

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Edita ČIČELIENĖ

SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLA BENDROJE
SAVIVALDYBĖS INSTITUCINĖS STRUKTŪROS SISTEMOJE
(ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ATVEJAS)

Magistro darbas

Šiauliai, 2005

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLA BENDROJE
SAVIVALDYBĖS INSTITUCINĖS STRUKTŪROS SISTEMOJE
(ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ATVEJAS)

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03 S)

Magistro darbo autorius Edita ČIČELIENĖ

Vadovas prof. habil. dr. Vincas LAURUTIS

Recenzentas doc. dr. Teodoras TAMOŠIŪNAS

ANOTACIJA

Edita Čičelienė

Savivaldybės administracijos veikla bendroje savivaldybės institucinės struktūros sistemoje (Šiaulių miesto savivaldybės atvejas). Magistro darbas.

Magistro darbe savivaldybės administracijos veikla tiriama bendroje savivaldybės institucijų sistemoje. Išanalizuoti ir susisteminti įvairių Lietuvos ir užsienio autorių teoriniai darbai, nagrinėjantys vietos savivaldą, savivaldybių funkcijas, savivaldybių institucinę struktūrą, pateikiamas ir išsamiai analizuojamas Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelis. Atlikta Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių bendruomenės, savivaldybės institucijų veiklą, analizė. Patvirtinama autoriaus suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, kad savivaldybės institucijų sistemos funkcionavimas priklauso nuo vieningos vietos bendruomenės ir savivaldybės atstovaujamosios ir vykdomosios institucijų veiklos.

ABSTRACT

Edita Čičelienė

Municipality actions in the general system of the municipal institutional structure (Case of Šiauliai City Municipality). Master paper.

The master paper explores the activities of the municipality in the general municipal institutional system. Works of Lithuanian and foreign authors on local self-government, functions of the municipality as well as the municipal institutional structure are being analysed and systematized thus, a municipal institutional structure model in Lithuania is being presented and analysed. Evaluation of the Laws of the Republic of Lithuania regulating actions of the community and municipal institutions as well performed. Authors hypothesis is being approved that the efficient functioning of the municipal institutional structure depends on the united activities of the city community, municipality's council and administration as well.

TURINYS

ĮVADAS	3
1. VIETOS SAVIVALDA IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCINĖ STRUKTŪRA	7
1.1. Pagrindinių sąvokų analizė	7
1.2. Vietos savivalda Europoje seniau ir dabar.....	9
1.3. Vietos savivaldos samprata.....	10
1.3.1. Vietos savivaldos sistemos ir principai.....	15
1.3.2. Europos vietos savivaldos chartija ir Lietuvos teisinė sistema	17
1.4. Savivaldybės samprata	18
1.5. Savivaldybių funkcijos	20
1.6. Savivaldybių institucinės struktūros samprata.....	23
1.7. Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelis (modelis, taikomas nuo 2003 m. vasario 25 d.)	31
2. BENDRUOMENĖ IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ VEIKLA	35
2.1. Vietos savivaldos pagrindas – vietos bendruomenė.....	35
2.2. Savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba	37
2.3. Savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius ir savivaldybės administracija.....	41
3. ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLOS TYRIMO IR ORGANIZAVIMO METODIKA	51
3.1. Tyrimo instrumento charakteristika	51
3.2. Duomenų apdorojimo metodai.....	52
3.3. Tyrimo imties charakteristika	52
4. ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLOS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ IR APTARIMAS	54
4.1. Respondentų demografiniai duomenys	54
4.2. Supratimas apie vietos savivaldą, jos sistemą, savivaldybę	56
4.3. Savivaldybės institucijų veiklos vertinimas.....	63
4.4. Respondentų požiūris į siūlomus savivaldybės administracijos, kaip bendros savivaldybės institucinės struktūros sistemos dalies, veiklos pakeitimus.....	69
4.5. Pokyčių inicijavimas veiklos tyrimu bei pirmieji rezultatai Šiaulių miesto savivaldybėje....	72
IŠVADOS IR SIŪLYMAI	77
LITERATŪRA	80
PRIEDAI	84

IVADAS

Lietuvai siekiant integruotis į Europos Sąjungą, pastarąjį dešimtmetį daugiausia dėmesio buvo kreipiamas į užsienio šalių patirtį Lietuvai problemiškoje valstybės valdymo bei savivaldos sistemos kūrimo srityse. Buvo manoma, kad atkuriant nepriklausomą valstybę, pertvarkant jos struktūrą, perskirstant funkcijas tereikia pasinaudoti jau sukaupta pasauline patirtimi. Kadangi Lietuva dėl istoriškai susiklosčiusių aplinkybių savivaldos patirties neįgijo, buvo mėginta remtis valstybių, turinčių šimtametę savivaldos funkcionavimo patirtį, pavyzdžiais. Vakarų valstybių valdymo patirties perkėlimo ir įgyvendinimo klaidos sukėlė painiavą Lietuvos Respublikos valdymo sistemoje: valstybės valdymą apibrėžiantys įstatymai dažnai prieštaravo vieni kitiems bei buvo (ir yra) reikalingi pataisų ar papildymų, atsakomybės priskyrimo tvarka tam tikroms valstybės valdymo posistemėms liko sudėtinga arba neapibrėžta, administracinių-teritorinių vienetų funkcijos dubliuojamos, apskritys, t. y. regioninės valdžios institucijos, ir gyventojai susieti tarpusavio ryšiais valstybės, o ne piliečių iniciatyva. Valstybės valdymo modelis liko ganėtinai iškreiptas.

Dažni įstatymų pakeitimai bei papildymai rodo, kad reformuojant mūsų valstybės valdymo modelį, mėginimai iš pasirinktųjų Europos šalių perimti tik tai, kas pastarosioms užtikrino sėkmę ir gerovę, Lietuvai nedavė lauktų rezultatų. Minėtinos dvi svarbesnės tai lėmusios priežastys: 1) nebuvo pasirinkta ar sukurta metodika, *kaip* vakarietišku valstybių patirtį pritaikyti, nesukeliant prieštaravimų valstybės valdymo sistemoje; 2) patirties perėmimo galimybės ir padariniai nebuvo apgalvoti, atsižvelgiant į tai, jog Lietuva priklauso Centrinės ir Rytų Europos šalims, kurių istorinė raida ir sąlygos gerokai skiriasi nuo Vakarų Europos šalių.

Paskutiniaisiais dešimtmečiais valstybės valdymo sistemos reforma Europos valstybėse tapo nuolatiniu darbotvarkės klausimu. Mokslininkai intensyviai nagrinėja viešojo sektoriaus modelius, institucijų struktūrą, tačiau nei lyginant modelius tarptautiniu mastu, nei laiko tarpų požiūriu nepavyko atskleisti pagrindinių visose sistemose veikiančių „sėkmės“ veiksnių. J. A. Lybeckas (1988) bei politikos mokslų atstovai padarė išvadą, kad pasitelkus bendruosius tyrimo metodus, neįmanoma atskleisti vienodų sėkmės dėsnių, vertingiausios yra išvados, pagrįstos tiriamosios šalies specifinių duomenų analize.

Tyrimo aktualumas. Lietuvai integruojantis į Europos administravimo erdvę yra labai svarbu taip modernizuoti savo viešojo administravimo sistemą, kad ji atitiktų demokratinio decentralizuoto ir efektyvaus valdymo principus. Viena iš viešojo administravimo sistemos sudėtinių dalių – vietos savivaldos posistemė. Lietuva nuo 1990 metų tobulina savivaldybių institucinę sąrangą, stiprina vietos savivaldos ekonominius ir teisinius pagrindus, formuoja partnerystės principais pagrįstus santykius tarp skirtingų viešojo administravimo subjektų. Tačiau esti nemažai problemų, kurių

sėkmingu sprendimu yra suinteresuoti visi: savivaldybių bendruomenės nariai, vietos savivaldybių institucijos ir valstybės valdžia.

Pastaruoju metu vyksta diskusijos dėl Europos valstybėse populiarios tiesioginių mero rinkimų idėjos įgyvendinimo ir savivaldybių institucinės struktūros modelio su tiesiogiai renkamu meru taikymo galimybės, diskutuojama dėl savivaldybės tarybos veiklos formų, tačiau nuošalyje paliekamas vykdomosios institucijos - savivaldybės administracijos direktoriaus aparatas – savivaldybės administracija.

Minėtos aplinkybės paskatino pasirinkti magistro darbo temą: „Savivaldybės administracijos veikla bendroje savivaldybės institucinės struktūros sistemoje (Šiaulių miesto savivaldybės atvejas)“.

Savivaldybės palankų ar nepalankų vertinimą labiausiai lemia atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba, jos komitetai, tarybos narių veikla, priimami sprendimai įtakojantys miesto bendruomenės gyvenimą. Vėliau tarybos sprendimus interpretuoja žiniasklaida ir pateikia miesto bendruomenei, kuri juos vienaip ar kitaip priima. Tačiau viena savivaldybės taryba negalėtų funkcionuoti. Savivaldybės institucinės struktūros sudedamoji dalis yra vykdomosios institucijos – savivaldybės administracijos direktoriaus - aparatas - savivaldybės administracija, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Šiame kontekste galima suformuluoti **hipotezę**, kad savivaldybės institucijų sistemos funkcionavimas priklauso nuo vieningos vietos bendruomenės ir savivaldybės institucijų (atstovaujamosios ir vykdomosios) veiklos.

Tyrimo problema ir darbo originalumą atspindi tas faktas, kad į savivaldybių institucinę struktūrą apibūdinama iš vykdomosios institucijos pozicijų, apibrėžiant jos veiklos principus, sąveiką su kitomis institucijomis. Gauti tyrimo duomenys leidžia įvertinti visų vietos savivaldos elementų (bendruomenės, vykdomosios ir atstovaujamosios institucijų) suvokimą apie vietos savivaldą, savivaldybės institucinę sistemą, jų sąveiką, bendradarbiavimą ir veiklos gerinimo perspektyvas.

Tyrimo objektas –savivaldybės institucijų veikla.

Tyrimo dalykas – Šiaulių miesto savivaldybės administracijos veikla bendroje savivaldybės institucijų sistemoje.

Tyrimo tikslas – atliekant anketinę apklausą pagrindinių savivaldos subjektų (bendruomenės, savivaldybės atstovaujamosios ir vykdomosios institucijų) populiacijoje, įvertinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos veiklą bendroje savivaldybės institucijų sistemoje, identifikuoti šios viešojo administravimo institucijos tobulintinas veiklos sritis.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėti mokslinę literatūrą vietos savivaldos, savivaldybių funkcijų, savivaldybės institucinės struktūros ir principinių jos modelių, savivaldybių institucijų veiklos klausimais.

2. Išnagrinėti dokumentus, reglamentuojančius, vietos savivaldą, savivaldybių funkcijas, jų vykdymą.

3. Atlikti savivaldybės subjektų (savivaldybės lankytojų (bendruomenės), savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų) anketinę apklausą Šiaulių miesto savivaldybėje.

4. Interpretuoti gautus faktinius duomenis apie savivaldybės institucijų veiklą, tarpinstitucinio bendradarbiavimo lygį, ryšius su bendruomene.

5. Pateikti pasiūlymus dėl Šiaulių miesto savivaldybės administracijos veiklos bei jos struktūros optimizavimo.

Darbe buvo naudojami šie **tyrimo metodai**:

Mokslinės literatūros analizė buvo atliekama, siekiant pagrįsti vietos savivaldos, savivaldybės, savivaldybės institucinės struktūros, savivaldos institucijų veiklos svarbą, patikslinti savivaldybės administracijos, kaip sistemos dalies, sampratą.

Dokumentų analizė taikyta nagrinėjant Lietuvos Respublikos teisės norminius aktus, reglamentuojančius vietos savivaldą, viešąjį administravimą, savivaldybių veiklą, Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimus, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus ir kitus norminius dokumentus.

Anketinė apklausa. Apklausos instrumentas buvo sukonstruotas taip, kad atspindėtų į Šiaulių miesto savivaldybę ateinančių piliečių bei savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės tarnautojų požiūrį į savivaldybės institucijų veiklą. Buvo išdalinta 293 anketos: 132 - Šiaulių miesto savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojams, 31 - Šiaulių miesto savivaldybės tarybos nariams ir 130 - Šiaulių miesto savivaldybės lankytojams. Grįžo 247 anketos.

Statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta taikant SPSS 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) statistinių duomenų apdorojimo programą. Sudarant paveikslus ir lenteles naudota EXCEL programa.

Darbe suformuluoti teoriniai argumentai ir empiriniu būdu konstatuoti faktai leidžia teigti, kad gauti rezultatai yra **nauji ir reikšmingi** savivaldybės institucijų struktūros, jų veiklos ir funkcionavimo tyrinėjimo teorijai ir praktikai.

Teorinis tyrimo reikšmingumas pasireiškia tuo, kad padaryti realūs moksliniai žingsniai, išplečiant ir papildant egzistuojančius teorinius vaizdinius apie vietos savivaldą, savivaldybių institucijų funkcionavimą, savivaldybės administracijos veiklą bendroje savivaldybės institucijų sistemoje.

Tyrimo praktinį reikšmingumą charakterizuoja tai, kad sukaupti faktai atveria galimybę tobulinti savivaldybių institucijų veiklą, sprendžiant tarpinstitucinio bendradarbiavimo problemas, tobulinti institucijų vidaus administravimo struktūrą.

Magistro darbo struktūra. Šį darbą sudaro: įvadas, keturi skyriai, išvados ir siūlymai, naudotos literatūros sąrašas ir priedai.

1. VIETOS SAVIVALDA IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

1.1. Pagrindinių sąvokų analizė

Šios sąvokos magistro darbe pateikiamos remiantis šaltiniais: *Tarptautinių žodžių žodynas* (2001). Ats. red. A. Kinderys. Vilnius: Alma Litera; Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (1994). *Valstybės žinios*, nr. 55-1049 su pakeitimais, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (1999). *Valstybės žinios*, nr. 60-1945; Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymas (2002). *Valstybės žinios*, nr. 45-1709.

A

Administracija – organizacijos, įmonės, įstaigos vadovaujantysis personalas;

Administratorius – savivaldybės administracijos vadovas;

Administruoti – valdyti, tvarkyti;

Analizė – smulkus, išsamus, atidus ko nors nagrinėjimas, studijavimas;

Aktas – dokumentas, fiksuojantis privačių asmenų ir valstybės, valstybių ekonomines ir politines sutartis, sandėrius;

B

Bendruomenė - atitinkamoje teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys, susieti bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais.

C

Centralizacija – valdymo, vadovavimo galios sutelkimas vienoje vietoje;

Chartija – politinis dokumentas, kuriame skelbiamos pagrindinės tarptautinio susitarimo nuostatos;

D

Decentralizacija – dalies centrinės valdžios funkcijų perleidimas, priklausymas vietos valdžios organams;

Deleguoti – perleisti teisę;

Demokratija – valdžia, faktiškai ar formaliai kylanti iš visuomenės (bendruomenės) daugumos valios;

Departamentas – aukščiausias administracijos skyrius;

Detalizuoti – smulkiai išnagrinėti;

Direktorius – įstaigos vadovas;

Dubliuoti – atlikti su kuo nors panašų, vienodą darbą;

F

Funkcija – paskirtis, pareigos, veiklos sritis;

H

Hierarchija – daugiakopė organizacinė struktūra, kurios grandys, einant nuo viršaus į apačią, sudaro griežtai reglamentuotus pavaldumo ir priklausomybės laiptus;

Koeficientas – patvus dydis, kuris yra kito (kintamojo) dydžio skaitinis daugiklis;

Koordinuoti – derinti veiksmus, padėti;

Kvalifikacija – žmogaus tinkamumo tam tikram darbui nustatymas;

M

Modelis – originalo atvaizdas, tapatus pasirinktu struktūros lygmeniu arba pasirinktomis funkcijomis;

O

Optimizuoti – rasti optimalų (geriausią) iš esamų variantų, galimybių;

Organizuoti – rengti, steigti, kurti, jungti, telkti jėgas;

P

Problema – sudėtingas, sunkiai išsprendžiamas klausimas;

Projektas – parengtinis, numatomasis, negalutinis akto arba dokumento tekstas;

S

Savivaldybė - valstybės teritorijos administracinis vienetas, turintis juridinio asmens statusą bei Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per savivaldybės tarybą.

Savivaldybės institucijos - atstovaujamoji institucija, tai yra savivaldybės taryba, ir vykdomoji institucija, tai yra savivaldybės administracijos direktorius, turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas.

Savivaldybių funkcijos - savivaldybėms priskirtos viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijos.

Sistema – organizaiškai sujungtų ūkinių vienetų ir įstaigų visuma.

Specialistas – žmogus, mokantis kurti nors darbą;

Struktūra – daikto dalių tarpusavio išsidėstymas ir ryšys; sandara;

V

Valstybės tarnyba – teisinių santykių, atsirandančių įgijus valstybės tarnautojo statusą, jam pasikeitus ar jį praradus, taip pat atsirandančių dėl valstybės tarnautojo viešojo administravimo veiklos valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje įgyvendinant tam tikros valstybės valdymo srities politiką ar užtikrinant jos įgyvendinimo koordinavimą, koordinuojant tam tikros valstybės valdymo srities įstaigų veiklą, valdant, paskirstant finansinius išteklius ir kontroliuojant jų panaudojimą, atliekant auditą, priimant ir įgyvendinant teisės aktus, valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų sprendimus viešojo administravimo srityje, rengiant ar koordinuojant teisės

aktų, sutarčių ar programų projektus ir teikiant dėl jų išvadas, valdant personalą arba turint viešojo administravimo įgaliojimus nepavaldžių asmenų atžvilgiu, visuma.

Valstybės tarnautojas – fizinis asmuo, einantis pareigas valstybės tarnyboje ir atliekantis viešojo administravimo veiklą.

Veikla – sąmoningai organizuoti veiksmai, siekiant nustatytų uždavinių ir tikslų įgyvendinimo;

Viešasis administravimas - įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojama valstybės ir vietos savivaldos institucijų, kitų įstatymais įgaliotų subjektų vykdomoji veikla, skirta įstatymams, kitiems teisės aktams, vietos savivaldos institucijų sprendimams įgyvendinti, numatytoms viešosioms paslaugoms administruoti.

Vietos savivalda - valstybės teritorijos administracinio vieneto - savivaldybės teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Konstituciją ir įstatymus per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą bei jos sudarytą vykdomąją ir kitas institucijas.

1.2. Vietos savivalda Europoje seniau ir dabar

Visame civilizuotame pasaulyje per pastaruosius šimtmečius ir dešimtmečius didėjo vietos valdžios galios sprendžiant vietos bendruomenių reikalus. Ne visada Europos valstybių vietinė valdžia turėjo tokias dideles teises, o vietos bendruomenės buvo tokios aktyvios formuodamos savo valdžios institucijas ir per jas sprendamos vietinius reikalus, kaip tai vyksta dabartinėse Europos Sąjungos bei kitose Vakarų civilizuoto pasaulio valstybėse. Dažniau buvo priešingai – valdžia buvo telkiama centrinės valdžios rankose. Apie centrinės valdžios galių sutelkimo sukeliamas socialines blogybes dar 1835 m. rašė žymus prancūzų rašytojas, užsienio reikalų ministras ir publicistas A. de Tokevilis. Palyginęs bendruomenių savivaldos reikalus JAV bei Prancūzijoje, jis nurodė dėl savivaldos stokos Prancūzijoje kylančias visuomenės doros ir pilietiškumo problemas (Tokevilis, (vertimas į lietuvių kalbą 1996).

R. Nisbetas (1977) teigia, kad susirūpinimas dėl „bendruomenės“ išlikimo ir savivaldos yra neblėstanti Europos socialinės ir politinės refleksijos tema. W. Personas (2001) nurodo, kad „bendruomeninio“ požiūrio į viešąją politiką ištakos siekia kolonijinį Prancūzijos, Britanijos, Belgijos administravimą, kai administratoriai vietos bendruomenės mėgino padaryti labiau savarankiškas – joms pačioms suteikdavo teisę spręsti vietos problemas.

Nors nūdienos Vakarų valstybėse vietos valdžia ir bendruomenės turi dideles galiais priimti sprendimus dėl vietos reikalų, visgi, platų politinį šalininkų spektrą turi „komunitarizmo“ idėjos, kurias propaguoja D. Willeltsas (1994), A. Etzioni (1993) ir kiti, o remia B. Klintonas, Ž. Delorsas,

H. Kolis, šiuolaikiniai britų leiboristai bei JAV respublikonai. „Komunitaristai“ teigia, kad šiuolaikinė visuomenė, kurioje individo teisės iškeliamos virš pareigų ir atsakomybės, praranda bendruomeniškumo jausmą ir savanoriško bendradarbiavimo tradicijas.

H. Wilensky (1967) informacinę revoliuciją mėgina susieti su organizacijos kaita. Autorius rašo, kad žmonės, esantys centrinės valdžios viršūnėse, yra atitrūkę nuo tikrovės, kad jiems sunku gauti geros informacijos, o dar sunkiau ją išklaudyti.

Pagrindiniu šiuolaikinių demokratinių valstybių viešojo sektoriaus analizės objektu tampa viešosios politikos paslaugų teikimo būdai arba „sistemos“. Paprastas hierarchines viešųjų paslaugų teikimo sistemas keičia mišrios sistemos, kuriose valstybiniai mechanizmai naudojami kartu su privačiojo sektoriaus „partnerystės“ formomis, rinkos mechanizmais ir komercializuota viešąja politika.

Viešosios paslaugos teikimo mišinys (centrinis-vietinis-privatus-savanoriškas) Europos kontinente yra gana nevienodas ir priklauso ne vien nuo centralizuotų unitarinių valstybių ar decentralizuotų federacinių sistemų pobūdžio.

R. Batley ir G. Stokeris (1991) nurodo, kad Prancūzijoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, Olandijoje, Airijoje, Danijoje, Norvegijoje, Ispanijoje, Portugalijoje viešojo sektoriaus reformų retorika yra labai panaši. Visur kalbama apie viešosios paslaugos artumą piliečiams, biurokratinių kliūčių šalinimą, kompleksiskumą, pasirinkimo galimybę. Kai kuriose šalyse reformos labiau grindžiamos konkurencijos, rinkos ir verslo efektyvumo ideologija (Britanija, Olandija, Vokietija, iš dalies Italija). Kitose valstybėse toji ideologija labiau siejama su demokratinės valstybės prieinamumo piliečiams idealais (Švedija, Norvegija, Ispanija, Portugalija). Daugumoje šalių esama abiejų ideologijų elementų.

B. Smithas (1985) nurodo, kad vadybiniai nacionalinių organizacijų reikalavimai gali būti patenkinti tik perduodant sprendimo galias žemesnėms grandims. Politinių grėsmių, kurias integralumui kelia pavienės bendruomenės, galima išvengti tik decentralizacijos priemonėmis. Autorius teigia, kad valdymo lygmenų mišinys reikalauja centralizacijos, kad būtų stipresnė kontrolė, ypač finansų panaudojimo, tačiau, jis reikalauja ir decentralizacijos, kad būtų efektyvesnis valdymas. Centralizacija siekiant decentralizacijos ir decentralizacija kaip centralizacijos būdas – tai pagrindinis valdymo ir atsakomybės galių paskirstymo šiuolaikinėje valstybėje paradoksas.

1.3. Vietos savivaldos samprata

Viešasis administravimas – sąvoka, aprėpianti viso viešojo sektoriaus veiklą. Viešasis administravimas yra aiškinamas kaip visuomenės išrinktosios valdžios politikos įgyvendinimas per

įvairias valdymo priemones bei mechanizmus, pirmiausia – valstybės administravimo subjektus ir įstatymus.

Kiekvienoje valstybėje organizuojamas centrinis ir vietos valdymas. Valstybės valdžia organizuojama teritoriniu principu. Teritorijos dalys turi istorinių, ekonominių, socialinių, kultūrinių ir kitokių ypatybių. Todėl valstybės teritorija yra skirstoma į smulkesnes dalis – administracinius teritorinius vienetus, ir jų teisiniai įgaliojimai gali skirtis.

Lietuvos administraciniuose vienetuose susiformavo dvi valdymo sistemos (Žilinskas, 2003):

1) savivaldos sistema, organizuojama žemesnės pakopos administraciniuose vienetuose (savivaldybėse);

2) vietos valdymo sistema, aukštesnės pakopos vienetuose (apskrityse) organizuojama Vyriausybės.

Vadinasi Lietuvoje funkcionuoja trijų pakopų viešojo valdymo sistema (1 pav.):

1. Bendrojo (valstybinio) valdymo pakopa, kurią sudaro Vyriausybė, ministerijos, Vyriausybės įstaigos.

2. Aukštesniojo (vietos/regiono) valdymo pakopa, apimanti apskrityse veikiančią apskrities viršininkų institucijų sistemą.

3. Žemesniojo (vietos) valdymo pakopą. Ši sistema veikia žemesniuose administraciniuose vienetuose – savivaldybėse. Ji nėra tiesiogiai pavaldi valstybės valdžios institucijoms.

1 pav. Lietuvos Respublikos viešojo valdymo sistema

Šaltinis: parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu (1994)

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedalijama į jokių valstybinius darinius. Tai rodo valstybės sandaros formą. Lietuva yra unitarinė valstybė ir jos teritorijos dalys neturi valstybinių darinių elementų. Tačiau demokratinės valstybės valdymas negali būti sutelktas vienos ar kelių

institucijų rankose ir vykdomas vien centralizuotai. Esant decentralizavimui, centrinės valdžios funkcijos perduodamos savivaldybėms.

Savivaldos organizavimas ir jos institucijos yra bet kurios demokratinės santvarkos pagrindas. Jis apima du elementus – laisvę ir savarankiškumą organizuojant ir rūpinantis teritorinio vieneto gyventojų poreikiais ir kartu aukščiausios valstybės valdžios galią prižiūrėti šį valdymą.

Vietos savivalda reiškia, kad vietos institucijos pagal įstatymus turi teisę ir gali tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį, už tai prisiimdamos visą atsakomybę ir vadovaudamosi vietos gyventojų interesais.

Egzistuoja dvi vietos savivaldos sampratos.

1. Vietos savivalda – tai savivaldybei (savivaldybės bendruomenei) suteikta teisė savarankiškai tvarkyti dalį įstatymų priskirtų jai visuomenės bendrųjų reikalų.

2. Vietos savivalda – tai savivaldybei (savivaldybės bendruomenei) suteiktos teisės savarankiškai tvarkyti dalį įstatymų priskirtų jai visuomenės bendrųjų reikalų realizavimas. Jis pasireiškia įvairia vietos savivaldos subjektų veikla:

1. savivaldybės valdžios vykdymu (tai daro savivaldybės bendruomenė, savivaldybės politinės valdžios institucijos arba tik jos);

2. savivaldybės valdžios priimtų sprendimų vykdymu (tai daro savivaldybės vykdomosios institucijos ir savivaldybės administracija);

3. dalyvavimu tvarkant vietos reikalus įvairiomis tiesioginėmis demokratijos raiškos formomis (tai daro savivaldybės bendruomenės nariai ir jų grupės);

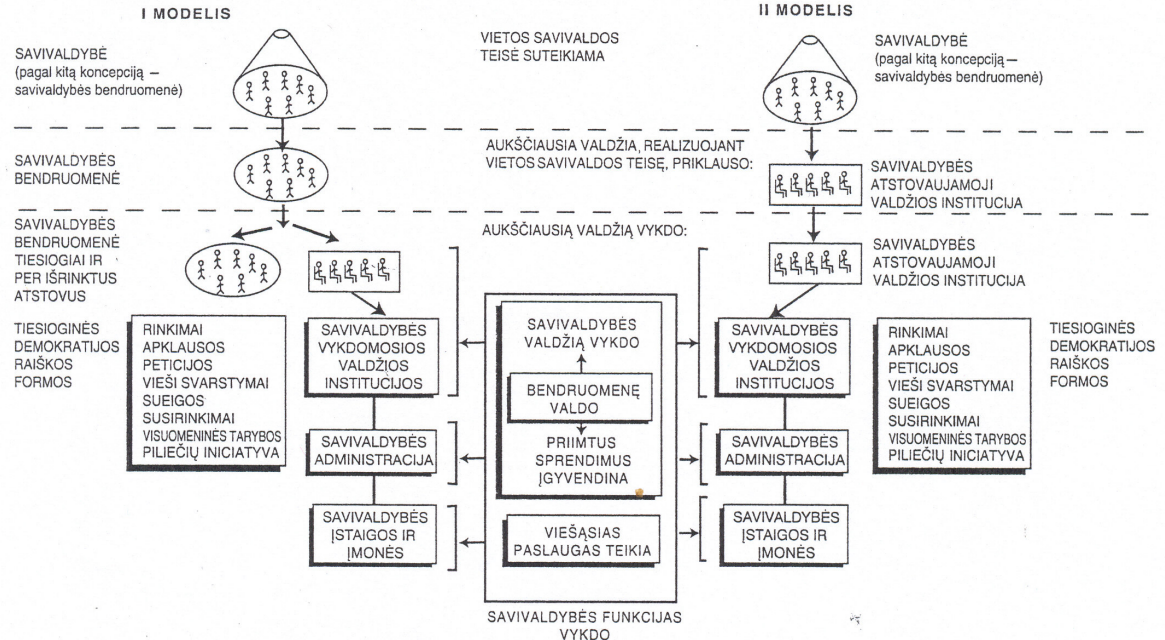
4. viešųjų paslaugų teikimu (tai daro savivaldybės biudžetinės ir viešosios įstaigos bei savivaldybės kontroliuojamos įmonės).

Esminis skirtumas tarp dviejų vietos savivaldos sampratų yra tai, kad pirmuoju atveju vietos savivaldos suprantama kaip tam tikro subjekto teisė savarankiškai veikti, antruoju – kaip tam tikro subjekto savarankiška veikla arba tam tikram subjektui suteiktos teisės savarankiškai veikti įgyvendinimas.

Gali būti du vietos savivaldos subjektų modeliai (2 pav.). Laikantis pirmojo vietos savivaldos subjektų (jų sudėties ir jų vaidmens bendroje sistemoje) modelio, į vietos savivaldos subjektų ratą įtraukiama savivaldybės politinė valdžia, savivaldybės administracija ir savivaldybės bendruomenė, kuri yra aukščiausias savivaldybės valdžios subjektas.

Laikantis antrojo vietos savivaldos subjektų (jų sudėties ir jų vaidmens bendroje sistemoje) modelio, į vietos savivaldos subjektų ratą neįtraukiama savivaldybės bendruomenės kaip aukščiausiojo savivaldybės valdžios subjekto.

VIETOS SAVIVALDA – TAI SAVIVALDYBEI (SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENEI) SUTEIKTOS TEISĖS SAVARANKIŠKAI NEPERŽENGIANT ĮSTATYMŲ NUSTATYTŲ RIBŲ IR PRIŽIŪRINT VALSTYBINĖS VALDŽIOS INSTITUCIJOMS TVARKYTI DALĮ BENDRŲ ŽMONIŲ REIKALŲ REALIZAVIMAS

2 pav. Vietos savivaldos subjektų modeliai

Šaltinis: Astrauskas A. (2003) Vietos savivaldos samprata ir savivaldybės institucinė struktūra. Vilnius LTU, p. 42

Nagrinėjant abu vietos savivaldos subjektų modelius akcentuotina:

1. savivaldybės vykdomosios valdžios institucijos bendroje sistemoje vaidina dvejopą vaidmenį:

- vykdo viešojo administravimo funkcijas, t.y. įgyvendina (vykdo) tai, ką nusprendžia savivaldybės taryba;
- turi jiems suteiktą teisę priimti privalomus vykdyti sprendimus (pačios vykdo savivaldybės valdžią);

2. Specialistai nesutaria, ar viešąsias paslaugas teikiantys subjektai (įstaigos, įmonės) priskirtini prie vietos savivaldos subjektų.

Jei viešąsias paslaugas teikiantys subjektai nepriskirti vietos savivaldos subjektams, vietos savivalda apibrėžtina kaip savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo funkcijų vykdymas su savivaldybės bendruomenės narių dalyvavimu tvarkant vietos reikalus.

Savivaldos teisinis pagrindas yra valstybės įstatymai, savivaldybių veiklos reglamentai ir kiti teisės aktai. Pagrindinius vietos savivaldos santykių principus nustato Europos vietos savivaldos chartija – Europos tarybos dokumentas, sudarytas Strasbūre 1985 m. spalio 15 d. anglų ir prancūzų kalbomis.

Pirmasis Lietuvos Respublikos įstatymuose pateiktas vietos savivaldos apibrėžimas buvo pateiktas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos pagrindų įstatyme¹:

„**Vietos savivalda** - tai Respublikos administracinių-teritorinių vienetų gyventojų ir jiems atskaitingų vietos savivaldybės organų savarankiška veikla Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytoje ribose spręsti savo reikalus ir įgyvendinti priimtus sprendimus“.

Antrasis buvo pateiktas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme (1994)²:

Vietos savivalda - tai Lietuvos Respublikos teritorijos administracinio vieneto gyventojų išrinktos vietos valdžios institucijų teisė ir reali galia pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus laisvai ir savarankiškai savo atsakomybe reguliuoti bei tvarkyti visuomenės reikalus ir tenkinti vietos gyventojų poreikius.

Trečiasis apibrėžimas pateiktas 2000 m. spalio 12 d. priimtame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatyme³:

„**Vietos savivalda** – valstybės teritorijos administracinio vieneto – savivaldybės teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus per gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą bei jos sudarytas vykdomąsias institucijas.“

Palyginus šiuos apibrėžimus, galima teigti, kad per 10 metų Lietuvoje (nuo 1990 m. iki 2000 m.) keitėsi požiūris į vietos savivaldą :

1. 1990 - 1995 m. vietos savivalda buvo apibrėžta kaip valstybės teritorijos administracinio vieneto gyventojų ir savivaldybės valdžios institucijų savarankiška veikla, o nuo 1995 m. – vietos savivalda traktuojama kaip savivaldybės teisė savarankiškai tvarkytis per gyventojų išrinkta tarybas;
2. iki 1992 metų savivaldybės valdžią vykdančiais subjektais buvo pripažįstama ir savivaldybės bendruomenė, ir savivaldybės valdžios institucijos, o nuo 1992 metų – tik savivaldybės valdžios institucijos;
3. šiandien vietos savivalda suprantama kaip savivaldybei suteikta teisė savarankiškai tvarkyti dalį bendrų visuomenės reikalų, kuri realizuojama per:
  - savivaldybės politinės valdžios vykdymą (tai daro savivaldybės valdžios institucija);
  - priimtų sprendimų įgyvendinimą (tai daro savivaldybės vykdomosios institucijos ir administracija);
  - dalyvavimą savivaldybės tarybos rinkimuose (tai daro savivaldybės bendruomenės nariai);
  - viešųjų paslaugų teikimą (tai daro savivaldybės biudžetinės, viešosios įstaigos bei savivaldybės kontroliuojamos įmonės).

¹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos pagrindų įstatymas (1990). *Valstybės žinios*, nr. 7-170.

² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (1994). *Valstybės žinios*, nr. 55-1049.

³ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas (2000). *Valstybės žinios*, nr. 91-2832.

1.3.1. Vietos savivaldos sistemos ir principai

Vietos savivaldybių ir valstybės institucijų santykiai reglamentuojami nustatant jų mechanizmus. Konstitucinės teisės doktrinoje centrinės valdžios ir vietos valdymo organizavimas aiškinamas atsižvelgiant į vietos savivaldos sistemas. Vietos savivalda Lietuvoje pradėta įgyvendinti suteikiant Magdeburgo, Kulmo ir Liubeko teises miestams, o vėliau ir gyvenvietėms. Susiklostė tam tikros valstybių tradicijos organizuoti savivaldą, nustatyti savivaldybių santykius su centrine valdžia. Į Lietuvą savivaldos teisė atėjo iš vokiečių žemių.

XIX amžiuje pasaulyje susikūrė ir iki šiol veikia trys pagrindinės vietos savivaldos sistemos (Vidrinskaitė, 2001, p.167):

- **anglosaksų**, kuri nėra jokių centrinės valdžios institucijų atstovų, municipalitetai savarankiškai valdo pagal savo įgaliojimus (viršijus įgaliojimus, vyriausybė gali įsikišti);
- **prancūzų**, leidžianti centrinei valdžiai įsikišti per specialiai skiriamus atstovus arba kitomis formomis;
- **vokiečių**, pagal kurią vietos savivaldos institucijos veikia valstybės įgaliojimu, o bendruomenė savarankiškai ir savo atsakomybe sprendžia uždavinius pagal įstatymų reikalavimus.

R. Stačokas ir B. Galinienė (1991) išskiria anglosaksiškąjį (Didžioji Britanija, JAV, Kanada, Australija, Islandija ir kt.) ir prancūziškąjį (Italija, Belgija, Olandija, Ispanija, Portugalija, daugelis Lotynų Amerikos valstybių) vietinio valdymo tipą. Autoriai nurodo, kad Vokietija, Italija, Japonija (nors vietinis valdymas, atskirai paėmus kažkurioje iš šių valstybių, panašus arba į anglosaksiškąjį, arba į prancūziškąjį) skiriasi tam tikromis specifinėmis municipalinės valdžios organizavimo kokybės apraiškomis. Jų neįvertinus, nebūtų galima susidaryti išbaigto vietos savivaldos būklės ir dinamikos vaizdo.

V. Jevdokimovas ir J. Starcevas (2003) išskiria britų, amerikiečių, romanų, germanų ir skandinavų vietos savivaldos sistemas.

R. Stačokas ir B. Galinienė (1991) teigia, kad Lietuvoje nuo 1918 iki 1924 metų savivaldybės tvarkėsi pagal anglosaksiškąjį tipą. Vėliau nuo jo atitolta. 1990 m. vasario 12 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos pagrindų įstatymas suteikė savivaldybėms tam tikrą savarankiškumą spręsti ir tvarkyti valdomos teritorijos ir gyventojų socialinių-ekonominių poreikių tenkinimo reikalus. Tai leidžia daryti prielaidą, kad savivaldybės buvo orientuotos savo veiklą organizuoti ir plėtoti pagal anglosaksiškojo tipo savivaldos modelį.

S.Vidrinskaitė (2002) atsižvelgdama į istorines aplinkybes ir savivaldybių veiklos tradicijas, Lietuvoje vietos savivaldos sistemą apibūdina kaip turinčią vokiškosios ir prancūziškosios sistemos

pagrindų. Ji teigia, kad pagal naujausius vietos savivaldos ir valdymo teisės aktų pakeitimus ir administracinės priežiūros mechanizmą šiandien lietuviškoji sistema turi daugiau prancūziškosios savivaldos sistemos bruožų.

Savivalda Lietuvoje įgyvendinama pagal teisės aktų reikalavimus, tačiau nuolat besikeičiantis teisinis savivaldos klausimų reglamentavimas neužtikrina stabilumo. S.Vidrinskaitė (2002) teigiai, kad savivalda – tai procesas, kuriame susipina centralizuotai organizuoto valstybės valdymo ir savarankiškai įgyvendinamų galių elementai.

Savivalda įgyvendinama remiantis tam tikrais principais, pagrindinėmis idėjomis. Savivalda Lietuvoje grindžiama tokiais principais:

1) atsakingumu rinkėjams. Savivaldybės tarybos nariai už savo veiklą yra atsakingi ir atskaitingi rinkėjams;

2) gyventojų dalyvavimu tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia visuomeninių organizacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu;

3) savivaldybių ir valstybės interesų derinimu tvarkant viešuosius savivaldybių reikalus;

4) savivaldybės institucijų veiklos laisve ir savarankiškumu, kai jos, įgyvendindamos įstatymus, kitus teisės aktus ir įsipareigojimus bendruomenei, priima sprendimus;

5) veiklos skaidrumu. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma;

6) bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimu. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių;

7) viešumu ir reagavimu į gyventojų nuomonę. Gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų bei atskirų tarnautojų darbą. Savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla gali būti slapta ar konfidenciali tik įstatymų nustatytais atvejais;

8) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumu. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla bei visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus;

9) žmogaus teisių bei laisvių užtikrinimu ir gerbimu. Savivaldybės institucijų ar tarnautojų priimami sprendimai neturi pažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių.

Savivaldos institucijos sprendžia vietinio lygio klausimus, taip pat turi kai kuriuos valstybės įgaliojimus, suteikiamus vietos savivaldos institucijoms. Vietinės reikšmės klausimai – tai gyventojų būtinųjų poreikių tenkinimas, kuriuos geriau savo atsakomybe gali spręsti patys gyventojai. Šitaip vykdomas valdymo decentralizavimas ir išplečiamos piliečių teisės spręsti problemas.

1.3.2. Europos vietos savivaldos chartija ir Lietuvos teisinė sistema

Kaip jau buvo anksčiau minėta, pagrindinius vietos savivaldos santykių principus nustato Europos vietos savivaldos chartija (1985). 1993 metais, stodama į Europos Tarybą, Lietuva įsipareigojo pasirašyti ir ratifikuoti Europos vietos savivaldos chartiją. 1996 metais lapkričio mėnesį Strasbūre ši Chartija buvo pasirašyta, tačiau ratifikuota tik 1999 metų gegužės mėnesį. Chartijos ratifikavimas buvo teigiamas žingsnis plėtojant demokratiją Lietuvoje.

Šalys, ratifikavusios Chartiją, privalo savo teisinėje sistemoje padaryti pataisas ar priimti specialius teisės aktus, kuriais būtų nustatyta tvarka, kaip tarptautinė sutartis inkorporuojamos į vietinę teisinę sistemą. Chartijos tikslai geriau pasiekiami, o kartu ir savivaldos gynimas yra efektyvesnis, kai vietiniai įstatymai visiškai atitinka Chartijos nuostatas ir nustato tikslias taisykles, kuriomis vietinės valdžios gali remtis teisme.

Kodėl Europos vietos savivaldos chartija yra Lietuvai svarbus dokumentas? Chartija įtvirtina vietos savivaldos konstitucinio ir teisinio pagrindo principą, nustato vietos savivaldos masto, bendruomenės teritorijos ribų apsaugos, savivaldos institucijų administracinės struktūros, vietos valdymo institucijų administracinės priežiūros bei kitus svarbius vietos savivaldos organizavimo ir veiklos principus. Chartija įpareigoja šalis laikytis pagrindinių taisyklių, garantuojančių politinę, administracinę bei finansinę vietos valdžios institucijų nepriklausomybę. Chartija dažnai vadinama „mažąja savivaldos konstitucija“, ji suteikia teises garantijas tolesnei savivaldos plėtrai, padeda spręsti problemiškas centrinės ir vietos valdžios santykių klausimus.

Philipas Blairas⁴ (2000), komentuodamas Europos vietos savivaldos chartiją pabrėžė, kad „negalima siūlyti, kad naujoji demokratija mechaniškai perimtų vieną iš šalių sistemą. Galima perimti tuos dalykus, kurie yra bendri vietos savivaldai visoje Europoje“.

Europos vietos savivaldos chartijos 3 straipsnio 1 dalis nustato vietos savivaldos sampratą: „Vietos savivalda reiškia, kad vietinės valdžios organai įstatymų nustatytose ribose turi teisę ir gebėjimą tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį, už tai prisiimdamos pilną atsakomybę ir vadovaudamosi vietos gyventojų interesais“. Tokia formuluotė yra Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotame Europos vietos savivaldos chartijos lietuviškame vertime iš anglų kalbos. Šios

---

⁴Philipo Bleiro, Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių komiteto direktorius.

chartijos teksto prancūzų kalba variantas yra šiek tiek kitoks „Vietos savivalda tai vietos bendruomenės teisė ir galimybė savo atsakomybe ir jos gyventojų naudai tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį“. Chartijos tekstai anglų ir prancūzų kalbomis yra oficialūs, pirmuoju atveju pagrindinis vietos savivaldos subjektas yra nurodomas – „vietinės valdžios organai“ (local authority), antruoju - „vietos bendruomenės“ (collectivite locale).

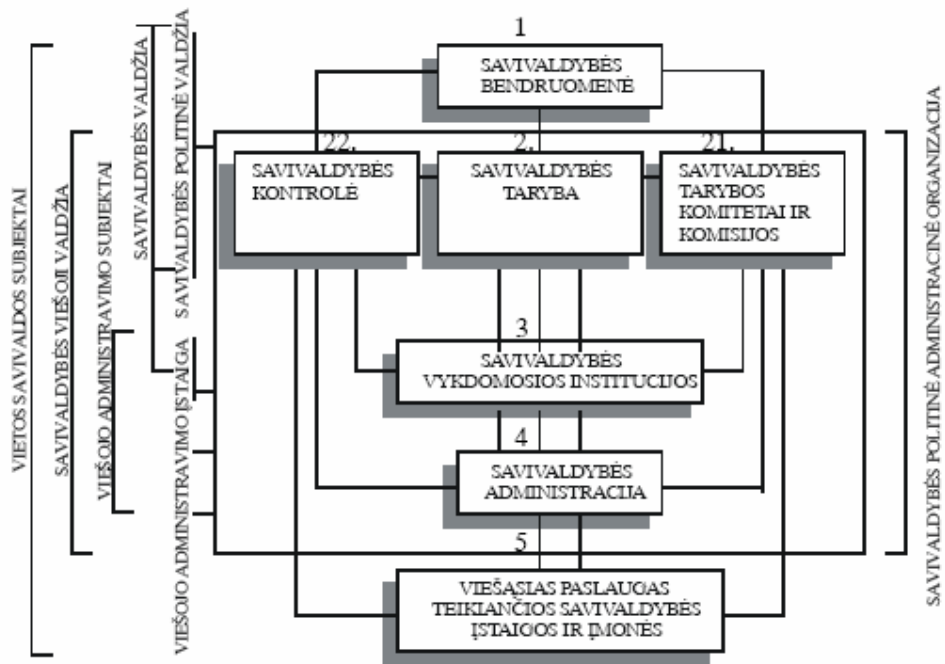
Lietuvos Konstitucijos (1992) reglamentuojama vietos savivaldos sąvoka labiau atitinka prancūziškąjį Europos vietos savivaldos chartijos variantą. Vertinant, kad Europos vietos savivaldos chartija yra dokumentas, nustatantis principus, o ne normas, laikytina, kad Lietuvos Konstitucijoje savivaldos apibrėžimas atitinka demokratiškas valstybių savivaldos sampratą. Pagal Lietuvos Konstituciją vietos savivalda – tai įstatymo nustatytų valstybės teritorijos administracinių vienetų bendruomenių (t. y. teritorinių, arba vietos, bendruomenių), kurias sudaro šių vienetų nuolatiniai gyventojai, savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją. Ypatingą vietą savivaldos reikalų tvarkyme užima tiesiogiai savivaldos reikalus reglamentuojantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.

1.4. Savivaldybės samprata

Valstybės teorijoje egzistuoja du – platusis ir siaurasis – požiūriai į savivaldybę. Plačiuoju požiūriu *savivaldybė – tai ypatinga žmonių bendruomenė (žmonių santalka, socialinė organizacija, socialinė grupė), tvarkanti dalį visuomenės bendrųjų reikalų. Ją sudaro:*

1. valstybės teritorijos dalyje (ji vadinama **savivaldybės teritorija**) esanti žmonių-individu kiekybinė gausybė (ji vadinama **savivaldybės bendruomene**);
2. savivaldybės teritorijoje tikslingai veikiančios ir kryptingą poveikį žmonėms darantys bei viešąsias paslaugas jiems teikiančios **vietos savivaldos subjektai**.

Vietos savivaldos subjektai sudaro vieningą keliapakopę sistemą (3 pav.).

3 pav. Vietos savivaldos subjektai (platusis požiūris į savivaldybę)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 10.

Kiekvienas vietos savivaldos subjektas ar jų grupė vaidina tam tikrą vaidmenį (turi tam tikrą paskirtį) ir vadinami arba *savivaldybės valdžia*, arba *savivaldybės politinė valdžia*, arba *savivaldybės viešąja valdžia*, arba *viešojo administravimo subjektai*. Savivaldybei (plačiuoju požiūriu) būdingi tam tikri požymiai, iš kurių svarbiausias yra tam tikrų specialių institucijų, vykdančių politinę valdžią (ir taip darančių kryptingą poveikį savivaldybės bendruomenės nariams) bei specialių institucijų ir įstaigų, įgyvendinančių savivaldybės valdžios priimtus sprendimus, t. y. vykdančią viešojo administravimo funkcijas, buvimas. Šių *politinę valdžią ir viešojo administravimo funkcijas savivaldybėje vykdančių institucijų (subjektų) susijusi visuma ir vadinama savivaldybės (plačiuoju požiūriu) institucine struktūra*. Ją realiai sudaro šie elementai – vietos savivaldos subjektai:

- savivaldybės atstovaujamoji valdžios institucija, t. y. taryba su dviem darinių grupėmis: savivaldybės kontrole ir tarybos komitetais bei komisijomis,
- savivaldybės vykdomosios institucijos (paprastai viena, bet gali būti ir kelios),
- savivaldybės administracija.

Siauroju požiūriu *savivaldybė* – tai visuma žmonių specialių organizacijų (institucijų), vykdančių veiklą valstybės teritorijos dalyje, tvarkančių dalį visuomenės bendrųjų reikalų ir taip kryptingai veikiančių toje teritorijoje gyvenančius žmones bei jų socialines grupes. Savivaldybės (siauroju požiūriu) veiklą sudaro:

- savivaldybės valdžios vykdymas (atlieka savivaldybės taryba ir kartais savivaldybės vykdomosios institucijos),
- savivaldybės valdžios priimtų sprendimų vykdymas (atlieka savivaldybės vykdomosios institucijos ir savivaldybės administracija)
- bei viešųjų paslaugų teikimas (atlieka savivaldybės įstaigos ir kontroliuojamos įmonės).

Savivaldybės (siauruoju požiūriu) institucinę struktūrą sudaro tie patys, kaip ir savivaldybės plačiuoju požiūriu, elementai (vietos savivaldos subjektai), t. y. savivaldybės atstovaujamoji ir vykdomoji (-osios) institucija (-os) bei savivaldybės administracija.

Pirmasis savivaldybės apibrėžimas Lietuvoje buvo pateiktas Vietos savivaldos pagrindų įstatyme (1990):

„Savivaldybė – tai administracinio-teritorinio vieneto gyventojų visuma su jų formuojamais valstybės valdžios ir valdymo organais“.

1992 metais referendumu priėmus Lietuvos Respublikos Konstituciją, vadovaujantis Europos vietos savivaldos chartija, naujasis savivaldybės apibrėžimas buvo pateiktas Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme (1994): „savivaldybė yra Lietuvos Respublikos teritorijos administracinis vienetas, kurį valdo jo gyventojų bendruomenės išrinktas savivaldos institucijos pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą ir kitus įstatymus“.

Vietos savivaldos įstatymas (1994) apibrėžia, kad „Savivaldybė - tai valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio gyventojų bendruomenė turi valstybės laiduotą savivaldos teisę“.

Naujausias savivaldybės apibrėžimas yra pateiktas 2000 m. spalio 12 d. priimtame Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatyme: „Savivaldybė – valstybės teritorijos administracinis vienetas, turintis juridinio asmens statusą bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per savivaldybės tarybą“.

Palyginus apibrėžimus darytina išvada, kad:

1. apibrėžiant savivaldybę buvo laikomasi platesnio požiūrio į savivaldybę;
2. pirmasis savivaldybės apibrėžimas, kur aiškiai nurodomi visi trys savivaldybės elementai ir apibrėžiami jų tarpusavio ryšiai, pripažintinas kaip pats išsamiausias (Astrauskas, 2003)

1.5. Savivaldybių funkcijos

Aukščiausia demokratinės valstybės politinės valdžios institucija priima įstatymus. Juose nurodo tvarką, kurios laikantis tvarkomi visuomenės bendrieji reikalai ir paveda įstatymus įgyvendinti valstybinio administravimo bei vietos savivaldos subjektams. Taip yra apibrėžiamas:

1. savivaldybių (vietos savivaldos subjektų) veikimo laukas;

2. galimi savivaldybių (vietos savivaldos subjektų) veiksmai tvarkant tuos reikalus.

Tai vadinama funkcijų ar atsakomybių, kompetencijų nustatymu, įgaliojimų suteikimu savivaldybėms.

Europos vietos savivaldos chartija (1985) reikalauja, kad įgaliojimai savivaldybėms (vietos savivaldos subjektams) būtų suteikiami nustatomi įstatymais, o suteikti (nustatyti) įgaliojimai būtų *pilni ir išimtiniai*. Pilni ir išimtiniai įgaliojimai reiškia:

- turi būti nurodoma tik tai, kokius visuomenės bendruosius reikalus pavedama tvarkyti savivaldybėms;
- savivaldybėms suteikiama iniciatyvos ir sprendimo teisė bei veikimo laisvė tuos reikalus tvarkant.

Tam tikrais atvejais (Europos vietos savivaldos chartija tai leidžia, tik reikalauja įstatyminio pagrindo) savivaldybėms gali būti:

- ribojama sprendimo teisė ir veikimo laisvė;
- nustatomi (suteikiami) specialūs įgaliojimai.

A. Astrauskas (2003) savivaldybių funkcijas pagal vietos savivaldos subjektams suteiktą sprendimo teisę ir veikimo laisvę galima dalinti į dvi grupes:

1. savarankiškas funkcijas;
2. nesavarankiškas funkcijas.

Funkcijų priskyrimas vienai ar kitai funkcijų grupei priklauso nuo to:

1. ar įstatymo nustatytas reikalavimas funkciją vykdyti privalomai, ar ne;
2. didelis ar mažas valstybinio administracinio reglamentavimo laipsnis;
3. ar vykdoma ir kokiomis formomis vykdoma vietos savivaldos subjektų veiklos kontrolė atliekant funkcijas;
4. ar funkcijoms atlikti asignavimai skiriami iš valstybės biudžeto, ar iš savivaldybės biudžeto; ar funkcijoms vykdyti skiriamos lėšos turi tikslinę paskirtį, ar ne.

Jei reikalavimų dėl funkcijų privalomojo vykdymo nėra, jei mažas valstybinio administracinio reglamentavimo laipsnis ir vykdoma tik teisminė priežiūra, o dėl lėšų kiekio ir paskirties sprendimus priima patys vietos savivaldos subjektai, tos funkcijos priskirtinos savarankiškujų funkcijų grupei. Esant priešingai situacijai - funkcijos priskirtinos savarankiškujų funkcijų grupei.

Savivaldybių funkcijų klasifikavimui įtaką daro teorijos apie vietos savivaldą ir savivaldybes. Vadinamosios *valstybinės savivaldos teorijos* atstovai pripažįsta valstybės viršenybę savivaldybei ir teigia, kad visos funkcijos, kurias atlieka savivaldybės yra pavestos valstybės. Dalis savivaldybėms pavestų funkcijų yra vadinamos *ribotai savarankiškomis savivaldybių funkcijomis*. Prie jų priskiriamos funkcijos, kurių vykdymas ribojamas valstybės valdymo subjektų nustatytais taisyklėmis, kontrole, tikslinės paskirties lėšų skyrimu. Iš šių funkcijų kartais išskiriama dar viena

funkcijų grupė – tai funkcijos, kurias valstybė savivaldybėms paveda vykdyti valstybės vardu (pripažįstama, kad savivaldybių laisvė jas vykdant dar labiau suvaržyta).

Kitų – *laisvųjų bendruomenių, bendruomeninių prigimtinių teisių* – teorijų šalininkai pripažįsta savivaldybės viršenybę valstybei ir teigiantys, kad teritorinės bendruomenės egzistavo dar iki valstybės susikūrimo, savivaldybės funkcijas skirsto į *prigimtinės* (savas, autonomines) ir *valstybines* (atliekamas valstybės vardu ar jas pavedus). Šios funkcijos griežtai atskiriamos viena nuo kitos. Pripažįstama, kad dalis prigimtinių funkcijų nėra vykdomos visai laisvai. Specialistai išskiria tam tikrą jų dalį ir pavadina *ribotai savarankiškomis*.

A. Astrauskas ir B. Galinienė (2003) siūlo savivaldybių funkcijas suskirstyti į dvi grupes: savarankiškąsias ir valstybines bei iš pirmos jų grupės išskirti ribotai savarankiškųjų funkcijų pogrupę.

Lietuvoje iki 1995 metų savivaldybių funkcijos nebuvo skirstomos. Nuo 1995 metų buvo taikomas funkcijų skirstymas į dvi grupes – savarankiškąsias ir valstybės deleguotąsias.

Nuo 2000 metų spalio mėnesio (įsigaliojus Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymui), savivaldybių funkcijos skirstomos pagal du kriterijus:

1. veiklos pobūdį;
2. pagal sprendimų priėmimo laisvę.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į:

- viešojo administravimo,
- viešųjų paslaugų teikimo.

Viešojo administravimo funkcijas savivaldybėje įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės kontrolierius, savivaldybės meras, savivaldybės administracija, savivaldybės tarnautojai, kuriems savivaldybės tarybos sprendimai suteikia administravimo įgaliojimus savivaldybės teritorijoje.

Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių tarybų įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybe sudarytas sutartis kiti fiziniai bei juridiniai asmenys. Įstatymas nustato, kad savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams ir veikia gyventojų interesais.

Kitas savivaldybių funkcijų skirstymo būdas - pagal sprendimų priėmimo laisvę savivaldybių funkcijų skirstymas į 4 grupes:

- 1) savarankiškąsias;
- 2) priskirtąsias (ribotai savarankiškąsias);
- 3) valstybines (perduotas savivaldybėms).
- 4) sutartines.

Savarankiškąsios funkcijos. Jas savivaldybės atlieka pagal įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus savo bendruomenei ir jos interesais. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės

turi sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo bei įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už šių funkcijų atlikimą (13 funkcijų) (1 priedas);

Priskirtosios (ribotai savarankiškos) funkcijos. Įgyvendindamos Vietos savivaldos įstatymą (1994) ir kitus įstatymus ir jų pagrindu priimtus kitus teisės aktus, savivaldybės šias funkcijas atlieka atsižvelgdamos į vietos sąlygas ir aplinkybes (27 funkcijos) (2 priedas);

Valstybinės (perduotas savivaldybėms) funkcijos. Tai yra valstybės funkcijos, perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Šios funkcijos perduodamos įstatymais ir įgyvendinamos vadovaujantis teisės aktais. Savivaldybės, įgyvendindamos šias funkcijas, turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę (21 funkcija) (3 priedas);

Sutartinės funkcijos. Šių funkcijų įgyvendinimas grindžiamas sutartimis, tai paprastai trumpalaikės ar sezoninio pobūdžio funkcijos; sutartys sudaromos tik tada, jei joms pritaria savivaldybės taryba.

Nagrinėjant klausimus, susijusius su Lietuvos savivaldybių funkcijomis, A. Astrauskas ir B. Galinienė (2003) atkreipė dėmesį į šiuos momentus:

1) nustatant Lietuvos savivaldybių funkcijas bei apibrėžiant savivaldybių veikimo laisvę iš esmės yra laikomasi Europos vietos savivaldos chartijos reikalavimų: *savarankiškosios ir valstybinės funkcijos nustatomos įstatymais, savivaldybių veikla ribojama įstatymais ir poįstatyminiais aktais, priimtų įstatymų pagrindu.*

2) *laiko atžvilgiu Lietuvos savivaldybių funkcijų apimtis nėra stabili.* Vyksta tiek funkcijų centralizavimas (funkcijų perdavimas valstybinio administravimo subjektams), tiek decentralizavimas (funkcijų perdavimas vietos savivaldos subjektams).

3) *savivaldybių veikla yra gerokai suvaržyta.* Dauguma funkcijų sudaro ribotai savarankiškos ir valstybinės funkcijos. Jas vykdydamos, savivaldybės kenčia nuo pernelyg didelio valstybinio administracinio reglamentavimo.

1.6. Savivaldybių institucinės struktūros samprata

Savivaldybės institucinės struktūros terminas vartojamas savivaldybės politinę ir viešojo administravimo funkcijas vykdančių vietos savivaldos subjektų vieningai sistemai apibrėžti.

Lyginant konkrečios valstybės tam pačiam visuomenės valdymo lygiui priklausančias skirtingų savivaldybių institucines struktūras, yra nemažai skirtumų. Savivaldybių institucinių struktūrų įvairovė yra toleruojama, nes demokratiškos valstybės pripažįsta savivaldybių teisę pačioms pasirinkti norimą institucinę struktūrą. Tačiau matyti, kad savivaldybių, priklausančių tam pačiam visuomenės valdymo lygiui, institucinėms struktūroms daug kas yra bendra. Taip yra todėl,

kad jos formuojamos, vadovaujantis vienu ir tuo pačiu **savivaldybės institucinės struktūros principiniu modeliu**, kuris paprastai nustatomas įstatymu. Įstatymu paprastai nustatoma:

- ko, kuriant institucines struktūras, paskirstant joms įgaliojimus ir nustatant tarpusavio santykius, privalu laikytis visoms savivaldybėms (tai bendri reikalavimai, kurių visuma sąlygoja ir apibrėžia konkretų savivaldybės institucinės struktūros principinį modelį),
- kas, kuriant institucines struktūras, paliekama pačių savivaldybių nuožiūrai (t. y. tai, kas kiekvienai savivaldybei suteikia galimybę kurti individualią, besiskiriančią nuo kitų, institucinę struktūrą ir užtikrina įvairovę, kai yra tas pats savivaldybės institucinės struktūros principinis modelis).

Egzistuoja, kaip rodo užsienio šalių ir Lietuvos patirtis, ne vienas, bet daug savivaldybių institucinių struktūrų principinių modelių. Kiekvienam iš jų būdingas tam tikras nuolatinis požymių derinys, skiriantis jį nuo kito savivaldybės institucinės struktūros principinio modelio. Kai kuriose valstybėse net tam pačiam visuomenės valdymo lygiui priklausančioms savivaldybėms leidžiama savo institucines struktūras formuoti pagal skirtingus principinius modelius, pavyzdžiui:

- Jungtinėse Amerikos Valstijose egzistuoja trys savivaldybių, priklausančių žemiausiam visuomenės valdymo lygiui, principiniai modeliai, iš kurių vienas dar turi kelias atmainas: gali būti komisijų, tarybos ir administratoriaus, tarybos ir stipraus mero bei tarybos ir silpno mero modeliai;
- Vokietijoje egzistuoja keturi principiniai modeliai: tarybos ir mero, tarybos ir burmistro, tarybos ir administratoriaus, tarybos ir magistrato;
- Danijoje egzistuoja du municipalitetų institucinės struktūros principiniai modeliai: komitetinis bei tarybos ir magistrato.

Lyginant skirtingų valstybių tam pačiam visuomenės valdymo lygiui priklausančių savivaldybių panašius (analogiškus) institucinės struktūros principinius modelius, galima matyti ir panašumų, ir skirtumų. Skirtumus dažnai lemia šie veiksniai:

- tose valstybėse savivaldybėms nustatytos skirtingos funkcijos,
- skirtingos valdymo struktūrų formavimo tradicijos (pvz., vadovų į tam tikras funkcines vietas skyrimas arba rinkimas),
- tuo laikotarpiu keliami tikslai, kuriais siekiama tenkinti visuomenės ir (ar) savivaldybės bendruomenės interesus, užtikrinti didesnę demokratizavimo lygį, savivaldybės veiklos efektyvumą, išspręsti tarp institucijų dėl nesugebėjimo tinkamai pasiskirstyti įgaliojimus kylančią įtampą.

Įtaką, taikant analogiškus principinius modelius skirtingose valstybėse (pvz., tarybos ir mero principinio modelio taikymas JAV ir Vokietijoje), daro valstybėse taikomos skirtingos vietos savivaldos sistemos.

A. Astrauskas (2003) nurodo tokias šiandien pastebimas tendencijas:

1) skirtingų vietos savivaldos sistemų, kartu ir reikalavimų sudaryti savivaldybių institucines struktūras, panašėjimas,

2) taikymas skirtingose valstybėse analogiškų savivaldybių institucinių struktūrų principinių modelių, iš kurių visuotiną susidomėjimą ir populiarumą Europoje turi tiesiogiai renkamo mero modelis,

3) analogiškų, bet besiskiriančių savivaldybių institucinių struktūrų principinių modelių, taikomų skirtingose šalyse, panašėjimas.

Valdymo teorijos specialistai, analizuodami skirtingų valstybių skirtingus savivaldybių politinės ir administracinės tvarkos modelius, taiko įvairius tų modelių klasifikavimo būdus.

Tradiciniai būdai yra šie (A. Astrauskas ir B. Galinienė (2003)):

1. pagal savivaldybės vykdomosios valdžios institucijų sudėtį. Savivaldybių institucinės struktūros modeliai pagal šį kriterijų skirstytini į:

- a) modelius su vienasmenėmis vykdomosios valdžios (vykdomosiomis) institucijomis,
- b) modelius su kolegialiomis vykdomosios valdžios (vykdomosiomis) institucijomis,
- c) modelius, kuriose yra ir vienasmenės, ir kolegialiomis vykdomosios valdžios (vykdomosiomis) institucijos;

2. pagal politinės valdžios atskyrimo ir padalijimo principo įgyvendinimą. Savivaldybių institucinės struktūros modeliai pagal šį kriterijų skirstytini į:

- a) modelius, kur savivaldybės politinė valdžia (tarp savivaldybės tarybos ir savivaldybės vykdomosios valdžios (vykdomųjų) institucijų) yra griežtai atskirta ir padalinta,
- b) modelius, kur savivaldybės politinė valdžia (tarp savivaldybės tarybos ir savivaldybės vykdomosios valdžios (vykdomųjų) institucijų) nėra griežtai atskirta ir padalinta,

3. pagal savivaldybės tarybos komitetų sudėtį. Savivaldybių institucinės struktūros modeliai pagal šį kriterijų skirstytini į:

- a) modelius, kur tam tikri savivaldybės tarybos komitetai sudaromi privalomai,
- b) modelius, kur savivaldybės tarybos komitetai sudaromi savivaldybės tarybos nuožiūra;

4. pagal savivaldybės tarybos komitetams suteiktus įgaliojimus. Savivaldybių institucinės struktūros modeliai pagal šį kriterijų skirstytini į:

- a) modelius, kur savivaldybės tarybos komitetams suteikiama teisės priimti sprendimus savivaldybės tarybos vardu,
- b) modelius, kur savivaldybės tarybos komitetams nesuteikiamos teisės priimti sprendimus savivaldybės tarybos vardu, (komitetai yra patariamieji ir kontroliuojamieji tarybos įsteigti daliniai);

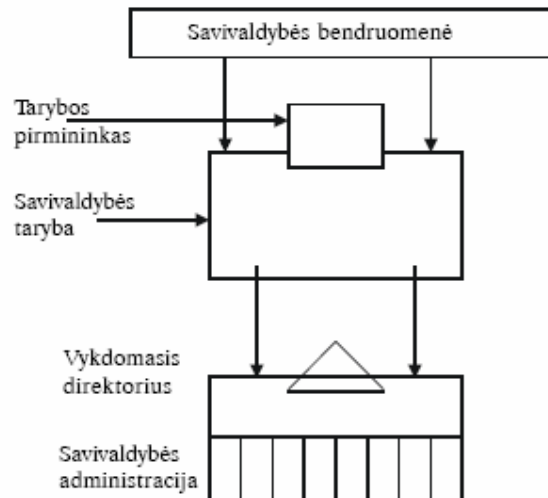
5. pagal savivaldybės administracijos struktūros tipą bei valdymo pakopų skaičių. Savivaldybių institucinės struktūros modeliai pagal šį kriterijų skirstytini į:

- a) modelius su 2 ar 3 pakopų linijine savivaldybės administracijos struktūra,

b) modelius su 2 ar 3 pakopų linijine – funkcinė savivaldybės administracijos struktūra.

Visa tai leidžia daryti išvadas, kad egzistuoja ribotas skaičius iš esmės savo nuolatiniu požymių deriniu besiskiriančių savivaldybių institucinių struktūrų principinių modelių, iš kurių svarbiausi yra šie (Astrauskas, 2003) :

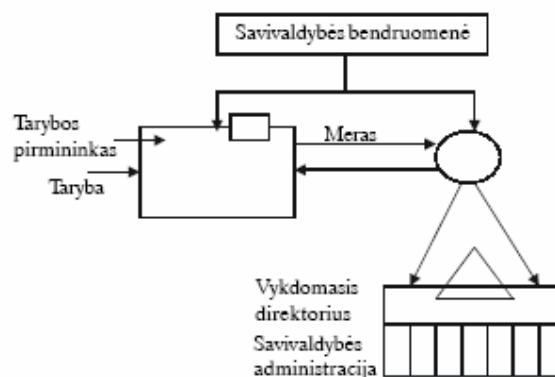
1) savivaldybės institucinės struktūros modelis, kuriame nėra vykdomosios institucijos (4 pav.),

4 pav. Pirmasis klasikinis modelis (savivaldybės institucinės struktūros modelis, kuriame nėra vykdomosios institucijos)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 12.

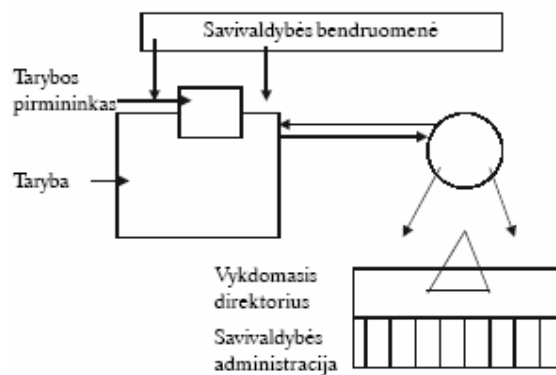
2) savivaldybės tarybos ir tiesiogiai renkamo mero modelis (5 pav.),

5 pav. Antrasis klasikinis modelis (savivaldybės tarybos ir tiesiogiai renkamo mero modelis)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 12.

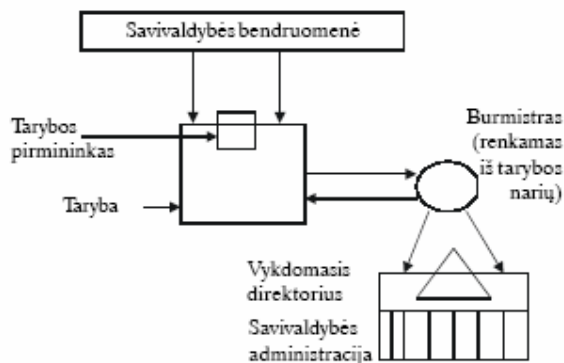
3) savivaldybės tarybos ir tarybos skiriamo (būtinai ne iš tarybos narių) administratoriaus modelis (6 pav.),

6 pav. Trečiasis klasikinis modelis (savivaldybės tarybos ir tarybos skiriamo administratoriaus modelis)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 12.

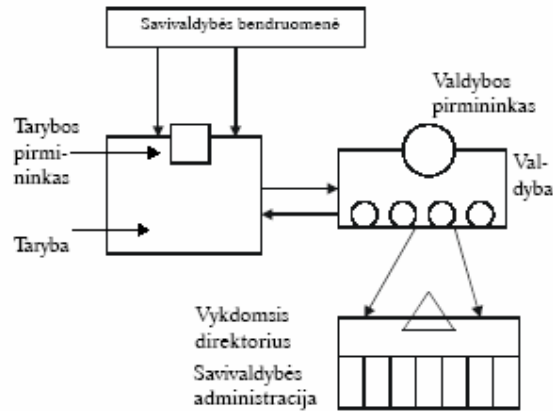
4) savivaldybės tarybos ir tarybos renkamo (būtinai iš tarybos narių) burmistro modelis (7 pav.),

7 pav. Ketvirtasis klasikinis modelis (savivaldybės tarybos ir tarybos renkamo burmistro modelis)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 12.

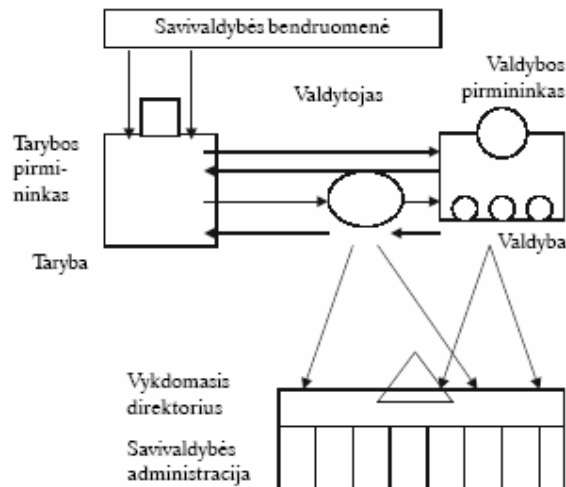
5) savivaldybės tarybos ir kolegialios vykdomosios institucijos, sudarytos būtinai iš tarybos narių arba būtinai ne iš tarybos narių, modelis (8 pav.),

8 pav. Penktasis klasikinis modelis (savivaldybės tarybos ir kolegialios vykdomosios institucijos modelis)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 13.

6) savivaldybės tarybos ir dviejų – vienasmenės ir kolegialios – vykdomųjų institucijų, sudarytų arba tik iš tarybos narių arba tik ne iš tarybos narių, modelis (9 pav.).

9 pav. Šeštasis klasikinis modelis (savivaldybės tarybos ir dviejų – vienasmenės ir kolegialios – vykdomųjų institucijų modelis)

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 13.

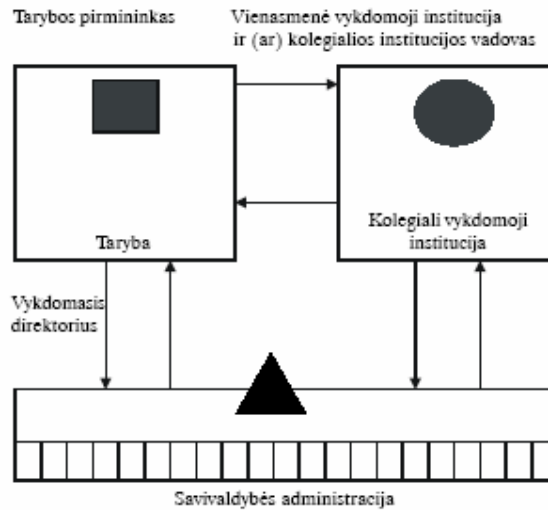
Šiuos svarbiausius minėtus modelius A. Astrauskas (2002) vadina *klasikiniais savivaldybių institucinės struktūros principiniais modeliais*, o skirtingose šalyse taikomus jų variantus, besiskiriančius tam tikra specifika, kuri atsiranda dėl valdžios vykdymo įgaliojimų dalijimo (nedalijimo), vadovų į tam tikras funkcines vietas skyrimo (arba rinkimo) tvarkos bei funkcijų, atliktinų tam tikrose funkcinėse vietose, gretinimo variantų, – *išvestiniais savivaldybių institucinės struktūros principiniais modeliais*.

Įvertinus kitose šalyse egzistuojančių savivaldybių institucinių struktūrų principinius modelius galima daryti išvadą, kad skirtingose šalyse taikomos klasikinių savivaldybių institucinės struktūros principinių modelių atmainos, arba išvestiniai savivaldybių institucinės struktūros principiniai modeliai, daugiausia skiriasi dėl:

- skirtingo valdymo funkcijų grupių skaičiaus savivaldybės institucinėje struktūroje,
- valdžios vykdymo įgaliojimų dalijimo savivaldybės institucinės struktūros principiniame modelyje,
- funkcinų vietų savivaldybės institucinėje struktūroje *užėmimo* būdo bei funkcinų vietų gretinimo variantų.

Savivaldybės institucinę struktūrą, kaip bet kurios sudėtingos organizacijos valdymo struktūrą, sudaro funkcinės vietos, valdymo grandys ir valdymo lygiai. Tarp daugelio savivaldybės institucinėje struktūroje egzistuojančių funkcinų vietų svarbiausią vietą užima bei didelę įtaką klasikinio institucinės struktūros principinio modelio funkcionavimui ir jo atmainų (išvestinių modelių) atsiradimui turi:

- savivaldybės tarybos pirmininko (vadovo) funkcinė vieta,
- vienasmenės vykdomosios institucijos ir (ar) kolegialios vykdomosios institucijos vadovo funkcinė vieta,
- savivaldybės administracijos vadovo (vykdomojo direktoriaus) funkcinė vieta (12 pav.).

12 pav. Svarbiausios funkcinės vietos savivaldybės institucinėje struktūroje

Šaltinis: Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 15.

Visuose savivaldybės institucinės struktūros principiniuose modeliuose egzistuoja pirmoji ir trečioji funkcinės vietos, bet ne visada yra antroji funkcinė vieta. Vienas ir tas pats klasikinės savivaldybės institucinės struktūros principinis modelis gali įgauti skirtingas atmainas ir dėl to, kiek funkcinė vietų užima tas pats asmuo. Galima viena klasikinio tarybos ir tiesiogiai renkamo mero modelio atmaina, kur tiesiogiai renkamas meras užima dvi – vienasmenės vykdomosios institucijos ir administracijos vadovo – funkcines vietas. Tačiau galima ir tokia šio modelio atmaina, kur, be jau minėtų dviejų funkcinė vietų, tas pats asmuo užima ir trečią, t. y. tarybos pirmininko, funkcinę vietą.

Valdymo specialistai lygina skirtingus savivaldybių politinės administracinės tvarkos modelius ir bando rasti jiems visiems bendrą bruožą, t. y. rasti universalųjį modelį. Tačiau universalus modelio tinkančio visų valstybių visoms savivaldybėms, matyt, negali būti. Kiekviena šalis turi savo valdymo struktūrų sudarymo principus, teorijas, tradicijas, todėl svarbiausia žinoti:

1. Kokių yra principinių modelių;
2. Kokie jų trūkumai ir privalumai;
3. Įvertinus savo šalies specifiką, pasirinkti konkrečiai savivaldybei tinkamiausią institucinės struktūros modelį.

1.7. Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelis (modelis, taikomas nuo 2003 m. vasario 25 d.)

Lietuvoje pagal taikytus savivaldybių institucinės struktūros principus galima skirti tokius laikotarpiu:

- laikotarpį nuo 1990 metų iki 1995 metų (kai aukštesniosios pakopos savivaldybėse buvo taikomas klasikinis savivaldybės tarybos ir dviejų - vienasmenės ir kolegialios – vykdomųjų institucijų principinis modelis, o žemesniosios pakopos savivaldybėse buvo taikomas klasikinis savivaldybės tarybos ir tarybos skiriamo (būtinai ne iš tarybos narių) administratoriaus principinis modelis);
- laikotarpį nuo 1995 metų iki 2003 metų vasario 25 d. (savivaldybių tarybos galėjo pasirinkti ir taikyti vieną iš dviejų klasikinių savivaldybių institucinės struktūros principinių modelių: savivaldybės tarybos ir tarybos renkamo (būtinai iš tarybos narių) burmistro modelį arba savivaldybės tarybos ir dviejų vykdomųjų (vienasmenės ir kolegialios), sudarytų būtinai iš tarybos narių modelį;
- laikotarpį nuo 2003 metų vasario 25 d. (taikomas savivaldybės tarybos ir tarybos skiriamo administratoriaus, t.y. vykdomosios institucijos, modelis).

Toliau bus nagrinėjamas savivaldybių institucinės struktūros principai taikomi nuo 2003 metų vasario 25 d. Nuo 2003 m. vasario 25 d., priėmus Vietos savivaldos įstatymo pataisas, taikomas savivaldybių institucinės struktūros modelis atitinka šiuos reikalavimus dėl savivaldybės vykdomosios institucijos statuso, vaidmens, įgaliojimų bei santykių su atstovaujamosios valdžios institucija:

- valdžią (politinę) savivaldybėje vykdo tik savivaldybės taryba,
- savivaldybės tarybai privalu sudaryti vykdomąją instituciją,
- vykdomoji institucija veikia savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpį,
- vykdomoji institucija turi būti sudaryta būtinai ne iš tarybos narių,
- vykdomoji institucija gali būti vienasmenė ir (arba) kolegiali,
- vykdomoji institucija nėra savivaldybės tarybos struktūrinis darinys, bet nėra ir viešojo administravimo įstaiga,
- vykdomoji institucija skirta tiesiogiai vykdyti įstatymus, Vyriausybės nutarimus ir savivaldybės tarybos sprendimus, ji turi valdžios vykdymo įgaliojimus,
- vykdomoji institucija, vykdydama savo funkcijas, negali primesti valios savivaldybės tarybai ar vadovauti tarybai, nes taikomas savivaldybės tarybos viršenybės vykdomajai institucijai principas,
- vykdomoji institucija privalo atsiskaityti savivaldybės tarybai už savo veiklą.

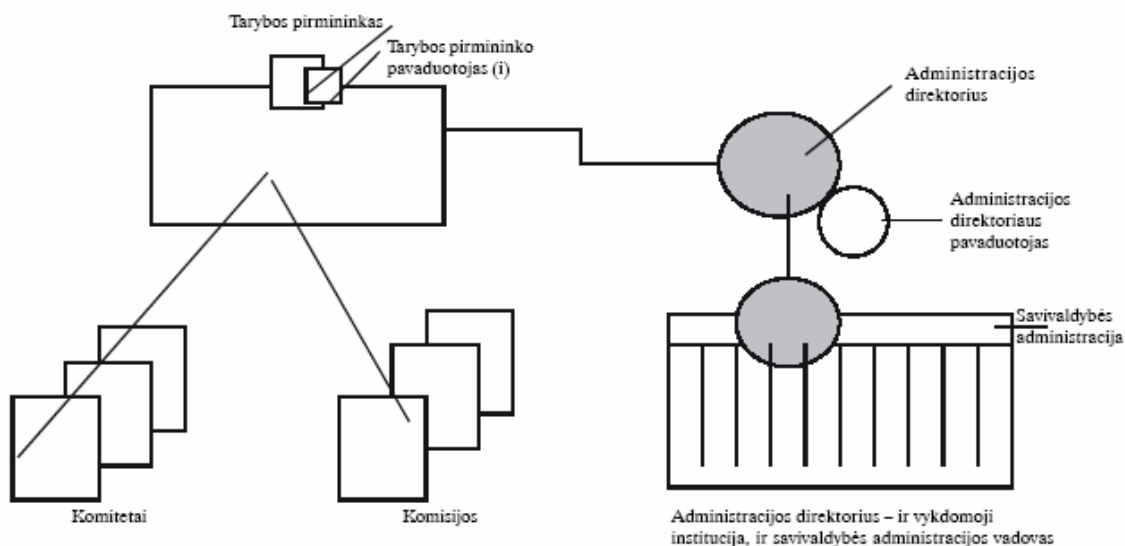
Laikantis šių ir kitų reikalavimų, buvo įgyvendinti tokie savivaldybių institucinės struktūros pakeitimai ir pertvarkymai:

- savivaldybės vykdomąja institucija tapo savivaldybės administracijos direktorius (atsisakyta dviejų iki tol buvusių vykdomųjų institucijų – mero ir valdybos),
- savivaldybės administracijos direktorius tapo ir savivaldybės administracijos vadovu, t. y. remiantis politiniu (asmeniniu) pasitikėjimu, savivaldybės tarybos sprendimu ir mero siūlymu visam tarybos kadencijos laikotarpiui skiriamu įstaigos vadovu,
- savivaldybės administracijos direktorius gali turėti pavaduotojus – mero siūlymu ir savivaldybės tarybos sprendimu skiriamus politinio (asmeninio) pasitikėjimo tarnautojus,
- savivaldybės taryba iš tarybos narių renka tarybos pirmininką, t. y. merą, ir šio siūlymu skiria vieną ar kelis mero pavaduotojus,
- merui suteikti įgaliojimai,
- savivaldybės taryba per savo įgaliojimų laikotarpį iš savivaldybės tarybos narių gali sudaryti savivaldybės tarybos kolegiją ir nustatyti jos narių skaičių. Kolegijos nariai yra meras ir jo pavaduotojas (-ai) bei neetatiniai nariai, kurių kandidatūrų teikimo teisė suteikta merui. Taip pat numatyta, kad savivaldybės taryba gali skirti kolegijai vykdyti tam tikrus savivaldybės tarybos įgaliojimus (kai kuriuos iš įstatymo nustatytų tarybos įgaliojimų),
- atsisakius savivaldybės valdybos, kaip vykdomosios institucijos, jos įgaliojimai perskirstyti: dalis perduota savivaldybės tarybai, o dalis – savivaldybės administracijos direktoriui,
- savivaldybės taryba mero siūlymu sprendžia, ar reikia steigti savivaldybės tarybos sekretoriato tarnautojų pareigybes, ir nustato jų skaičių. Savivaldybės tarybos sekretoriato paskirtis – tarybos posėdžių, komitetų, mero aptarnavimas, savivaldybės tarybos sprendimų projektų rengimas ir nagrinėjimas bei išvadų ir tarybos sprendimų projektų rengimas,
- savivaldybės tarybos sekretoriato finansinį, ūkinį ir materialinį aptarnavimą atlieka savivaldybės administracija, o sekretoriato išlaidų sąmatą nustato savivaldybės taryba.

Tai rodo, kad *Lietuvoje šiandien yra taikomas savivaldybės tarybos ir tarybos skiriamo administratoriaus, t. y. vykdomosios institucijos, modelis* (13 pav.). Jam yra būdingi šie požymiai:

- tai principinis modelis, kuriam būdingas ne valdžios vykdymo įgaliojimų padalijimas tarp savivaldybės institucijų, bet sudaroma (steigiama) vienasmenė vykdomoji institucija,

- vykdomoji institucija, t. y. administracijos direktorius, skiriamas būtinai ne iš tarybos narių,
- savivaldybės taryba turi atskirą vadovą, t. y. renkama iš tarybos narių merą (su pavaduotojais), o administracijos direktorius užima dvi funkcinės vietas: yra vienasmenė vykdomoji institucija ir savivaldybės administracijos (viešojo administravimo įstaigos) vadovas; sustiprinta funkcinė vieta – meras, kuris turi galimybę tiesiogiai ir netiesiogiai daryti didelę įtaką administracijos direktoriui,
- taikomame modelyje yra trys valdymo funkcijų grupės (ir jas vykdančios savivaldybės institucijos), antroji ir trečioji funkcijų grupės sudaro viešojo administravimo funkcijų vykdymo grupę.

13 pav. Savivaldybių institucinės struktūros modelis, taikomas Lietuvoje nuo 2003 m. vasario 25 d.
Šaltinis: parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymu (2003)

Vietos savivaldos įstatyme administratorius apibrėžiamas kaip viešojo administravimo įstaigos vadovas ir tarybos priimtų sprendimų vykdymo organizatorius, koordinatorius ir prižiūrėtojas, nustatomi jo įgaliojimai.

Taigi, priėmus Vietos savivaldos įstatymo pataisas, kurios iš esmės pakeitė savivaldos institucijų sistemą, buvo susiaurintos mero funkcijos – meras jau nėra vykdomoji institucija, o tik tarybos pirmininkas, kurio pagrindinė funkcija – organizuoti tarybos posėdžiu. Todėl galima teigti, kad savivaldybėje veikia tik viena vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius, kurį mero teikimu tarybos kadencijos laikotarpiui skiria savivaldybės taryba.

Savivaldybės institucinę struktūrą sudaro:

1. Atstovaujamoji institucija - Savivaldybės taryba, kuri renka savo vadovą savivaldybės merą.

2. Vykdomoji institucija - Savivaldybės administracijos direktorius, kuris turi savo aparatą – savivaldybės administraciją.

Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais.

2. BENDRUOMENĖ IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ VEIKLA

2.1. Vietos savivaldos pagrindas – vietos bendruomenė

Bendruomenė - atitinkamoje teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys, susieti bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais. Bendruomenė apibrėžiama ir kaip žmonių grupė, kurios narius jungia bendri interesai ir vidinis jausmas, jog jie priklauso tai žmonių grupei. Sociologas G. Hilleris yra pateikęs 94 bendruomenių apibrėžimus. Tačiau praktinėje veikloje apibrėžimas nėra itin svarbus, nes svarbu žinoti bendruomenės ribas, bendruomenės sudedamąsias dalis, bendruomenės aplinką, kokia yra bendruomenės veikla.

Jeigu piliečiai nori tiesiogiai dalyvauti valdžioje, jie turi prisidėti prie vietos savivaldos institucijų priimamų sprendimų rengimo (kad jie atitiktų jų interesus) ir vietos valdžios struktūrų veiklos. Efektyvi ir atvira savivalda negalima be tiesioginio piliečių ištraukimo į visuomeninio valdymo procesą ir sprendimų priėmimą vietos bendruomenei rūpimais klausimais, todėl dėmesys vietinės valdžios stiprinimui yra labai svarbus, nes modernioje demokratijoje piliečiai yra ne pasyvūs stebėtojai, bet aktyvūs sprendimų priėmimo dalyviai. Aktyvių piliečių sambūriai yra vietos bendruomenės pagrindas, kuris reikalingas vietos valdžiai, nes:

- padėtų nustatyti bendruomenės poreikius ir prioritetus;
- leistų savivaldybėms kurti programas ir teikti paslaugas, atitinkančias vietos bendruomenės poreikius;
- leistų savivaldybėms prieiti prie bendruomenės išteklių ir jais pasinaudoti;
- padėtų savivaldybėms reguliuoti konfliktus bendruomenėje;
- padarytų valdžios priimamus sprendimus labiau prieinamus;
- padėtų savivaldybėms įgyti visuomenės pritarimą, palaikymą.

Kai kalbama apie vietos bendruomenę dabartinės vietos savivaldos sistemoje, patį svarbiausią vaidmenį turi vaidinti seniūnijos. Jų sudarymas ir ribų nustatymas, juridinio asmens (savivaldybės administracijos) funkcijų perdavimas yra savivaldybių tarybų prerogatyva, todėl ir savivaldybių teritorijose formuojama bendruomeninė politika yra vietos politikų veiklos sritis. Tačiau pagal galiojančią Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą (2000) seniūnija yra savivaldybės administracijos struktūrinis teritorinis padalinys – filialas, veikiantis tam tikroje teritorijos dalyje.

Vietos savivalda ir vietos bendruomenė – tai ne dvi savarankiškos sistemos, o viena sistema, kurią sąlygiškai S. Nefas (2004) pavadino vietine iniciatyva. Jis teigia, kad čia susipina vietos savivalda ir vietos bendruomenė, viena kitą papildydamos konkurencijos ir bendradarbiavimo elementais. Vietos savivalda yra labiau biurokratizuota ir struktūrizuota, o vietos bendruomenė – paslankesnė ir įvairesnė pagal veiklos formas ir metodus. Vietos bendruomenė yra vietos savivaldos

veiklos objektas, o savivalda – vietos bendruomenės veikimo principas, todėl sunku nubrėžti aiškias ribas.

Vietos bendruomenėms yra svarbu ne tik papročių ir tradicijų raiška, bet ir juridinių normų buvimas. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (2000) yra bene aktualiausias, nes atspindi vietos bendruomenės specifiką. Šio įstatymo 32 straipsnyje apibūdinamas vietos bendruomenės atstovo statusas. Tai yra vietos bendruomenės nariai gali rinkti savo atstovą, kurio funkcijos, be gyventojų reikalų atstovavimo seniūnijoje, savivaldybėje ir kitose institucijose, yra seniūno supažindinimas su vietos bendruomenės viešaisiais reikalais. 33 straipsnyje išdėstytos gyvenamosios vietos bendruomenės atstovo teisės ir pareigos. Į bendruomenės atstovo funkcijas įeina dar informacijos teikimas, skatinimas prižiūrėti gyvenamosios vietovės teritoriją, plėtoti bei organizuoti kultūrinį ir sportinį gyvenimą, o prireikus organizuoti apklausas ar gyventojų susitikimus su valdžios atstovais.

Dar vienas svarbus dokumentas, leidžiantis įtvirtinti vietos bendruomenę kaip organizacinę struktūrą yra Pavyzdiniai seniūnijos tarybos nuostatai⁵. Juose apibrėžiama, kad seniūnijų taryba sudaroma iš bendruomenės atstovų, įvardijamos galimos seniūnijos tarybos veiklos formos, o jos kompetencija yra:

1. seniūnijai skirtų asignavimų panaudojimu;
2. viešųjų paslaugų teikimu seniūnijos gyventojams;
3. seniūnijai priskirtos teritorijos, vietinės reikšmės kelių, gatvių, šaligatvių, aikščių ir kapinių tvarkymu bei aplinkos apsauga ir sanitarija;
4. savivaldybei nuosavybės teise priklausančių bei valdomų patikėjimo teise pastatų ir statinių, esančių seniūnijos teritorijoje, būklė;
5. priešgaisrine apsauga, pasirengimu avarių ir potvynių padariniams likviduoti;
6. vietinio susisiekimo transporto organizavimu;
7. vaikų (iki 16 metų) mokyklos lankomumu ir vaikų teisių apsauga;
8. gyventojų užimtumu bei atskirų šeimų (asmenu) gyvenimo sąlygomis;
9. seniūnijos kultūriniu ir sportiniu gyvenimu, gyventojų laisvalaikiu;
10. naminių gyvūnų ir gyvulių laikymu;
11. seniūno ir seniūnijos valstybės tarnautojų bei darbuotojų, darbo efektyvumas
12. savivaldybės administracijos ir savivaldybės bei valstybės įstaigų veikla.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje 2004 metų sausio 1 d. buvo įsteigtos ir pradėjo savo veiklą 2 seniūnijos – Rėkyvos ir Medelyno. 2005 m. pradžioje buvo patvirtinti Medelyno seniūnijos tarybos nuostatai.

---

⁵ Vidaus reikalų ministro 2002 m. rugpjūčio 24 d. įsakymas

2.2. Savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba

2003 metų pavasarį prasidėjo penktoji savivaldybių tarybų kadencija. Per tą laiką Lietuva sukaupė vietos savivaldos plėtros patirties. Šiandien visose savivaldybių tarybose išrinkta 1560 tarybos narių, atstovaujančių 18 politinių partijų.

Savivaldybių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. Jis nustato savivaldybių funkcijas, savivaldybių institucijas, jų sudarymo tvarką ir įgaliojimus, savivaldybių tarybų narių teises ir pareigas.

Savivaldybės taryba yra atstovaujamoji institucija, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų savivaldybės bendruomenės atstovų. Ji savo įgaliojimus įgyvendina kolegialiai savivaldybės tarybos posėdžiuose. Savivaldybės taryba svarstomais klausimais priima sprendimus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą.

Savivaldybės tarybos įgaliojimai skirstomi į:

- 1) išimtinis įgaliojimus pagal Konstituciją ir įstatymus (4 priedas);
- 2) įgaliojimus, kuriuos savivaldybės taryba vykdo pati arba gali perduoti savivaldybės vykdomajai institucijai (5 priedas).

Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 – 2007 metų kadencija prasidėjo 2003 m. balandžio 6 d. Ją sudaro 31 Savivaldybės tarybos narys.

Šiaulių miesto apygardoje per 2002 m. gruodžio 22 d. savivaldybių tarybų rinkimus mandatai pasiskirstė taip:

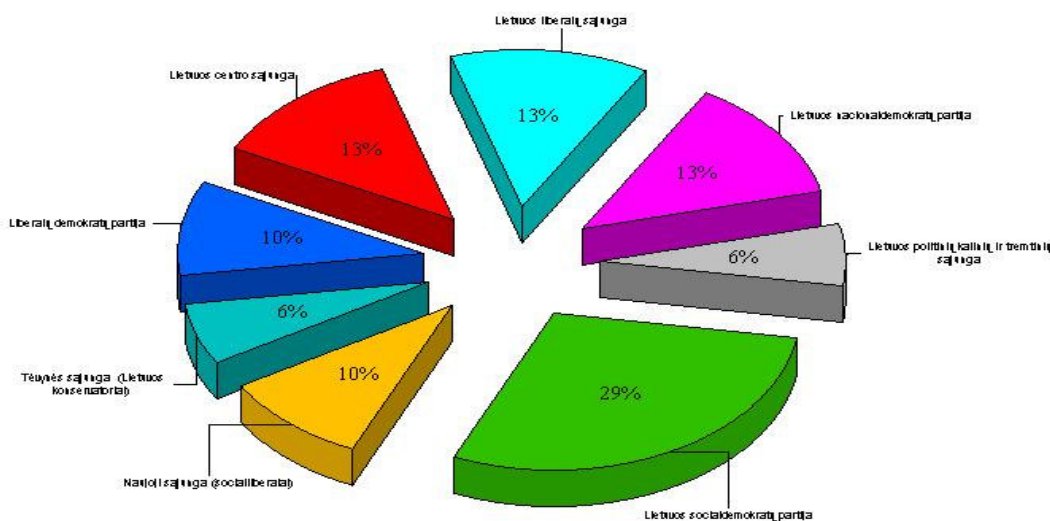
1 lentelė

Mandatų skaičius Šiaulių miesto savivaldybės taryboje

Partijos pavadinimas	Mandatų skaičius taryboje
Lietuvos socialdemokratų partija	9
Liberalų demokratų partija	3
Lietuvos nacionaldemokratų partija	4
Lietuvos centro sąjunga	4
Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai)	2
Naujoji sąjunga (socialliberalai)	3
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga	2
Lietuvos liberalų sąjunga	4
Iš viso mandatų:	31

Šaltinis: www.vrk.lt

Procentinis partijų pasiskirstymas Šiaulių miesto savivaldybės taryboje pavaizduotas 15 paveiksle.

15 pav. Partijų gauti mandatai per 2002 m. gruodžio 22 d. savivaldybių tarybų rinkimus 44 Šiaulių miesto apygardoje

Šaltinis: www.vrk.lt

Savivaldybės taryba ne rečiau kaip vieną kartą per metus tarybos veiklos reglamente nustatyta tvarka turi pateikti savivaldybės gyventojams viešą atliktą darbo ataskaitą. Ataskaitą savivaldybės tarybos vardu pateikia meras. Savivaldybės tarybos veikla tarp tarybos posėdžių tęsiama savivaldybės tarybos komitetuose bei tarybos nariams bendraujant su rinkėjais.

Savivaldybės taryba savo įgaliojimų laikui iš tarybos narių gali sudaryti **tarybos kolegiją**. Kolegijos narių skaičių, darbo tvarką, posėdžių prganizavimo tvarką nustato savivaldybės taryba savo veiklos reglamente. Tarybos kolegija yra patariamasis organas.

Šiaulių miesto savivaldybės taryba sudarė savivaldybės tarybos kolegiją iš 11 narių. Savivaldybės taryba pavedė kolegijai vykdyti šiuos savivaldybės tarybos įgaliojimus⁶:

1. kasmet nustatyti savivaldybės tarybos narių ir valstybės tarnautojų mokymo prioritetus;
2. priimti sprendimus dėl savivaldybės teritorijos raidos analizės, bendrųjų ilgalaikių socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, ekologinių, sveikatos ir kitų programų projektų rengimo.

2004 metais vyko 10 kolegijos posėdžių, kuriuose svarstyti 58 klausimai, priimtas 1 sprendimas. Tarybos kolegijoje klausimai labiau įvertinami politiniai klausimų aspektai, o ne gilinamasi į jų esmę.

⁶ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. liepos 10d. sprendimas Nr. T-786.

Išanalizavus savivaldybės kolegijos veiklą, lieka neaiški savivaldybės kolegijos vieta – tiek tarybos, tiek savivaldybės administracijos požiūrius.

Savivaldybės tarybos komitetai sudaromi savivaldybės tarybai teikiams klausimams preliminariai nagrinėti ir išvadoms bei pasiūlymams teikti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų ir vykdomi savivaldybės tarybos, mero sprendimai.

Komitetai sudaromi iš tarybos narių savivaldybės tarybos sprendimu. Sudarant komitetus, laikomasi proporcingo daugumos ir mažumos atstovavimo principo. Komitetų ir jų narių skaičių bei įgaliojimus, išskyrus Kontrolės komiteto, nustato taryba. Komitetų darbo tvarka nustatoma savivaldybės tarybos veiklos reglamente.

Komitetai pagal savo kompetenciją priima rekomendacinius sprendimus. Savivaldybės institucijos su jų veikla susijusius komitetų sprendimus privalo apsvarstyti ir pranešti komitetams apie priimtus sprendimus. Savivaldybės administracija, jos padaliniai, savivaldybės biudžetinės ir viešosios įstaigos bei savivaldybės kontroliuojamos įmonės su jų veikla susijusius komitetų sprendimus turi apsvarstyti ir apie svarstymo rezultatus pranešti komitetams.

Daugumą savivaldybių tarybų sudaro 25 - 27 tarybos nariai, todėl sudaromi 4 – 5 komitetai. To visiškai pakanka, nes kai kurias funkcijas galima sujungti ir jas atlieka vienas komitetas.

Šiaulių miesto savivaldybės taryba yra įsteigusi 4 komitetus⁷ (ir penktą Kontrolės komitetą):

1. Finansų ir biudžeto;
2. Miesto ūkio ir plėtros;
3. Sveikatos ir socialinių reikalų;
4. Švietimo, kultūros ir sporto;

Kontrolės komitetas privaloma sudaryti visose savivaldybėse ir jo funkcijos yra apibrėžtos įstatymo ir savivaldybės tarybos sprendimu. Į Kontrolės komitetą įeina vienodas visų savivaldybės taryboje atstovaujama partijų arba koalicijų deleguotų atstovų skaičius. Šiaulių miesto savivaldybės taryba savo sprendimu patvirtino ir kitų komitetų įgaliojimus⁸. Komitetų įgaliojimai pateikti 6 priede.

Savivaldybės taryba iš savo narių išsirinka **savivaldybės merą**. Meras yra atskaitingas tarybai ir bendruomenei už savivaldybės veiklą. Šiaulių miesto savivaldybės meras buvo išrinktas 2003 m. birželio 26 d.⁹. Jis - Šiaulių miesto savivaldybės taryboje daugumą turinčių socialdemokratų atstovas.

---

⁷ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. liepos 10 d. sprendimas Nr. T-762.

⁸ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. liepos 10 d. sprendimas Nr. T-762.

⁹ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. birželio 26 d. sprendimas Nr. T-729.

Savivaldybės meras:

1) planuoja savivaldybės tarybos veiklą, nustato ir sudaro savivaldybės tarybos posėdžių darbotvarkes bei teikia sprendimų projektus, šaukia savivaldybės tarybos posėdžius ir jiems pirmininkauja, koordinuoja savivaldybės tarybos komitetų ir komisijų veiklą, pasirašo savivaldybės tarybos sprendimus ir posėdžių, kuriems pirmininkavo, protokolus;

2) atstovauja pats arba įgalioja kitus asmenis atstovauti savivaldybei teisme, bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis, valstybės ar užsienio šalių institucijomis, kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis;

3) atstovauja savivaldybei regiono plėtros taryboje ir turi sprendžiamojo balso teisę sudarant ir įgyvendinant regiono plėtros programą;

4) siūlo savivaldybės tarybai mero pavaduotojo (pavaduotojų), savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės administracijos direktoriaus ir komisijų pirmininkų kandidatūras, taip pat gali siūlyti atleisti juos iš pareigų bei siūlyti skirti nuobaudas savivaldybės administracijos direktoriui;

5) tvirtina sekretoriato nuostatus, skiria ir atleidžia sekretoriato darbuotojus, vadovauja sekretoriato darbui;

6) gali siūlyti savivaldybės tarybai pavesti savivaldybės savivaldybės kontrolieriaus tarnybai atlikti veiklos plane nenumatytą savivaldybės administracijos, savivaldybės administravimo subjektų bei savivaldybės kontroliuojamų įmonių finansinį ir veiklos auditą, priima savivaldybės kontrolieriaus tarnybos pateiktas audito ataskaitas ir išvadas dėl atlikto finansinio ir veiklos audito rezultatų, prireikus organizuoja šių ataskaitų ir išvadų svarstymą savivaldybės komitetų ir savivaldybės tarybos posėdžiuose;

7) kontroliuoja ir prižiūri savivaldybės viešojo administravimo institucijų bei įstaigų ir įmonių vadovų veiklą, kaip jie įgyvendina įstatymus, Vyriausybės bei savivaldybės tarybos sprendimus;

8) gavęs savivaldybės tarybos pritarimą, sudaro savivaldybės bendradarbiavimo su valstybės institucijomis, kitomis savivaldybėmis bei užsienio institucijomis sutartis;

9) kontroliuoja pasirengimą vietos gyventojų apklausai ir ją organizuoja.

Išanalizavus dokumentus, galima teigti, kad:

1. *Sudėtinga mero kaip savivaldybės vadovo vieta savivaldybės institucinėje srangoje, neaiškios galimos kontrolės savivaldybės administracijos atžvilgiu įstatyminės ribos.*

2. *Neaiškus mero kaip politinio lyderio indėlis dėl sprendimų įgyvendinimo.*

3. *Teisinis mero ir savivaldybės administracijos santykis negarantuoja efektyvios tarpinstitucinės sąveikos.*

Savivaldybės taryba savo veiklą organizuoja per komitetus ir vykdomąją instituciją – savivaldybės administracijos direktorių. Šiaulių miesto savivaldybės institucinė struktūra pateikta 14 paveiksle.

14 pav. Šiaulių miesto savivaldybės institucinė struktūra

2.3. Savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius ir savivaldybės administracija

Savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius.

Savivaldybės administracijos direktorius yra savivaldybės administracijos vadovas. Savivaldybės administracijos direktorius į pareigas skiriamas mero siūlymu savivaldybės tarybos sprendimu tarybos įgaliojimų laikui politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu. Savivaldybės administracijos direktoriaus skyrimo ir atleidimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (2000) ir Valstybės tarnybos įstatymas (1999). Savivaldybės administracijai

vadovauja ir už jos veiklą atsako Savivaldybės administracijos direktorius, kuris pavaldus Savivaldybės tarybai ir atskaitingas Savivaldybės merui.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos sprendimu¹⁰ patvirtintas 2003 m. birželio 27 d.

Savivaldybės administracijos direktorius:

1) tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės bei savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais;

2) tiesiogiai įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus, gali kreiptis į valstybinio administravimo subjektus, leisti įsakymus, privalomus savivaldybės administracijos struktūriniams bei struktūriniams teritoriniams padaliniais - seniūnijoms ir į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams bei jam priskirtos kompetencijos klausimais savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams;

3) organizuoja savivaldybės administracijos darbą, tvirtina savivaldybės administracijos struktūrinių ir struktūrinių teritorinių padalinių - seniūnijų veiklos nuostatus, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje;

4) administruoja asignavimus, savivaldybės tarybos skirtus savivaldybės administracijai;

5) savivaldybės tarybos nustatyta tvarka administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę bei finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą;

6) įstatymų nustatyta tvarka skiria į pareigas ir iš jų atleidžia savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus ir kitus savivaldybės administracijos darbuotojus. Koordinuoja ir kontroliuoja viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų darbą, atlieka kitas Valstybės tarnybos įstatymo bei savivaldybės tarybos jam priskirtas personalo valdymo funkcijas (išskyrus įstaigų vadovų priėmimą į pareigas ir atleidimą iš jų bei nuobaudų jiems skyrimą);

7) organizuoja savivaldybės tarybos narių ir valstybės tarnautojų mokymą bei jų kvalifikacijos kėlimą;

8) savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka atsiskaito ir teikia savo veiklos ataskaitas tarybai ir merui;

9) savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka ir terminais, bet ne rečiau kaip kartą per metus informuoja savivaldybės gyventojus apie savo veiklą.

Savivaldybės administracijos direktorius turi savo aparatą – savivaldybės administraciją.

Savivaldybės administracija yra savivaldybės įstaiga, kurią sudaro struktūriniai, struktūriniai teritoriniai padaliniai - seniūnijos (filialai) ir į struktūrinius padalinius neįeinantys viešojo

¹⁰ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. birželio 26 d. sprendimas Nr. T-734.

administravimo valstybės tarnautojai. Savivaldybės administracijos įgaliojimai nesusiję su savivaldybės tarybos įgaliojimų pabaiga.

Savivaldybės administracijos **uždaviniai:**

1. savivaldybės teritorijoje organizuoti ir kontroliuoti Savivaldybės institucijų sprendimų įgyvendinimą arba pačiai juos įgyvendinti;
2. įgyvendinti įstatymus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus, nereikalaujančius Savivaldybės institucijų sprendimų;
3. įstatymų nustatyta tvarka organizuoti savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų bei kitų piniginių išteklių buhalterinės apskaitos tvarkymą, organizuoti ir kontroliuoti Savivaldybės turto valdymą ir naudojimą;
4. administruoti viešųjų paslaugų teikimą;
5. rengti Savivaldybės institucijų sprendimų ir potvarkių projektus;
6. atlikti Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sekretoriato, Savivaldybės mero, Savivaldybės tarybos narių ir Savivaldybės kontrolieriaus finansinį, ūkinį ir materialinį aptarnavimą.

Savivaldybės administracija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymais ir Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Šiaulių miesto savivaldybės institucijų sprendimais ir Savivaldybės mero potvarkiais, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, veiklos nuostatai ir kitais teisės aktais

Savivaldybės administracija, vykdydama jai pavestus uždavinius, atlieka teisės aktų nustatytas funkcijas, kurias tvirtina Savivaldybės administracijos direktorius struktūrinių padalinių nuostatuose. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių pagrindinės funkcijos pateiktos 7 priede.

Išanalizavus Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą (2000) ir kitus teisės aktus, kuriais savivaldybėms priskirtas funkcijas, jas būtų galima sugrupuoti taip:

- Socialinių paslaugų funkcijos;
- Komunalinių paslaugų funkcijos;
- Ekonomikos ir miesto plėtros funkcijos.

Socialinių paslaugų funkcijos:

- ikimokyklinio vaikų ugdymo, vaikų ir jaunimo papildomo ugdymo bei užimtumo, vaikų ir jaunimo specialiojo ugdymo, suaugusiųjų neformaliojo švietimo, vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo organizavimas;

- kultūros politikos gyventojų bendrosios kultūros ugdymo, etnokultūros puoselėjimo, muziejų, bibliotekų, kilnojamųjų kultūros vertybių, teatro, dailės, muzikos, kino srityse formavimas ir įgyvendinimas savivaldybės teritorijoje;
- kūno kultūros ir sporto plėtojimo organizavimas;
- pirminės asmens sveikatos priežiūros organizavimas;
- socialinių paslaugų ir socialinės paramos teikimo organizavimas ir užtikrinimas;
- vaikų teisių apsaugos užtikrinimas mieste;
- valstybės paramos būstui įsigyti tvarkymas, socialinių būstų suteikimas;
- valstybinės jaunimo politikos koncepcijos organizavimas ir jaunimo politikos programų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje.

Komunalinių paslaugų funkcijos:

- šilumos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotėkų surinkimo ir valymo organizavimas;
- komunalinių ir kitų atliekų tvarkymo sistemų diegimo, atliekų surinkimo bei perdirbimo, sąvartynų įrengimo bei jų eksploatavimo, rengia atliekų tvarkymo planus organizavimas;
- ritualinių paslaugų teikimo užtikrinimas bei kapinių priežiūros organizavimas;
- sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas;
- aplinkos kokybės gerinimo ir apsaugos organizavimas;
- statinių naudojimo priežiūra, statinio projektavimo sąlygų sąvado bei statybos leidimų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka;
- vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas bei saugaus eismo sąlygų užtikrinimas;
- adresų (gatvių, pastatų, statinių ir kitų savivaldybės teritorijoje esančių ir jai nuosavybės teise priklausančių objektų pavadinimų, pastatų bei gyvenamųjų namų ir butų numerių) suteikimas ir keitimas;
- statinių naudojimo priežiūra, statinio projektavimo sąlygų sąvado bei statybos leidimų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka;
- keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas;
- piliečių prašymų atkurti nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės ir komercinės paskirties pastatus nagrinėjimas bei sprendimų dėl nuosavybės teisės atkūrimo priėmimas.

Ekonomikos ir miesto plėtros funkcijos:

- teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas;
- savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise;
- kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių bei savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga;
- sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas;
- prekybos ir kitų paslaugų teikimo tvarkos turgavietėse bei viešosiose vietose nustatymas;
- leidimų (licencijų) išdavimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka;
- savivaldybės investicinių projektų ir ekonominės plėtros programų rengimas;
- atstovavimas savivaldybės turtui akcinėse, uždarosiose akcinėse bendrovėse, savivaldybės įmonėse bei viešosiose įstaigose, kurių steigėja, akcininkė arba dalininkė yra savivaldybės taryba.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūra patvirtinta Šiaulių miesto savivaldybės tarybos¹¹. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrą sudaro 26 skyriai, 2 seniūnijos ir 1 į struktūrinius padalinius neįeinantis karjeros valstybės tarnautojas.

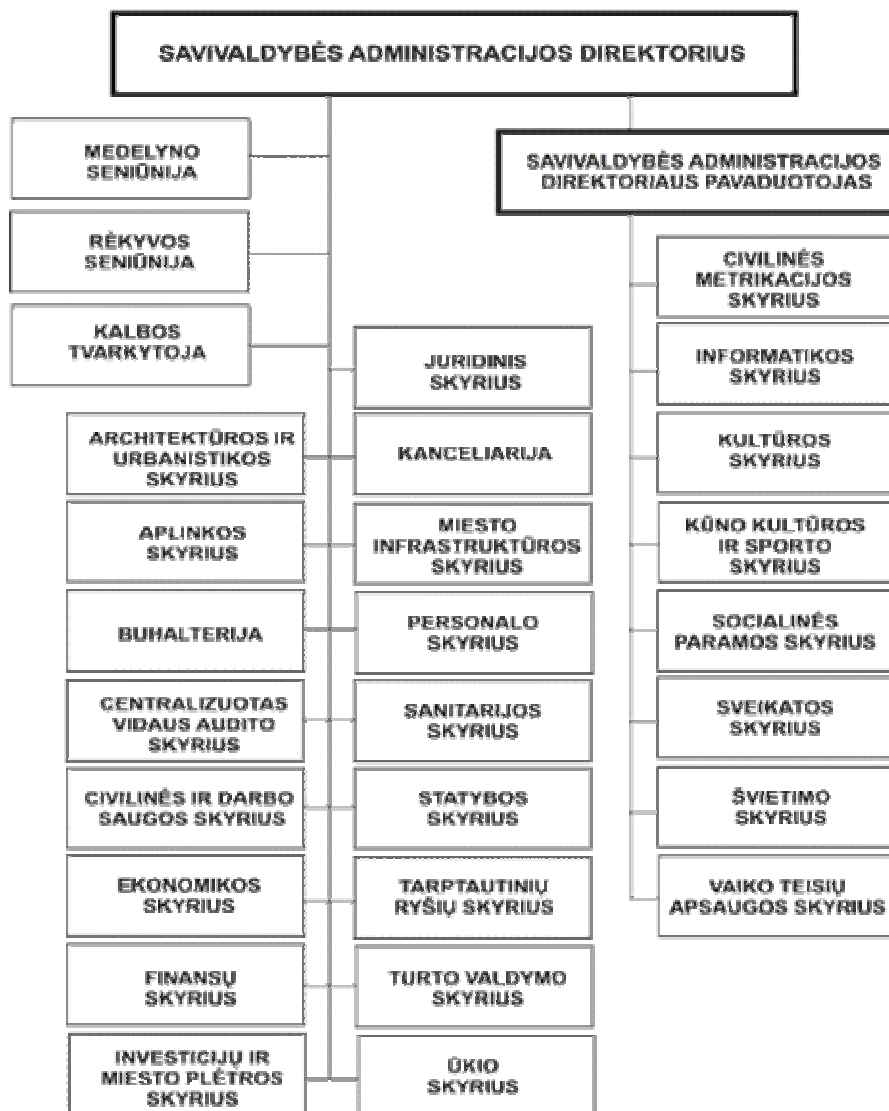
Organizacijoje valdymas suprantamas kaip vadovų veikla, kuria siekiama reguliuoti visų organizacijos individų darbą. Pagal valdymo struktūrų tipą bei valdymo pakopų skaičių savivaldybių administracijos skirstomos į 2 ar 3 pakopų linijine savivaldybės administracijos struktūrą arba 2 ar 3 pakopų linijine – funkcinė savivaldybės administracijos struktūrą.

Pagal valdymo struktūrų tipą Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūra – 2 pakopų linijinė-funkcinė struktūra. Kiekvienas struktūrinis padalinys turi aiškiai apibrėžtą ir pripažintą funkcinį statusą. Skyriui vadovauja vedėjas, seniūnijai – seniūnas, jie tiesiogiai pavaldūs savivaldybės administracijos direktoriui. Architektūros ir urbanistikos skyrius, Turto valdymo skyrius ir Socialinės paramos skyrius turi poskyrius. Šiuose skyriuose atsiranda trečioji pakopa, kadangi pavaldumas savivaldybės direktoriui yra per struktūrinio padalinio vadovą.

---

¹¹ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2004 m. gruodžio 2 d. sprendimas nr. T-324.

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪRA

16 pav. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūra

Šaltinis: parengta vadovaujantis Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2004 m. gruodžio 2 d. sprendimu Nr. T-324.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūros *privalumai*:

1. Leidžia centralizuotai kontroliuoti veiklą ir rezultatus;
2. Padeda įgyti profesionalumą atskirose veiklos sferose;
3. Orientuota į veiklos efektyvumą;
4. Leidžia įgyti pranašumą per aukštą profesionalumą siaurai specializuotoje veikloje.

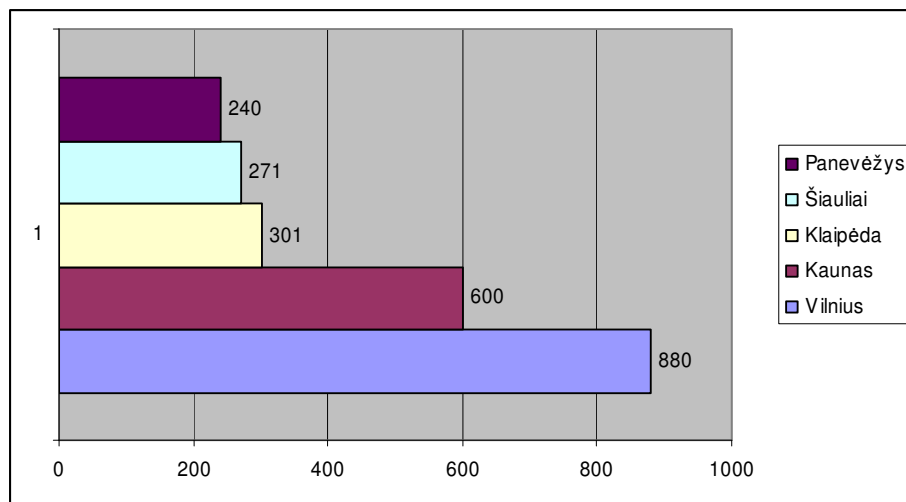
Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūros *trūkumai*:

1. Išskyla tarpfunkcinės koordinacijos problema;
2. Konfliktai ir konkurencija tarp atskirų funkcijų;
3. Skatina specializaciją ir siaurą požiūrį į valdymą;
4. Nėra atsakingų už galutinius rezultatus;
5. Specialistai dėmesį akcentuoja į tai kas geriausia funkcijai, o ne visai organizacijai;
6. Priešinamasi antrepreneriškumui (naujos vertės kūrimo procesui) ir pasikeitimams.

Savivaldybės administracijos didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš savivaldybės biudžeto, skaičių savivaldybės mero teikimu tvirtina arba keičia savivaldybės taryba.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje patvirtintos 132 karjeros valstybės tarnautojų ir 139 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš Savivaldybės biudžeto, pareigybės¹², iš viso 271 pareigybė. Savivaldybės administracijos tarnautojų ir darbuotojų skaičius kiekviename struktūriniame padalinyje pateiktas 9 priede.

17 paveiksle pateiktas didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybių administracijų pareigybių skaičius.

17 pav. Pareigybių skaičius didžiųjų miestų savivaldybių administracijose
Šaltinis: www.savivalda.lt

Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje yra 880 pareigybių, Kauno – 600, Klaipėdos – 301, Šiaulių – 271, Panevėžio 240 pareigybių.

¹² Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 4 d. sprendimas Nr. T-922.

Išanalizavus Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrą ir struktūrinių padalinių nuostatus, nustatytas funkcijų dubliavimas – užduotys ne sujungiamos ir grupuojamos, o išskaidomos į smulkesnes. Taip sujaukiama organizacinė hierarchija ir tampa nebeaišku, kas kam institucijoje atsiskaito ir už ką atsako, nėra kompetencijos ir funkcijų paskirstymo hierarchijos, ne visos įstatymų savivaldybei priskirtos funkcijos yra paskirstytos tarp skyrių. Kai kurių darbuotojų funkcijos dubliuojasi tiek skirtinguose skyriuose, tiek tame pačiame skyriuje. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių funkcijos, kurios dubliuojasi pateiktos 9 priede.

Sugrupavus savivaldybės administracijos struktūrinius padalinius pagal jų veiklą, galima išskirti 2 struktūrinių padalinių grupes:

- vidaus administravimo (Finansų, Juridinis, Personalo, Buhalterija, Centralizuotas vidaus audito, Informatikos, Ūkio skyriai, Kanceliarija);
- išorės administravimo (Civilinės saugos ir darbo, Švietimo, Kultūros, Kūno kultūros ir sporto, Sveikatos, Socialinės paramos, Vaiko teisių apsaugos, Miesto infrastruktūros, Sanitarijos, Aplinkos, Architektūros ir urbanistikos, Statybos, Turto valdymo, Ekonomikos, Investicijų ir miesto plėtros, Tarptautinių ryšių skyriai).

Vidaus skyriai atlieka administravimo veiklą, kuria užtikrinamas savivaldybės administracijos savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, personalo valdymas, turimų materialinių-finansinių išteklių valdymas ir naudojimas, raštvedybos tvarkymas), kad ji galėtų tinkamai vykdyti joms priskirtus viešojo administravimo ar kitos valstybinės veiklos uždavinius.

Išorės skyriai atlieka administravimo veiklą, kuria užtikrinamas savivaldybei priskirtų viešojo administravimo uždavinių vykdymas.

Išanalizavus Šiaulių miesto savivaldybės administracijos veiklos nuostatus, struktūrinių padalinių nuostatus ir siekiant optimizuoti savivaldybės administracijos veiklą, rekomenduojami veiksmai valdymo struktūrų gerinimui:

1. Norint užtikrinti pakankamą savivaldybės administracijos veiklos koordinavimą, pagerinti atskirų organizacijos dalių veiklos integravimą į bendrą sistemą, savivaldybės administracijoje tikslinga steigti dar vieną struktūrinę grandį – departamentą.

2. Vidaus administravimą atliekantys skyriai galėtų būti pavaldūs tiesiogiai savivaldybės administracijos direktoriui, o išorė administravimą atliekantys skyriai galėtų būti valdomi per departamentų vadovus.

3. Departamentų skaičius galėtų būti nustatytas pagal savivaldybėms priskirtas funkcijas ir jų sugrupavimą:

1. Socialinių reikalų departamentas;
2. Komunalinių paslaugų departamentas;

3. Ekonomikos ir miesto plėtros departamentas.

Socialinių reikalų departamentui galėtų būti priskirti šie skyriai: Švietimo, Kultūros, Kūno kultūros ir sporto, Sveikatos, Socialinės paramos, Vaiko teisių apsaugos skyriai.

Komunalinių paslaugų departamentui galėtų būti priskirti šie skyriai: Miesto infrastruktūros, Sanitarijos, Aplinkos skyriai, Statybos, Turto valdymo skyriai.

Ekonomikos ir miesto plėtros departamentui galėtų būti priskirti šie skyriai: Architektūros ir urbanistikos, Ekonomikos, Investicijų ir miesto plėtros, Tarptautinių ryšių skyriai.

4. Departamentai galėtų vykdyti šias funkcijas:

1) Koordinuoti atskirų struktūrinių padalinių veiklų integravimo procesą, siekiant organizacijos tikslų.

2) Formuoti atskirų veiklos sričių strategijas.

3) Atstovauti vykdomąją instituciją savivaldybės tarybos komitetuose.

4) Kontroliuoti atskirų struktūrinių padalinių veiklą.

Savivaldybės administracijos tikslas – įgyvendinti teisės aktų nustatytas funkcijas kuo efektyviau tenkinant bendruomenės interesus. Savivaldybės administracija savo veiklą grindžia teisėtumo, teisingumo, įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo ir kitais demokratinio administravimo principais. Demokratinėje valstybėje piliečių dalyvavimas vietos valdyme yra labai svarbus, nes padeda valdžiai efektyviau dirbti. Piliečių dalyvavimas skatina pasitikėjimą ir stiprina bendruomenės dvasią, padeda spręsti visuomenėje iškylančius konfliktus, padeda naudoti ribotus resursus, patenkinti bendruomenės poreikius bei norus.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje piliečiai aptarnaujami vadovaujantis Piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje tvarka¹³. Piliečių aptarnavimui nėra įsteigta atskiro struktūrinio padalinio – tai atlieka struktūrinių padalinių sekretoriai ir Kanceliarija. Kanceliarija atlieka šias funkcijas, susijusias su piliečių aptarnavimu¹⁴:

- teikia asmenims informaciją apie Savivaldybės veiklą, nukreipia juos pas reikalingą specialistą;
- organizuoja gyventojų priėmimus pas Savivaldybės merą, Savivaldybės mero pavaduotojus, Savivaldybės administracijos direktorių (pavaduotoją).

¹³ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos 2003 m. gruodžio 16 d. direktoriaus įsakymas Nr. AP-418.

¹⁴ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Kanceliarijos nuostatai, patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. AP-40

Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje, siekiant pagerinti bendruomenės įtraukimo į vietos reikalų tvarkymą, rekomenduotina įsteigti specializuotą struktūrinį padalinį – „vieno langelio“ tarnybą. Ši tarnyba galėtų vykdyti šias funkcijas:

- asmenų prašymų, pareiškimų, pasiūlymų bei skundų nagrinėjimas ir atsakymų į juos rengimas;
- informacijos apie klausimo sprendimo procedūrą suteikimas;
- asmenų pasiuntimas į tos pačios institucijos struktūrinius padalinius, bei pas tarnautojus, kompetentingus spręsti keliamą klausimą, tikslaus priėmimo laiko, vietos suderinimas;
- dokumentų užpildymui išdvimas, prireikus jų užpildymas;
- informacijos apie institucijų veiklą pateikimas pareiškėjui;
- veiksmų ir priemonių tiesioginiam bendruomenės dalyvavimui, priimant vietinius sprendimus ir tvarkant vietinius reikalus skatinimas;
- apklausų organizavimas;
- savivaldybės įvaizdžio formavimas.

Taupant savivaldybės tarnautojų ir piliečių laiką prašymai nagrinėjami, sprendimai derinami su kitais padaliniais ir sprendimas įforminamas asmeniui praktiškai nedalyvaujant. Tai struktūrinis padalinys, kuriam asmenys pateikia prašymus ir iš kurio gauna atsakymus į šiuos prašymus.

„Vieno langelio tarnybos“ įsteigimas pagerintų piliečių aptarnavimo kokybę, padidintų gyventojų aptarnavimo skaidrumą, padėtų organizuoto viešąsias diskusijas dėl bendruomenei aktualių reikalų.

Apibendrinant galima teigti, savivaldybės institucijų sistemos funkcionavimas priklauso nuo vieningos vietos bendruomenės ir savivaldybės institucijų (atstovaujamosios ir vykdomosios) veiklos.

3. ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLOS TYRIMO IR ORGANIZAVIMO METODIKA

3.1. Tyrimo instrumento charakteristika

Tyrimui pasirinkta Šiaulių miesto savivaldybė. Tai lėmė šio darbo autoriaus darbo vieta – Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Personalo skyrius. Todėl autoriui gerai žinomos vietos savivaldos problemos, savivaldybės institucijų veikla, stipriosios ir silpnosios savivaldybės administracijos veiklos sritys. Ši aplinkybė svarbi interpretuojant gautus duomenis, įvardijant problemas.

Tyrimui atlikti taikytas anketinis metodas (Kardelis, 2002; Tidikis, 2003), sukonstruojant klausimyną. Respondentams pateikta anoniminė anketa (10 priedas), kurią sudaro: demografiniai klausimai, bendro supratimo apie vietos savivaldą klausimų blokas, esamos situacijos vertinimo klausimų blokas ir projektinių pasiūlymų vertinimo dalis.

Sudarant anketą numatyta taikyti tyrimo metodus:

1) demografinėje klausimyno dalyje (taikyta nominalinė skalė) norėta surinkti objektyvius duomenis, nes respondentams reikėjo pasirinkti tinkamą atsakymą, nurodant lytį, amžių, darbo stažą, priklausomybę grupei.

2) siekiant gauti papildomos informacijos, kaip respondentai orientuojasi viešojo administravimo srityje ir suvokia vietos savivaldos vietą ir svarbą, buvo pateikti penki uždaro tipo klausimai.

3) savivaldybių institucinės struktūros ir esamos situacijos vertinimo matavimui pasirinktas dažniausiai duomenų grupavimo būdas – ranginė skalė, kai reikia pasirinkti vieną iš penkių galimų atsakymų, pateiktų didėjančia tvarka: „*visiškai pritariu, pritariu, nesu tikras, nepritariu, visiškai nepritariu*“, „*labai gerai, gerai, vidutiniškai, blogai, labai blogai*“. Ranginės skalės metodinėje literatūroje vadinamos kokybinėmis, tačiau kaip teigia Kardelis (2002), anketinės apklausos metodai yra priskiriami prie tarpinių, t.y. jie gali būti tiek kokybiniai, tiek kiekybiniai. Tyrimų praktikoje retai pavyksta sukonstruoti pilnavertę intervalinę skalę, todėl dažnai ranginės skalės duomenys galimi traktuoti kaip intervalinės (Merkys, 1995).

4) požiūrio į savivaldybės administracijos, kaip bendros savivaldybės institucinės struktūros sistemos dalies, veiklos pakeitimus matavimui pasirinkta ranginė skalė. Respondentams buvo pateikti du atviro tipo klausimai, prašantys parašyti, kokias funkcijas galėtų vykdyti departamentai ir kokiais būdais savivaldybės gyventojai gali pareikšti savo nuomonę.

Visi klausimai atliekant analizę suskirstyti į grupes:

1. Respondentų demografiniai duomenys.

2. Respondentų supratimas apie vietos savivaldą, vietos savivaldos sistemą, savivaldybės funkcijas.
3. Respondentų savivaldybės institucijų veiklos vertinimas.
4. Respondentų požiūris į siūlomus savivaldybės administracijos, kaip bendros savivaldybės institucinės struktūros sistemos dalies, veiklos pakeitimus.

3.2. Duomenų apdorojimo metodai

Tyrimo duomenys buvo gauti ranginėje skalėje – tai kokybiniai duomenys. Ranginės skalės pagrindas yra asmenų grupavimas pagal kokybinius vertinimus. Ranginės skalės rezultatai negali būti apdorojami aritmetinėmis operacijomis, negalima jų sudėti, dalyti, skaičiuoti aritmetinių vidurkių. Todėl neparametriniams tyrimo duomenims analizuoti buvo taikomas Chi kvadrato (χ^2) kriterijus.

χ^2 kriterijus yra vienas iš seniausių ir dažniausių neparametrinių statistinių kriterijų, skirtų tikrinti teiginiamis apie visą skirstinį. Šis kriterijus dažniausiai taikomas, kai tyrimo duomenys rūšiuojami į kategorijas ir taikomas, kai reikia patvirtinti arba atmesti nulinę hipotezę, kai norima patikrinti, ar empirinio ir teorinio skirstinių skirtumas yra reikšmingas, t.y. ar turimas empirinis skirstinys suderinamas su teoriniu modeliu, dviejų kintamųjų nepriklausomumui ar vieno kintamojo homogeniškumui tikrinti.

Tyrimo χ^2 kriterijaus buvo skaičiuojamas pagal Pirsono (*Pearson*) formulę. Duomenys pateikiami procentine išraiška. Naudojamas patikimumo lygmuo $p < 0,05$.

Anketos gautų atsakymų apdorojimui ir skaičiavimams atlikti buvo taikytas socialinių mokslų statistinių programų paketas SPSS (Statistical Package for Social Sciences).

3.3. Tyrimo imties charakteristika

Tyrimo pagrindas – Šiaulių miesto savivaldybės lankytojų (bendruomenės), savivaldybės administracijos tarnautojų ir savivaldybės tarybos narių apklausa raštu. Apklausa buvo vykdoma 2005 m. vasario mėnesį, gauti duomenys apdorojami 2005 metų vasario – kovo mėnesiais. Tyriamųjų grupė buvo formuojama ne pilnai laikantis atsitiktinumo principo (Kardelis, 2002, p. 325): pasirinktos tikslinės grupės, kurios yra tipiškiausi tiriamojo požymio atžvilgiu, t.y. priklausomai nuo savo specifinių tikslų. Savivaldybės tarnautojų, savivaldybės tarybos narių ir savivaldybėje besilankančių piliečių apklausa siekiama sužinoti trijų savivaldos esmę sudarančių elementų nuomones.

Tyrimo metu buvo išplatintos 293 anketos. Į Savivaldybės administracijos Kanceliarijos ryšių su visuomene padalinį besikreipiantiems piliečiams vieną savaitę (2005 m. vasario 21-25 d.) buvo

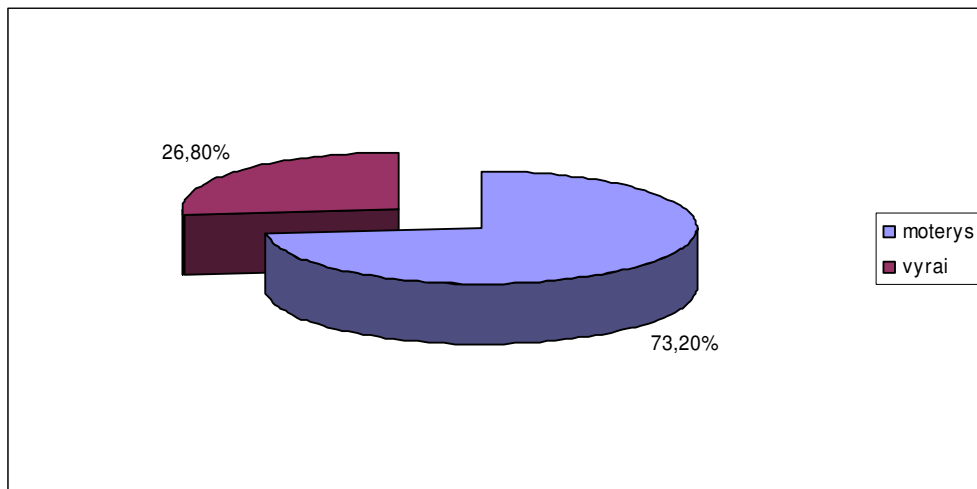
dalijamos anketos. Pirmadienį buvo išdalintos 42 anketos, antradienį – 22, trečiadienį – 30, ketvirtadienį – 16, penktadienį – 20: iš viso 130 anketų. Grįžo 109 anketos (84 procentai). Savivaldybės taryboje yra 31 narys. Vasario mėnesį vykstančių komitetų posėdžių metu jų buvo paprašyta užpildyti anketas. Grįžo 26 anketos (85 procentai). Savivaldybės administracijoje yra 132 karjeros valstybės tarnautojai, jiems visiems buvo išdalintos anketos. Grįžo 112 anketų (85 procentai).

Anketų grįžtamumo kvota 84,6 procento gali būti laikoma pakankamai gera (Merkys, 1995, p. 46). Esant nemažai klausimyno apimčiai prognozuotina paviršutiniško atsakinėjimo galimybė, tačiau grįžusios anketos užpildytos, praktiškai nepaliekant neužpildytų teiginių. Dalyje anketų atsakyta į atvirosius klausimus.

4. ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLOS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ IR APTARIMAS

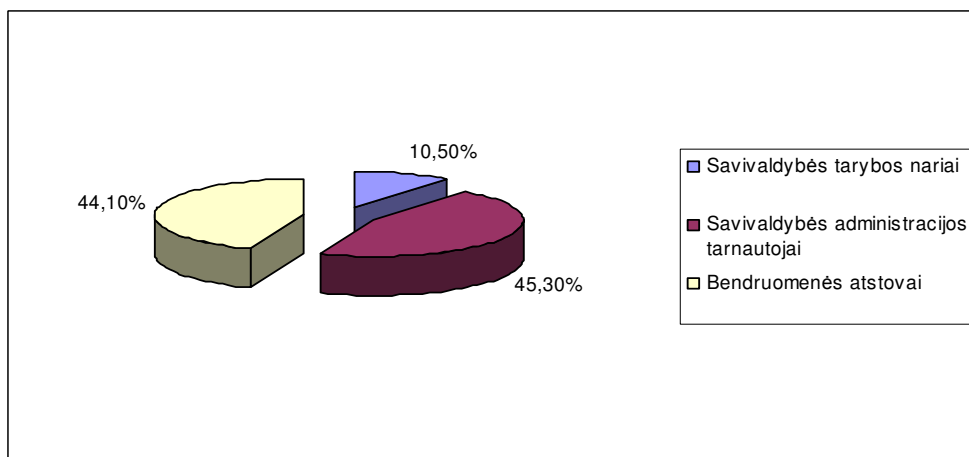
4.1. Respondentų demografiniai duomenys

Tyrimo imtyje respondentai pagal lytį pasiskirsto taip: anketas užpildė 73,2 % (N=180) moterų ir 26,8 % (N=66) vyrų. Dominuoja moterys. (20 pav.)

20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

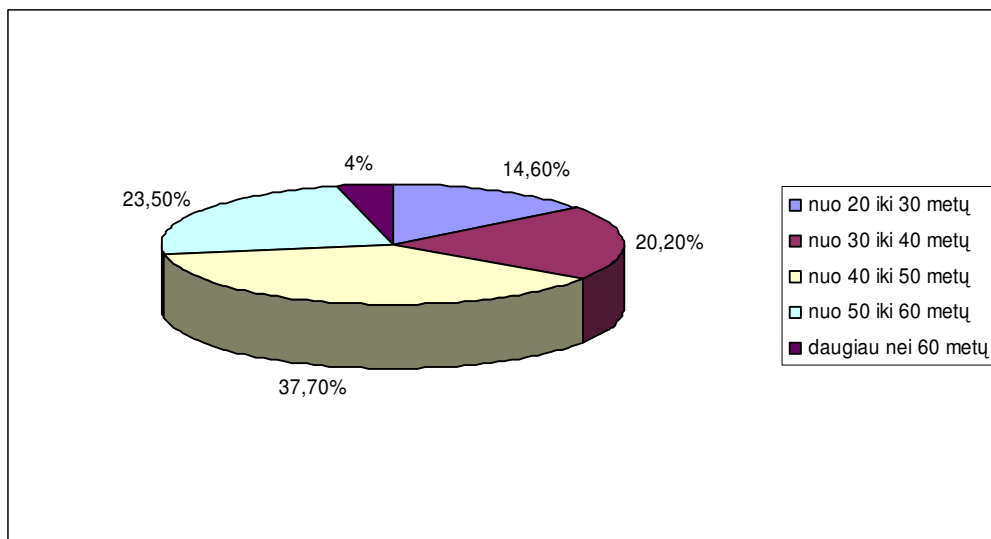
Anketas užpildė 273 respondentai, iš kurių 44,1 % (N=109) bendruomenės atstovų, 45,3 % (N=112) savivaldybės administracijos tarnautojų, 10,5 % (N=26) savivaldybės tarybos narių (21 pav.)

21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal priklausomybę grupei

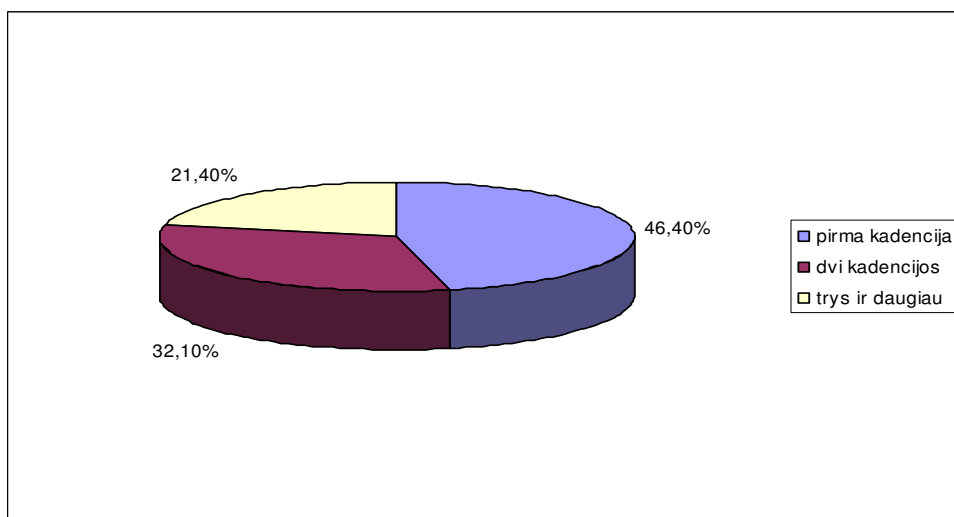

Apibendrinant respondentų pasiskirstymą pagal amžių (22 pav.) pastebima, kad dažniausiai nurodomas amžius nuo 40 iki 50 metų, tai sudaro 37,7 % (N=93). 23,5 % (N=58) atsakinėjusių amžius nuo 50 iki 60 metų, 20,2 % (N=50) – nuo 30 iki 40 metų. Jauniausių nuo 20 iki 30 metų respondentų – 36 (14,6 %), vyriausiųjų – 10 (4%).

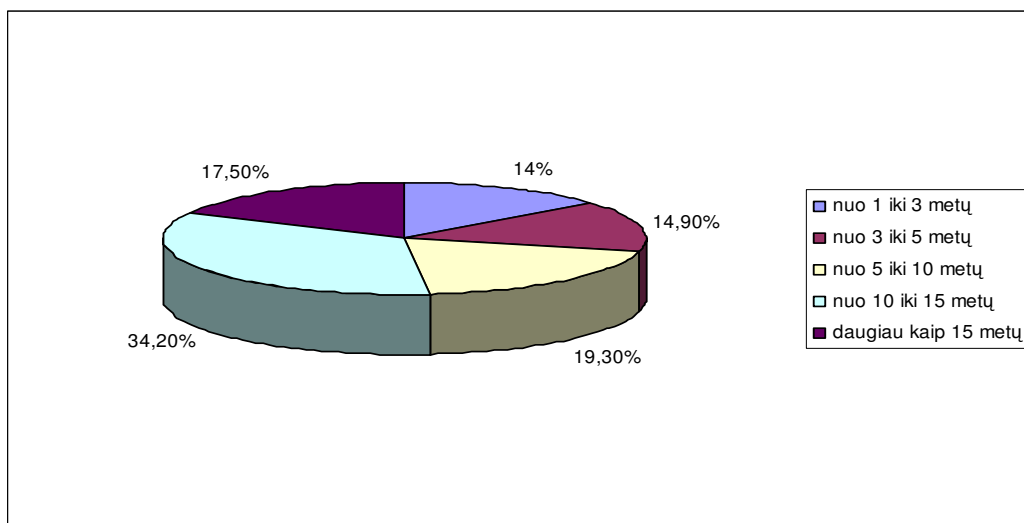
22 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

Anketas užpildė 46,6 % (N=13) pirmos kadencijos savivaldybės tarybos narių, 32,1 % (N=9) – buvę išrinkti dvi kadencijas ir 21,4 % (N=6) buvę tarybos nariai tris ir daugiau kadencijų (23 pav.).

23 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal kadencijų skaičių savivaldybės taryboje

Karjeros valstybės tarnautojų, užpildžiusių anketas darbo stažas toks: 34,2 % (N=39) dirba nuo 10 iki 15 metų, 17,5 % (N=20) – daugiau kaip 15 metų, 19,3 % (N=22) – nuo 5 iki 10 metų, 14,9 % (N=17) – nuo 3 iki 5 metų, 14 % (N=16) – nuo 1 iki 3 metų (24 pav.).

24 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal stažą valstybės tarnyboje

Apibendrinant šiame skyriuje gautus demografinius duomenis, galima teigti, kad respondentų tarpe dominuoja moterys, didžiausią respondentų dalį sudaro savivaldybės administracijos tarnautojai, kurių stažas valstybės tarnyboje nuo 10 iki 15 metų ir dvi kadencijas savivaldybės taryboje dirbantys savivaldybės tarybos nariai. Didžioji dalis respondentų 40 - 50 metų amžiaus.

4.2. Supratimas apie vietos savivaldą, jos sistemą, savivaldybę

Anketos klausimu „Vietos savivalda yra sudedamoji demokratijos dalis. Kokie vietos savivaldos elementai yra būtini, kad savivalda būtų reali?“ siekta sužinoti respondentų nuomonę, kaip vietos savivaldą supranta vietos savivaldos subjektai.

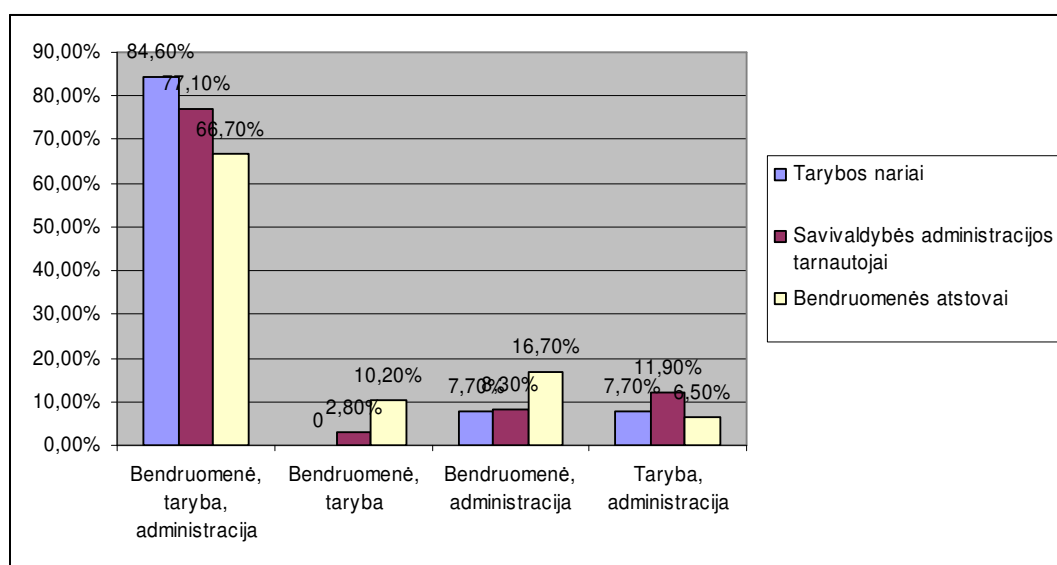
Teoriškai galimi du vietos savivaldos subjektų modeliai: į vietos savivaldos subjektų ratą įtraukiama savivaldybės politinė valdžia, savivaldybės administracija ir savivaldybės bendruomenė arba į vietos savivaldos subjektų ratą neįtraukiama savivaldybės bendruomenė kaip aukščiausiasis savivaldybės valdžios subjektas. Rezultatai tokie (25 pav.):

1) 84,6% (N=22) savivaldybės tarybos narių, 77,1% (N=84) savivaldybės administracijos tarnautojų, 66,7% (N=72) bendruomenės atstovų į savivaldos subjektų ratą įtraukia visas tris sudedamąsias dalis – savivaldybės tarybą, savivaldybės administraciją ir savivaldybės bendruomenę;

2) savivaldybės bendruomenę ir savivaldybės tarybą įtraukia 2,8% (N=3) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 10,2% (N=11) bendruomenės atstovų; savivaldybės bendruomenę ir savivaldybės administraciją įtraukia 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 8,3% (N=9) savivaldybės administracijos tarnautojų, 16,7% (N=18) bendruomenės atstovų;

3) savivaldybės tarybą, savivaldybės administraciją įtraukia 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 11,9% (N=13) savivaldybės administracijos tarnautojų, 6,5% (N=7) bendruomenės atstovų.

Gauti rezultatai parodo, kad didžioji dauguma respondentų vietos savivalda suprantama kaip savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo funkcijų vykdymą su savivaldybės bendruomenės narių dalyvavimu tvarkant vietos reikalus, t.y. į savivaldybę žiūrima plačiuoju požiūriu.

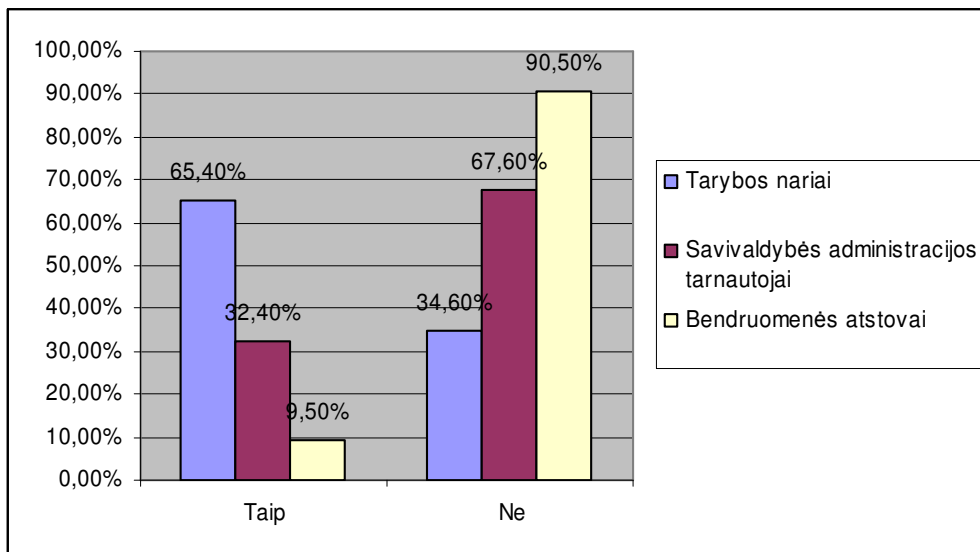

25 pav. Respondentų nuomonė apie vietos savivaldos elementus

Europos vietos savivaldos chartija yra laikomas vienu svarbiausiu dokumentu, užtikrinančiu demokratiją Europoje (Smith, 2005). Todėl norint, kad vietos savivalda Lietuvoje pasiektų Europos vietos savivaldos lygį, privalu ne tik žinoti, bet ir vadovautis Europos vietos savivaldos chartija. Savivaldybės institucijų atstovai, vadovaudamiesi Europos vietos savivaldos chartija turėtų suprasti, kad vietos savivalda be bendruomenės dalyvavimo negali būti reali.

Į klausimu, ar esate susipažinęs su Europos vietos savivaldos chartija, rezultatai tokie: 65,4% (N=17) savivaldybės tarybos narių, 32,4% (N=35) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 9,5% (N=10) bendruomenės atstovų susipažinę su šiuo dokumentu, o 34,6% (N=9) savivaldybės tarybos narių, 67,6% (N=73) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 90,5% (N=95) bendruomenės atstovų nesusipažinę (26 pav.).

Anketos rezultatai rodo, kad su pagrindiniu vietos savivaldos principus reglamentuojančiu dokumentu, nesuspajinęs daugiau nei trečdalis savivaldybės tarybos narių, daugiau nei pusė savivaldybės administracijos tarnautojų ir virš 90% bendruomenės atstovų.

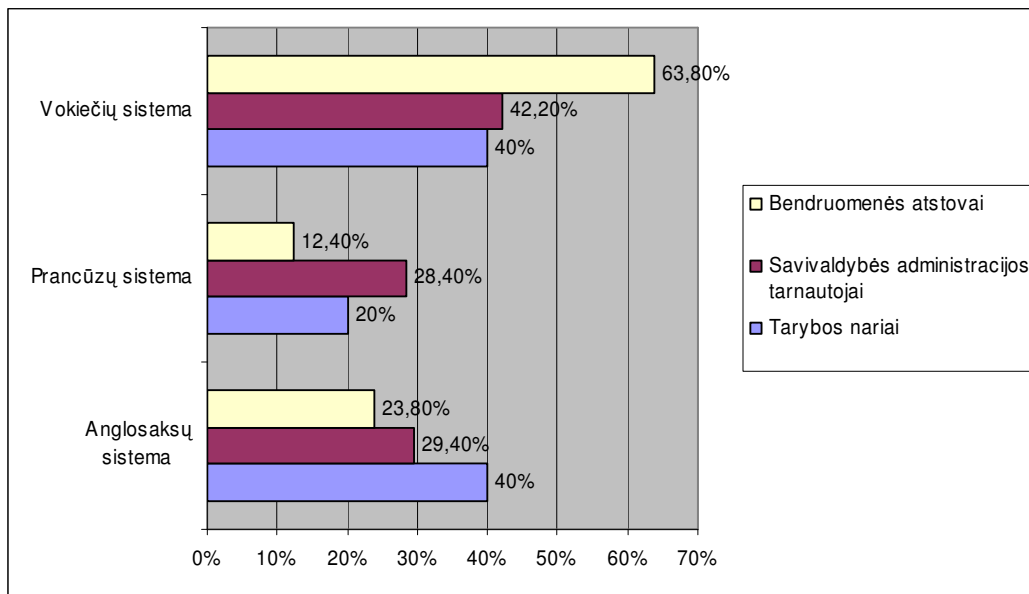
26 pav. Respondentų susipažinimo su Europos vietos savivaldos chartija rodikliai

Lietuvoje šiandien vyksta optimalaus vietos savivaldos modelio paieškos.

Anketoje buvo klausama, kokia vietos savivaldos sistema respondentams yra priimtinausia. Atsakymų rezultatai tokie: 40% (N=10) savivaldybės tarybos narių įvardija sistemą, kur, nėra jokių centrinės valdžios institucijų atstovų vietose, savivaldybės savarankiškai įgyvendina valdžią pagal savo įgaliojimus (anglosaksų sistema), 40% (N=10) renkasi sistemą, kai vietos savivaldos institucijos veikia valstybės įgalios, o bendruomenė savarankiškai ir savo atsakomybe sprendžia uždavinius pagal įstatymų reikalavimus (vokiečių sistema), 20% (N=5) renkasi sistemą, kurioje leidžiama centrinei valdžiai įsikišti per specialiai skiriamus atstovus ar kitu būdu (prancūzų sistema); 42,2% (N=46) savivaldybės administracijos tarnautojų renkasi vokiečių sistemą, 29,4% (N=32) - anglosaksų sistemą, 28,4% (N=31) – prancūzų sistemą; 51,5% (N=123) bendruomenės atstovų renkasi vokiečių sistemą, 28,0% (N=67) – anglosaksų sistemą, 20,5% (N=49) – prancūzų sistemą (27 pav.)

Gauti rezultatai rodo, kad respondentų grupių nuomonės išsiskyrė: bendruomenės atstovams ir savivaldybės administracijos tarnautojams priimtinausia yra vokiečių vietos savivaldos sistema (kai vietos savivaldos institucijos veikia valstybės įgalios, o bendruomenė savarankiškai ir savo atsakomybe sprendžia uždavinius pagal įstatymų reikalavimus). Tikėtina, kad bendruomenė renkasi vokiečių vietos savivaldos modelį, kadangi sistemos apibūdinime yra paminėta bendruomenės sąvoka. Savivaldybės tarybos narių nuomonė pasidalijo tarp vokiečių (40%) ir anglosaksų (40%) sistemų.

Visiems respondentams mažiausiai priimtinausia yra prancūzų vietos savivaldos sistema, nors pagal mokslininkų (Vaitkienė, Vidrinskaitė, 2001) teigimą, šiandien lietuviškoji vietos savivaldos sistema pagal administracinės priežiūros mechanizmą turi prancūziškosios savivaldos sistemos bruožų.

27 pav. Respondentų požiūris į vietos savivaldos sistemas

Savivaldybės tarybos narių nuomonė dėl tiesioginių mero rinkimų (28 pav.) išsiskyrė: nuo *visiškai pritariu* (38,5%) iki *nepritariu* (28,5%); bendruomenė *visiškai pritaria* (34,6%) ir *pritaria* (39,3%), savivaldybės administracijos tarnautojai *visiškai pritaria* (20,5%) ir *pritaria* (40,2%) tiesioginiams mero rinkimams.

Anketų atsakymai buvo lyginami tarp atskirų tyrimųjų grupių χ^2 kriterijumi.

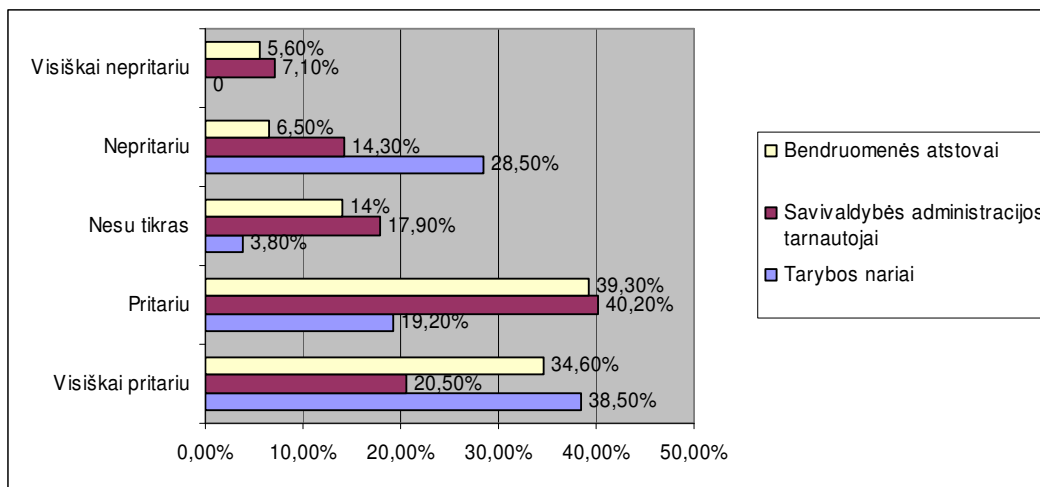
Tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų nuomonės dėl tiesioginių mero rinkimų išsiskyrė ($\chi^2=16,517$; $p<0,05$), nesutapo tarybos narių ir bendruomenės nuomonė ($\chi^2=22,392$; $p<0,05$), savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės nuomonė beveik sutapo ($\chi^2=7,782$; $p>0,05$).

Savivaldybės tarybos narių nuomonių skirtumą galėjo lemti: 1) priklausymas politinei partijai; 2) partijų rinkiminių programų nuostatų laikymasis; 3) realios situacijos suvokimas: iškyla daug klausimų, susijusių su tiesiogiai renkamo mero įgaliojimais, mero kandidatavimo ir atšaukimo procedūros, tokių rinkimų kaina ir nauda visuomenei.

Lietuvos savivaldybių asociacija savo internetiniame puslapyje (www.savivaldybes.lt) yra paskelbusi apklausą, kur klausama „Ar pritarate tiesioginiams mero rinkimams?“. Ši apklausa dar nesibaigė, tačiau 2005 m. balandžio 24 d. respondentų (N=1486) atsakymai buvo tokie: taip –

86,6%, ne – 13,2% respondentų. Palyginus abu tyrimus matyti, kad bendruomenės nuomonė abiejuose tyrimuose beveik sutampa (73,9% ir 86,6%).

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendruomenė ir savivaldybės administracijos tarnautojai pritaria tiesioginiams mero rinkimams, o tarybos narių nuomonė nėra vienareikšmė.

28 pav. Respondentų nuomonė dėl tiesioginių mero rinkimų

Į anketos klausimą, ar meras turėtų vadovauti ir savivaldybės tarybai ir savivaldybės administracijai (t.y. kai meras užima dvi funkcines vietas savivaldybės institucinėje struktūroje – savivaldybės tarybos pirmininko ir savivaldybės administracijos vadovo), rezultatai tokie (29 pav.):

- 1) *visiškai pritaria* 23,1% (N=6) savivaldybės tarybos narių, 4,5% (N=5) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 12,0% (N=13) bendruomenės atstovų;
- 2) *pritaria* 61,5% (N=16) savivaldybės tarybos narių, 32,4% (N=36) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 32,4% (N=35) bendruomenės atstovų;
- 3) *nėra tikri* 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 20,7% (N=23) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 23,1% (N=25) bendruomenės atstovų;
- 4) *nepitaria* 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 34,2% (N=38) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 27,8% (N=30) bendruomenės atstovų;
- 5) *visiškai nepitaria* 8,1% (N=9) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 4,6% (N=5) bendruomenės atstovų.

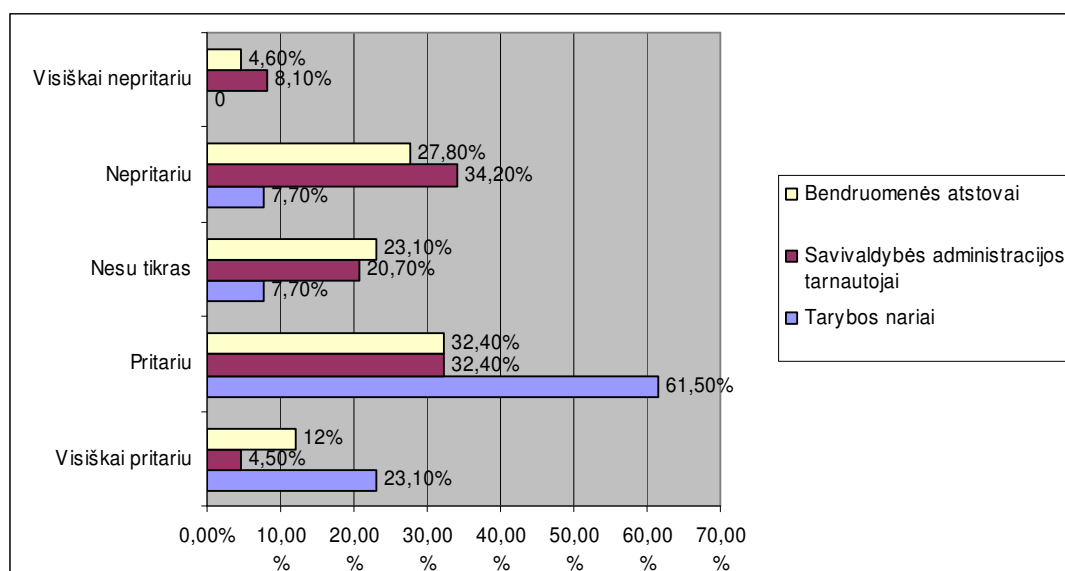
Tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų nuomonių ($\chi^2=22,902$; $p<0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės nuomonių ($\chi^2=13,702$; $p<0,05$) skirtumas yra reikšmingas, o savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės nuomonės ($\chi^2=5,697$; $p>0,05$) beveik sutampa.

84 % savivaldybės tarybos narių mano, kad meras turėtų užimti tarybos pirmininko ir vykdomosios institucijos vadovo funkcines vietas. Daugumos savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės nuomone – meras turėtų vadovauti vienai iš institucijų.

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, atsižvelgdama į kylančias idėjas dėl vietos savivaldos modelio tobulinimo ir dėl tiesioginių merų rinkimų, 2003 m. birželio 23 d. sudarė darbo grupę optimaliam vietos savivaldos modeliui parengti. Darbo grupė pateikė 2 vietos savivaldos modelio metmenų variantus, o Lietuvos savivaldybių asociacija – savo, trečiąjį, variantą. Šie variantai buvo aptarti susitikime su Seimo Pirmininku, Seimo politinių frakcijų seniūnais bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto nariais. Susitikime kalbėję Seimo politinių partijų vadovai teigiamai įvertino Lietuvos savivaldybių asociacijos parengtą modelį.

Lietuvos respublikos Seimo valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto 2005 m. sausio mėnesį išplatintos savivaldybės mero statuso anketos (1. Meras - vykdomoji institucija, 2. Meras - savivaldybės vadovas, tarybos pirmininkas) faktiškai atitinka darbo grupės parengtus 1 ir 2 modelio variantus, o 3 anketa (Meras-tarybos pirmininkas ir vykdomoji institucija) labai artima Lietuvos savivaldybių asociacijos modelio variantui. Lietuvos savivaldybių asociacijos tarybos 2005 m. vasario 10 d. posėdyje svarstant anketas, buvo pritarta 3-iam modelio variantui (meras – tarybos pirmininkas ir vykdomoji institucija).

Tyrimo rezultatai rodo, kad šiandien veikiantis savivaldybės institucinės struktūros modelis, kai meras užima vieną funkcinę vietą (savivaldybės tarybos pirmininko) labiausiai netenkina tarybos narių, o tai atitinka bendrą Lietuvos savivaldybių asociacijos nuostatą.

29 pav. Respondentų nuomonė dėl mero užimamų funkcinų vietų savivaldybės institucinėje struktūroje

Savivaldybių veikla yra gerokai suvaržyta. Dauguma funkcijų sudaro ribotai savarankiškos ir valstybinės funkcijos. Jas vykdydama savivaldybė kenčia nuo pernelyg didelio valstybinio administracinio reglamentavimo. Klausimu dėl pernelyg didelio savivaldybių funkcijų detalizavimo įstatymuose, buvo siekta sužinoti kaip respondentai vertina pernelyg didelį savivaldybių funkcijų detalizavimą, savivaldybių savarankiškumą. Rezultatai tokie (30 pav.):

1) *visiškai pritaria* 4,5% (N=5) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 2,8% (N=3) bendruomenės atstovų;

2) *pritaria* 57,7% (N=15) savivaldybės tarybos narių, 58,2% (N=64) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 39,8% (N=43) bendruomenės atstovų;

3) *nėra tikri* 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 7,3% (N=8) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 28,7% (N=31) bendruomenės atstovų;

4) *nepritaria* 26,9% (N=7) savivaldybės tarybos narių, 27,3% (N=30) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 25,0% (N=27) bendruomenės atstovų;

5) *visiškai nepritaria* 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 2,7% (N=3) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 3,7% (N=4) bendruomenės atstovų.

Reikšmingo skirtumo tarp tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=2,599$; $p>0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=6,801$; $p>0,05$) nėra. Abi respondentų grupės pritaria, kad savivaldos funkcijas nereiktų smulkiai detalizuoti.

Skirtumas tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=18,470$; $p<0,05$) yra reikšmingas, nuomonės išsiskyrė. Tai galėtų būti aiškinama tuo, kad bendruomenė nesusipažinusi su teisės aktais, reglamentuojančiais vietos savivaldą, jos funkcijas. Piliečiams svarbiausiai gauti kokybiškas paslaugas.

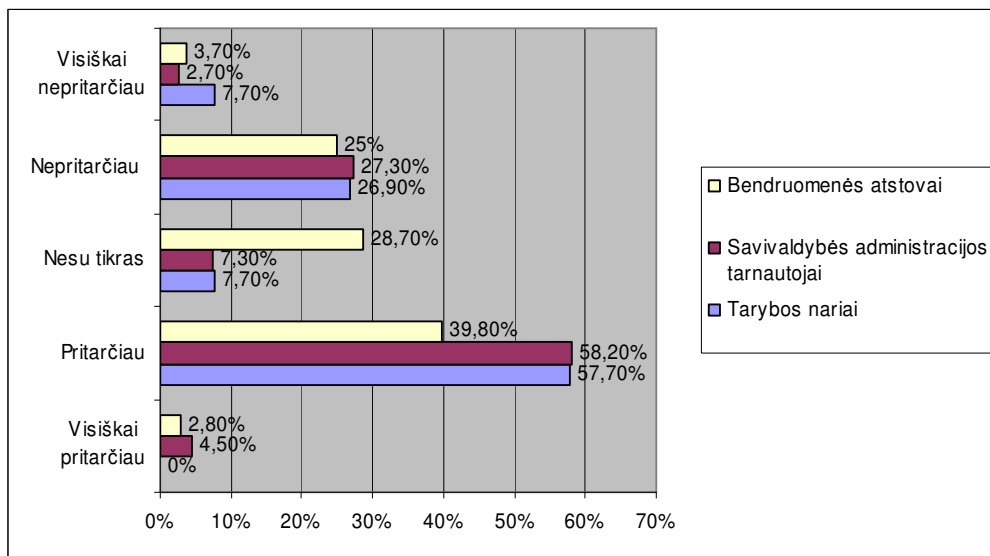
Europos vietos savivaldos chartijos 4 straipsnio 3 dalis nustato, kad „viešas pareigas pirmumo tvarka įgyvendina arčiausiai piliečių esantys vietinės valdžios organai. Pareigų, perdavimas kitiems valdžios organams, apimtis turi atitikti užduoties apimtį ir jos pobūdį, taip pat efektyvumo ir ekonomiškumo reikalavimus“. Taigi valstybė turėtų laikytis subsidiarumo principo, kuris teigia, kad viešas pareigas pirmumo tvarka įgyvendina arčiausiai piliečių esantys valdžios organai.

Lietuvoje savivaldos „stiprumo“ požymiu pagal dabartinius teisės aktus yra savivaldybei perduotų funkcijų kiekis, o ne savivaldybės tarybos galimybė priimti sprendimus dėl šių funkcijų įgyvendinimo bei jas įgyvendinti atsižvelgiant į vietos sąlygas ir savivaldybės finansines galimybes (Kleptonis, 2004) Tokia padėtis sukelia problemų santykiuose tarp savivaldybių atstovaujamojų ir vykdomųjų institucijų. Savivaldybėms vis daugiau pavedama (deleguojama) vykdyti funkcijų, kurios nieko bendra neturi su vietos savivaldos atstovaujamosios institucijos galiomis. Deleguotų funkcijų įgyvendinimas reguliuojamas įstatymais ir nutarimais. Esant tokiam šių funkcijų reguliavimui, savivaldybių tarybos netenka galimybių paveikti tokių funkcijų įgyvendinimą,

nustatyti taisykles ir tvarką bei kontroliuoti savivaldybės vykdomosios institucijos struktūrinius padalinius, kurios įgyvendina šias funkcijas.

Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad dauguma (62,2% savivaldybės tarybos narių, savivaldybės administracijos tarnautojų (57,7%) ir bendruomenės (42,6%) pritaria, kad vietos savivalda ir jos funkcijos neturi būti labia griežtai reglamentuotos. Vietos valdžiai galėtų visiškai atsakyti už kompetencijos ribose nustatytų funkcijų įgyvendinimą ir ši atsakomybė neturėtų būti dubliuojama valstybės institucijų.

30 pav. Respondentų nuomonė dėl savivaldybių funkcijų

4.3. Savivaldybės institucijų veiklos vertinimas

Respondentų buvo klausama, kaip jie vertina savivaldybės tarybos ir savivaldybės administracijos komandinį darbą (bendradarbiavimą) (31 pav.). Buvo siekta sužinoti nuomonę, kaip vietos savivaldos subjektai vertina dviejų pagrindinių institucijų bendradarbiavimą. Nuo šio bendradarbiavimo kokybės tiesiogiai priklauso savivaldybės institucijų veikla. Išanalizavus anketas paaiškėjo, kad:

1) *labai gerai* vertina 15,4% (N=4) savivaldybės tarybos narių, 6,3% (N=7) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 8,3% (N=9) bendruomenės atstovų;

2) *gerai* vertina 23,1% (N=6) savivaldybės tarybos narių, 48,2% (N=54) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 25,9% (N=28) bendruomenės atstovų;

3) *vidutiniškai* vertina 50,0% (N=13) savivaldybės tarybos narių, 39,3% (N=44) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 49,1% (N=53) bendruomenės atstovų;

4) *blogai* vertina 11,5% (N=3) savivaldybės tarybos narių, 3,6% (N=4) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 15,7% (N=17) bendruomenės atstovų;

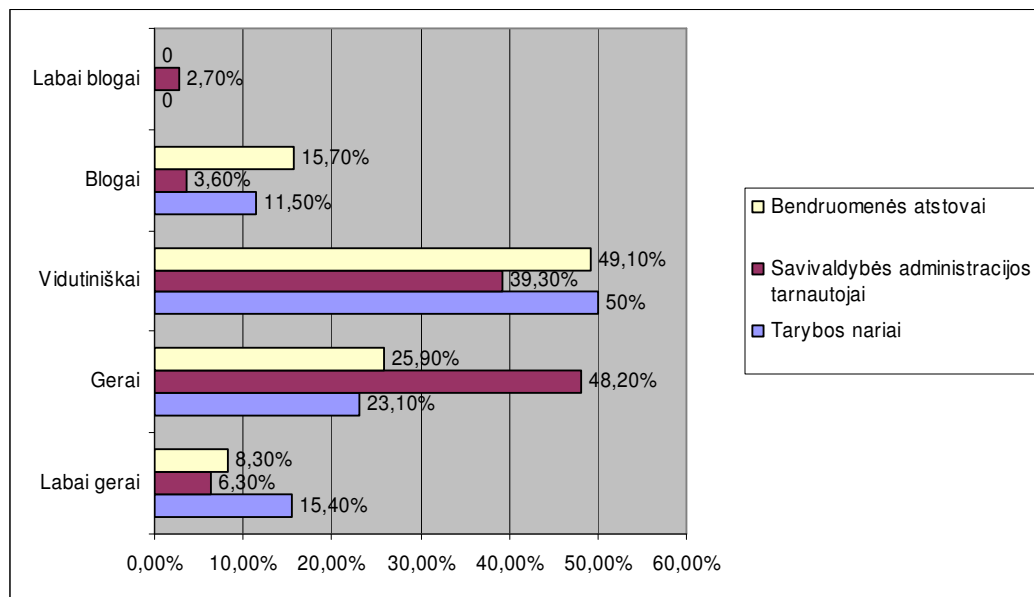
5) *labai blogai* vertina 2,7% (N=3) savivaldybės administracijos tarnautojų.

Tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=9,199$; $p>0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=1,633$; $p>0,05$) nuomonių skirtumas nėra reikšmingas, o savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=21,311$; $p<0,05$) – statistiškai reikšmingas.

Atstovaujamoji institucija ir vykdomoji institucija turi veikti kaip viena savivaldybės institucijų sistema, kurios pagrindinis tikslas kuo efektyviau tenkinti bendruomenės poreikius, o bendruomenė, turėtų kuo aktyviau dalyvauti sprendimų priėmimo procese, jeigu nori, kad į jos poreikius būtų atsižvelgiama.

Daugiau kaip 50% Savivaldybės administracijos tarnautojų komandinį atstovaujamosios ir vykdomosios institucijų darbą vertina labai gerai ir gerai, 39,3% - vidutiniškai. Pakankamai gerai savivaldos institucijų bendradarbiavimą vertina ir bendruomenė. Kadangi 50% Savivaldybės tarybos narių, vertina bendradarbiavimą vidutiniškai, jie turėtų imtis priemonių veiklai, komandiniam darbo ir bendradarbiavimui tarp institucijų gerinti.

Tyrimo rezultatai rodo, kad tarp atstovaujamosios ir vykdomosios savivaldybės institucijų komandinis darbas vertinamas vidutiniškai.

31 pav. Respondentų vertinimas dėl savivaldybės tarybos ir savivaldybės administracijos komandinio darbo

Klausimu apie savivaldybės administracijos darbą, buvo siekta sužinoti nuomonę kaip savivaldybės administracijos darbą vertina savivaldybės taryba, kuri savo veiklą organizuoja per

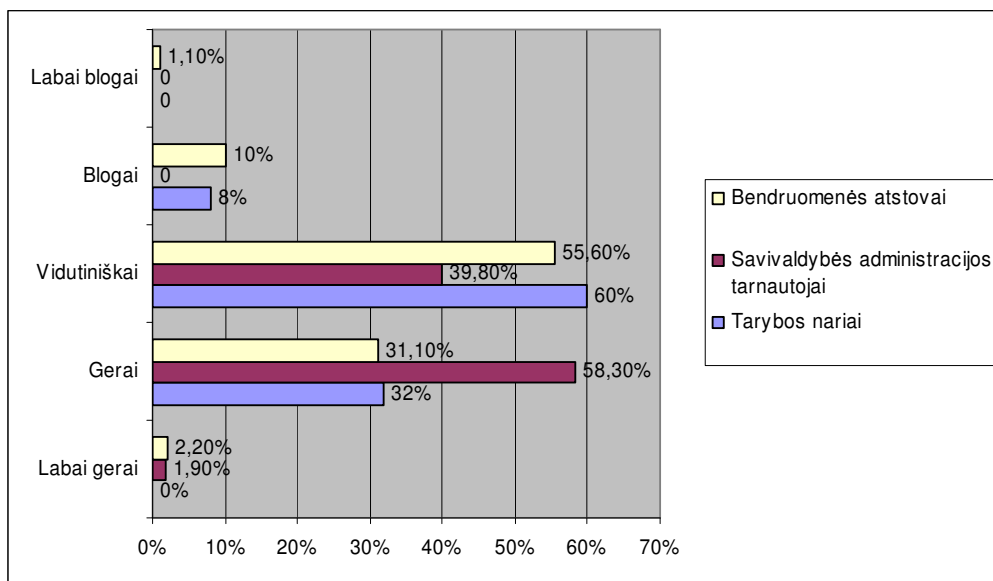
savivaldybės administraciją, bendruomenės nariai, kurie, inicijuodami sprendimus, turėtų dalyvauti tvarkant vietos reikalus ir patys savivaldybės administracijos tarnautojai (32 pav.).

Bendruomenė savivaldybės administracijos darbą vertina pakankamai gerai (55,6% - vidutiniškai, 31,1% gerai, 2,2% labia gerai) ir tik 1,1% vertina labia blogai ir 10% blogai. Savivaldybės administracijos tarnautojai savo darbą vertina kritiškai: net 39,8% savivaldybės darbą įvertino vidutiniškai. Dauguma tarybos narių (60%) savivaldybės administracijos darbą vertina vidutiniškai.

Tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=13,637$; $p<0,05$) bei savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=22,538$; $p<0,05$) nuomonių skirtumas statistiškai reikšmingas, o tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=0,912$; $p>0,05$) nuomonių skirtumas nėra reikšmingas.

Atstovaujamoji institucija - savivaldybės taryba - savo veiklą organizuoja per vykdomąją instituciją – savivaldybės administracijos direktorių ir jo aparatą savivaldybės administraciją. Savivaldybės tarybos nariai vidutiniškai vertindami savivaldybės administraciją darbą, vidutiniškai vertina ir savo sugebėjimą tinkamai organizuoti atstovaujamosios institucijos veiklą.

Tyrimo rezultatais nustatyta, kad Šiaulių miesto savivaldybės administracija nepakankamai gerai vykdo savo funkcijas. Reikalinga ieškoti nepakankamą darbo kokybę lemiančių faktorių.

32 pav. Respondentų savivaldybės administracijos darbo vertinimas

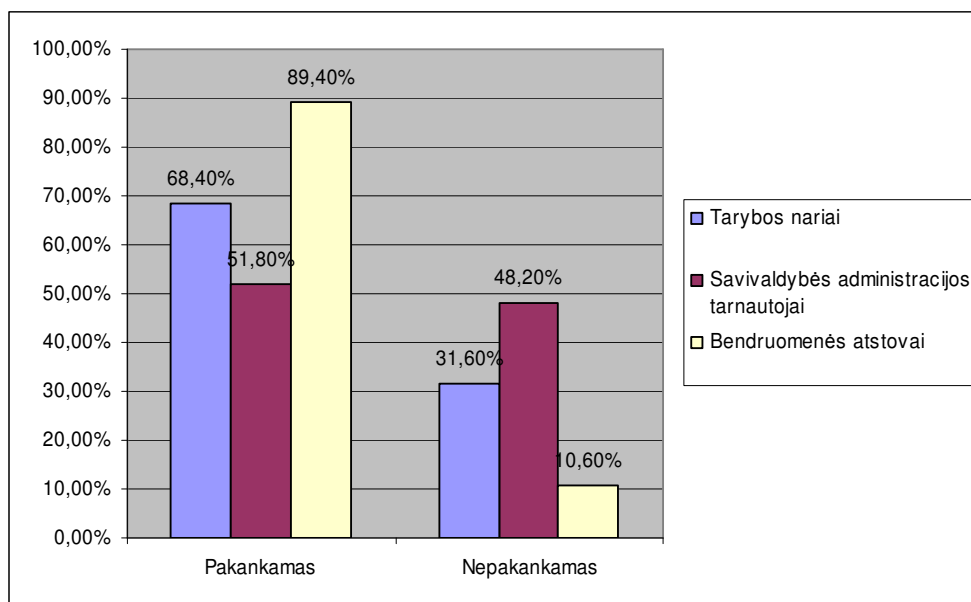
Respondentų buvo klausiama, ar pakankamas Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje dirbančiųjų skaičius. Siekta sužinoti nuomonę, ar savivaldybės administracijai pakanka darbuotojų. Ankstesnieji tyrimo rezultatai rodo, kad daugumos respondentų nuomone savivaldybės

administracija dirba vidutiniškai (32 pav.). Darbo kokybę gali lemti arba nepakankamas dirbančiųjų skaičius, arba netinkamai organizuojamas darbas. Tyrimo rezultatai rodo (33 pav.), kad 68,4%, (N=14) savivaldybės tarybos narių, 51,8%, (N=44) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 89,4%, (N=59) bendruomenės atstovai mano, kad Šiaulių miesto savivaldybės administracijai tarnautojų ir darbuotojų pakanka, o 31,6%, (N=6) savivaldybės tarybos narių, 48,2%, (N=41) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 10,6%, (N=7) bendruomenės atstovai konstatuoja, kad savivaldybės administracijai tarnautojų ir darbuotojų nepakanka.

Reikšmingo nuomonių skirtumo šiuo klausimu tarp tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=1,739$; $p>0,05$) nėra. Skirtumas tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=24,261$; $p<0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=5,009$; $p<0,05$) yra statistiškai reikšmingas.

Per 2004 - 2005 metus Šiaulių miesto savivaldybės tarybai 5 kartus buvo teikti sprendimų projektai dėl Šiaulių miesto savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis skaičiaus padidinimo. Taryba 3 kartus priėmė teigiamą sprendimą.

Anketų apžvalga rodo, kad daugiau nei 48 % savivaldybės administracijos tarnautojų mano, kad savivaldybės administracijoje yra nepakankamas dirbančiųjų skaičius, taip pat mano ir 31,6% savivaldybės tarybos narių. Tai reikšmingi skaičiai, kurie galėtų paskatinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje atlikti veiklos auditą, nustatant optimalų savivaldybės administracijos tarnautojų ir darbuotojų skaičių. Audito išvados galėtų inicijuoti sprendimą, arba didinti dirbančiųjų skaičių, arba tobulinti jų kvalifikaciją.

33 pav. Respondentų nuomonė dėl savivaldybės dirbančiųjų skaičiaus

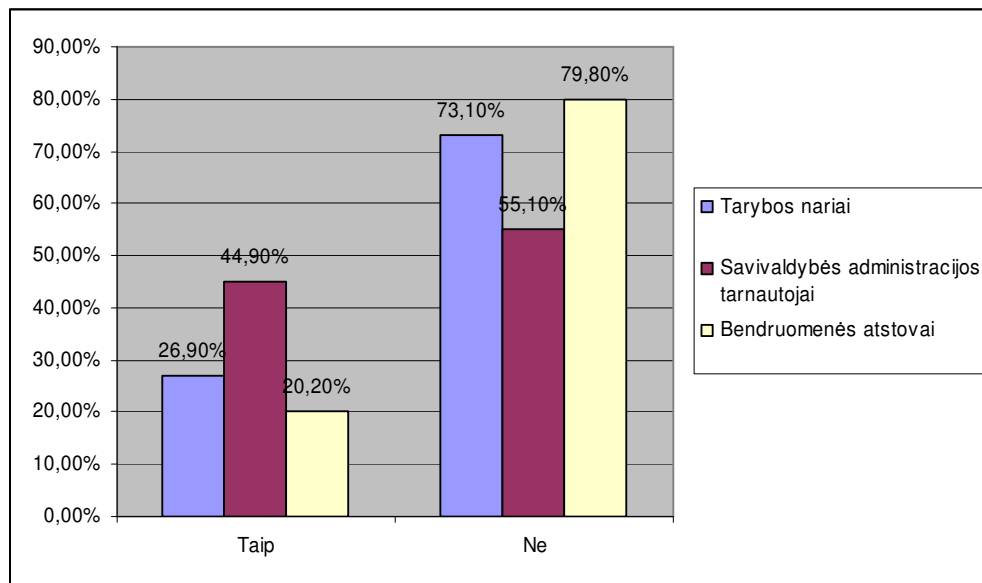
Kiekvienos savivaldybės paskirtis – kurti, tobulinti ir pertvarkyti ekonominę, socialinę, kultūrinę ir ekologinę valdomos teritorijos sandarą, derinant savivaldžios bendruomenės ir valstybės interesus. Taigi vietos savivaldybės turi užtikrinti, kad jų valdomuose administraciniuose teritoriniuose vienetuose gyvenantys piliečiai tiesiogiai ir savarankiškai spręstų visus teritorijos raidos, aplinkos apsaugos klausimus, taip pat garantuoti žmonių teisių ir laisvių realizavimą. Viena iš piliečių dalyvavimo vietos valdyje formų yra piliečių nuomonės išsiaiškinimas prieš priimant sprendimus. Anketos klausimu ir buvo siekta sužinoti ar Šiaulių miesto savivaldybė atsiklausia bendruomenės prieš priimdama svarbius sprendimus. Atsakymai rodo (34 pav.), kad 26,9% (N=7) savivaldybės tarybos narių, 44,9% (N=48) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 20,2% (N=21) bendruomenės atstovų teigia, kad piliečių nuomonės buvo atsiklausta, o 73,1% (N=19) savivaldybės tarybos narių, 55,1% (N=59) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 79,8% (N=83) bendruomenės atstovų teigia, kad piliečių nuomonės nebuvo atsiklausta.

Reikšmingo nuomonių skirtumo tarp tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=2,775$; $p>0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=0,558$; $p>0,05$) nėra. Skirtumas tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=14,852$; $p<0,05$) yra statistiškai reikšmingas.

Lietuvoje priimta nemažai teisės aktų ir sudarytos teisinės prielaidos bendruomenės narius įvairiomis formomis įtraukti į vietos reikalų tvarkymą (rinkimai, sueigos, peticijos, apklausos, viešieji svarstymai, seniūnijų atstovai ir tarybos, laikinosios komisijos ir kt.), tačiau žmonės dėl nepakankamai žinomų priežasčių neaktyvūs sprendžiant vietos problemas. Savivaldybėms būtų tikslinga išsamiai išnagrinėti žmonių neaktyvumo problemą.

Šiaulių miesto savivaldybė neturi piliečių įtraukimo į vietos valdymo procesą koncepcijos, piliečių skatinimo dalyvauti sprendžiant jiems aktualias problemas sistemos.

Tyrimo rezultatai rodo, kad piliečiai jaučiasi nedalyvaujantys sprendimų priėmimo procese, o tarybos nariai ir savivaldybės administracijos tarnautojai neklausia bendruomenės nuomonės prieš priimdami svarbius sprendimus. Bendruomenės nuomonės nepaisymas, sąlygų, kaip jie galėtų pareikšti savo poziciją nebuvimas, toliau, vietos savivaldos subjektus vienus nuo kitų.

34 pav. Gyventojų nuomonės išsiaiškinimas prieš priimant sprendimus

Kartu su klausimu siekiančiu išsiaiškinti, ar buvo atsiklausoma gyventojų nuomonės prieš priimant sprendimus, buvo pateiktas atviro tipo klausimas, kuriame prašoma išvardinti tris svarbiausius būdus, kuriais gali pasinaudoti savivaldybės gyventojai, norėdami pareikšti savo nuomonę. Į šį klausimą atsakė 177 respondentai. Taikant turinio (content) analizės metodą (Kardelis, 2002, p. 224) buvo išskirta po 3 būdus iš kiekvienos respondentų grupės:

1) savivaldybės tarybos nariai dažniausiai mini raštišką kreipimąsi (46,2%, N=12), gyventojų priėmimą (36,5%, N=10) ir viešąjį svarstymą (23,1%, N=6);

2) savivaldybės administracijos tarnautojai dažniausiai mini raštišką kreipimąsi (55,4%, N=62), gyventojų priėmimą (45,5%, N=51) ir internetą (23,9%, N=38);

3) bendruomenės atstovai dažniausiai mini raštišką kreipimąsi (43,1%, N=47), gyventojų priėmimą (33,9%, N=37) ir internetą (24,8%, N=27).

Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai žino ir/ar naudojami tradiciniais nuomonės pareiškimo būdais ir tik nedaugelis nurodo teisės aktų leidžiamus piliečių įtraukimo būdus (sueigass, peticijass, apklausas, veikla per bendruomenių atstovus ir kita). Savivaldybės tarybos nariai, savivaldybės administracijos tarnautojai ir bendruomenė nežino ir nesinaudoja teisės aktų nustatytais (Vietos savivaldos įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, Peticijų įstatymas ir kiti) kreipimosi į atstovaujimą ir vykdomąją institucijas būdais.

4.4. Respondentų požiūris į siūlomus savivaldybės administracijos, kaip bendros savivaldybės institucinės struktūros sistemos dalies, veiklos pakeitimus

Projektuojant šią klausimyno dalį, buvo iškelta hipotezė, kad departamentas, kaip savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, koordinuodamas atskirų struktūrinių padalinių veiklą siekiant institucijos tikslų ir atstovaudamas vykdomąją instituciją savivaldybės tarybos komitetuose, užtikrins efektyvų savivaldybės administracijos veiklos koordinavimą, pagerins atskirų vykdomosios institucijos dalių veiklos integravimo procesą į bendrą savivaldybės institucijų veiklą.

Ar Jūs pritartumėte departamentų savivaldybės administracijoje įsteigimui? Atsakymų į šį klausimą rezultatai tokie (35 pav.):

1) *visiškai pritaria* 7,7% (N=2) savivaldybės tarybos narių, 4,5% (N=5) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 1,9% (N=2) bendruomenės atstovų;

2) *pritaria* 46,2% (N=12) savivaldybės tarybos narių, 20,9% (N=23) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 9,3% (N=10) bendruomenės atstovų;

3) nėra tikri 11,5% (N=3) savivaldybės tarybos narių, 21,8% (N=24) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 38,9% (N=42) bendruomenės atstovų;

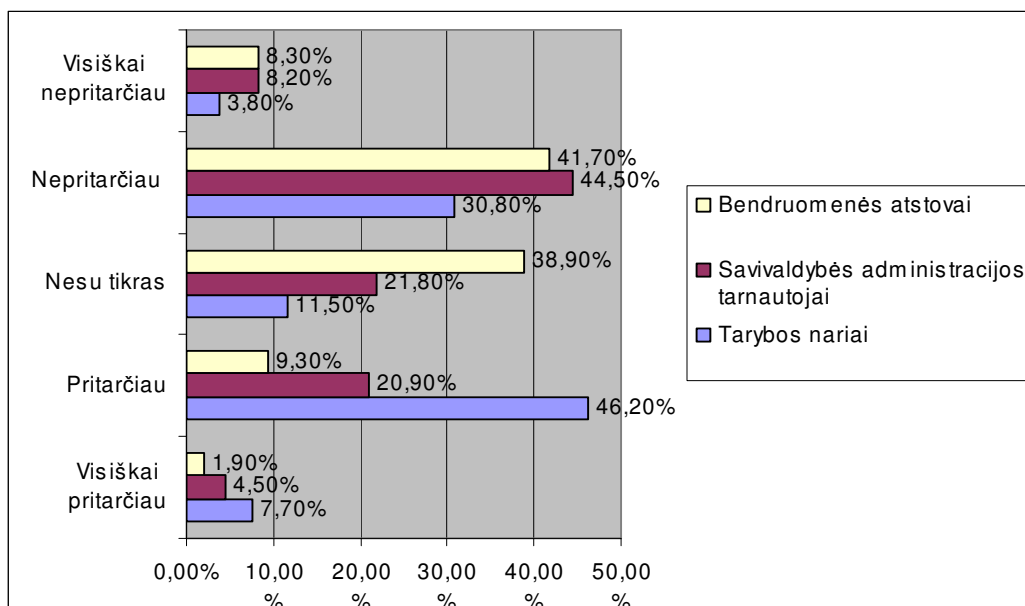
4) *nepritaria* 30,8% (N=8) savivaldybės tarybos narių, 44,5% (N=49) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 41,7% (N=45) bendruomenės atstovų;

5) *visiškai nepritaria* 3,8% (N=1) savivaldybės tarybos narių, 8,2% (N=9) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 8,3% (N=9) bendruomenės atstovų.

Reikšmingo nuomonių skirtumo šiuo klausimu tarp tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=8,221$; $p>0,05$) nėra. Skirtumas tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=11,469$; $p<0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=25,631$; $p<0,05$) yra statistiškai reikšmingas – nuomonės išsiskyrė.

Daugiau nei 50% tarybos narių pritartų arba visiškai pritartų naujo struktūrinio padalinio įsteigimui. Savivaldybės administracijos tarnautojai ir bendruomenė labiau linkusi nepritarti. Tarybos teigiamą požiūrį į departamentus galėtų lemti faktas, kad jie vidutiniškai įvertino atstovaujamosios ir vykdomosios institucijų bendradarbiavimą. Savivaldybės administracija, priešingai – komandinį savivaldybės institucijų darbą įvertino gerai ir labai gerai, todėl jie nemano, kad reiktų keisti savivaldybės administracijos struktūrą.

Tyrimų rezultatai rodo, kad savivaldybės tarybos narių pritaria naujo struktūrinio padalinio – departamento įsteigimui savivaldybės administracijoje, o dauguma savivaldybės administracijos ir bendruomenės atstovų nepritaria.

35 pav. Respondentų nuomonė dėl departamentų įsteigimo savivaldybės administracijoje

Anketos klausimu dėl departamentų veiklos respondentams buvo pasiūlyta įvertinti vieną iš galimų departamento funkcijų. Atsakymai tokie (36 pav.):

1) *visiškai pritaria* 28,0% (N=7) savivaldybės tarybos narių, 5,9% (N=6) savivaldybės administracijos tarnautojų;

2) *pritaria* 40,0% (N=10) savivaldybės tarybos narių, 29,4% (N=30) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 28,4% (N=29) bendruomenės atstovų;

3) *nėra tikri* 4,0% (N=1) savivaldybės tarybos narių, 22,5% (N=23) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 28,4% (N=29) bendruomenės atstovų;

4) *nepritaria* 24,0% (N=6) savivaldybės tarybos narių, 34,3% (N=35) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 33,3% (N=34) bendruomenės atstovų;

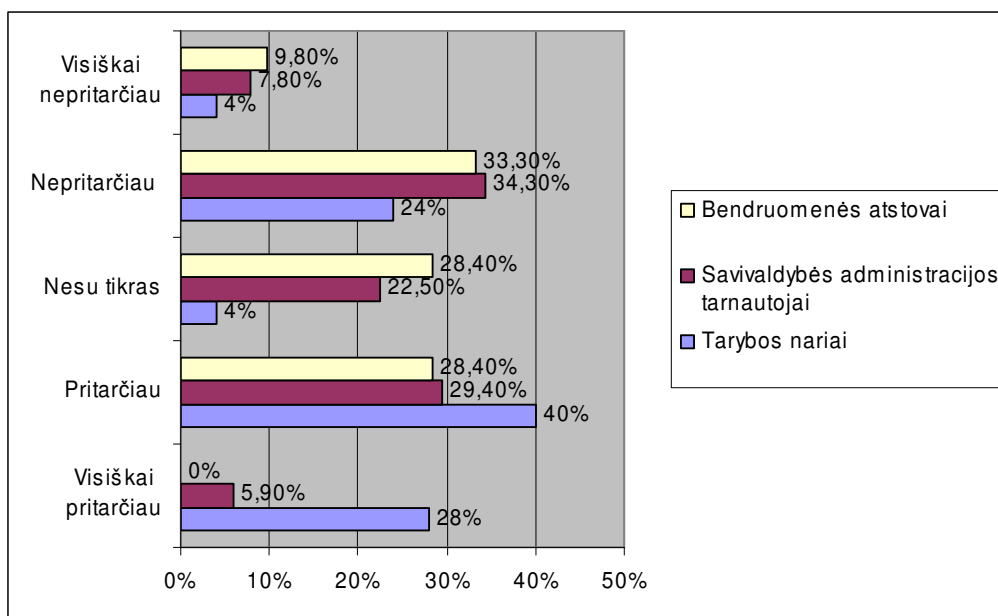
5) *visiškai nepritaria* 4,0% (N=1) savivaldybės tarybos narių, 7,8% (N=8) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 9,8% (N=109) bendruomenės atstovų.

Reikšmingo nuomonių skirtumo tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=6,946$; $p>0,05$) nėra. Skirtumas tarp tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=15,046$; $p<0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=35,845$; $p<0,05$) yra statistiškai reikšmingas.

41,7% bendruomenės atstovų ir 44,5% savivaldybės administracijos tarnautojų nepritaria departamentų įsteigimui, tačiau 28% ir 29,4% respondentų pritaria departamento veiklai, o tarybos nariai (68%) pritaria departamentų veiklai.

Tyrimo rezultatai parodo, kad departamento, kaip jungiamosios grandies tarp savivaldybės administracijos ir savivaldybės tarybos komitetų pritaria savivaldybės tarybos nariai, o savivaldybės administracijos darbuotojai ir bendruomenė labiau linkę nepritarti.

36 pav. Respondentų nuomonė dėl departamentų veiklos

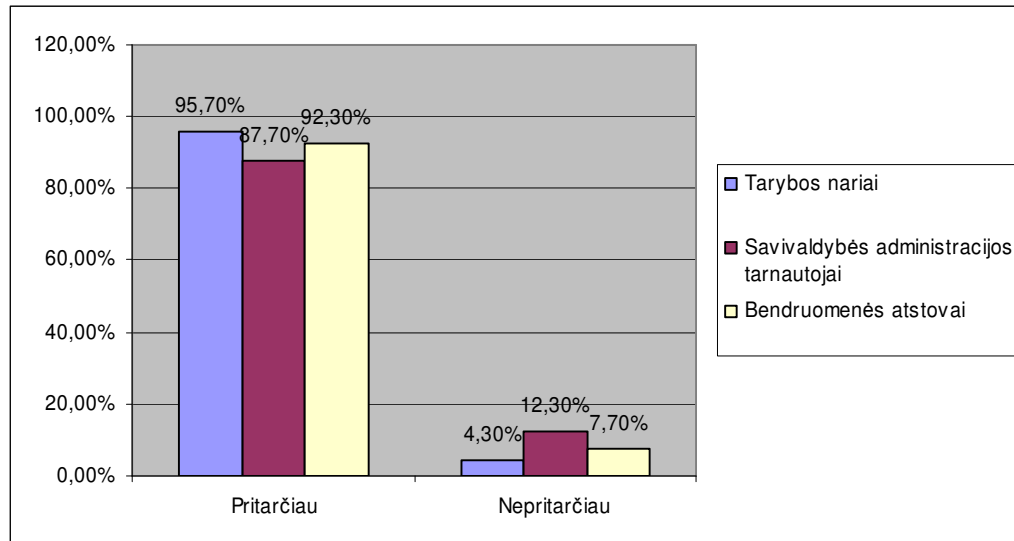
Anketos klausimu dėl „vieno langelio“ tarnybos įsteigimo, buvo siekta patikrinti hipotezę, ar pritaria respondentai, kad „vieno langelio“ tarnybos įsteigimas pagerintų piliečių aptarnavimo kokybę, gyventojų aptarnavimo skaidrumą, padėtų organizuoti viešąsias diskusijas dėl bendruomenei aktualių reikalų, padėtų įgyti visuomenės palaikymą. Rezultatai rodo, kad 95,7%, (N=22) savivaldybės tarybos narių, 87,7%, (N=93) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 92,3%, (N=84) bendruomenės atstovai pritarė, kad Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje būtų įsteigta naujas struktūrinis padalinys (VLT), o 4,3%, (N=1) savivaldybės tarybos narių, 12,3%, (N=13) savivaldybės administracijos tarnautojų ir 7,7%, (N=7) bendruomenės atstovai nepritarė, kad Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje būtų įsteigta „vieno langelio“ tarnyba.

Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp savivaldybės administracijos tarnautojų ir bendruomenės ($\chi^2=1,122$; $p>0,05$), tarybos narių ir savivaldybės administracijos tarnautojų ($\chi^2=1,224$; $p>0,05$) bei tarybos narių ir bendruomenės ($\chi^2=0,315$; $p>0,05$) nėra.

Visi respondentai pasisakė už „vieno langelio“ tarnybos įsteigimą. 7,7% bendruomenės atstovų neigiamą poziciją galėjo lemti nuostata, kad savivaldybės administracijoje ir taip dirba daug žmonių. Gana didelis (12,3%) procentas neigiamai atsakiusių savivaldybės administracijos tarnautojų. Neigiamą nuomonę galėjo lemti tas faktas, kad savivaldybės administracijoje gana

dažnai vyksta struktūros pasikeitimai, o tai visada susiję su darbo efektyvumo sumažėjimu, pareigybių skaičiaus mažinimu.

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendruomenė, tarybos nariai ir savivaldybės administracijos tarnautojai pritaria „vieno langelio“ tarnybos įsteigimui.

37 pav. Respondentų nuomonė dėl „vieno langelio“ tarnybos įsteigimo

4.5. Pokyčių inicijavimas veiklos tyrimu bei pirmieji rezultatai Šiaulių miesto savivaldybėje

Pokyčiai neįvyksta per vieną dieną. Norint realizuoti pokytį, jį padaryti sėkmingu, produktyviu ir intensyviu, reikia įdėti daug pastangų. Viešojo administravimo institucijose nestinga idėjų ir koncepcijų, tačiau nežiūrint to, dažnai viešojo administravimo institucijos, kaip ir kitos visuomenės sritys, patiria kaitos ir naujovių diegimo problemų.

Socialiniai tyrimai labai glaudžiai susiję su kitų mokslo kryptių tyrimo objektu, metodologija ir metodais. Moksliniuose tyrimuose pasireiškia kokybinis ir kiekybinis požiūriai. Šiame kontekste svarbu apibrėžti kokybinių ir kiekybinių tyrimų sampratą.

K. Kardelis (2002, p.273) *kokybinius* tyrimus apibūdina kaip sistemingą, nestruktūrizuotą atvejo ar individų grupės, situacijos ar įvykio tyrimą natūralioje aplinkoje, siekiant suprasti tiriamuosius reiškinius bei pateikti interpretacinį, holistinį jų paaiškinimą. Autorius teigimu *kiekybinį* tyrimą galima apibūdinti kaip struktūrizuotą, besiremiantį iš mokslinės problemos išplaukiančia hipoteze, (kurią siekiama patvirtinti) tyrimą, taikant matematinės statistinės analizės būdus tyrimo duomenis (Kardelis, 2002, p.276).

XX a. antroje pusėje atsirado naujas sisteminis požiūris į visuomeninių ir individualių problemų tyrinėjimus. Jis grindžiamas nuostata, kad šioms problemoms tirti reikalingi įvairūs tiek kiekybinių, tiek ir kokybinių tyrimų metodai, papildantys vieni kitus atskiruose tyrimų etapuose (Kardelis, 2002, p.281).

Šiuo metu ypač populiarūs *veiklos tyrimai*. Tai praktinės pakraipos tyrimai, pagrįsti veiksmais, nukreiptais į kurios nors situacijos valdymą (siekiant ją keisti arba tobulinti) arba tam tikros problemos sprendimą (Cohen, Manion, 1989). Taigi galima teigti, kad *veiklos tyrimas* yra bendras terminas, įvardijantis tyrimą, kuris atliekamas organizacijose vadovų, darbuotojų, sprendžiant vietinio lygio problemas. Pagrindinis bruožas, išskiriantis šį metodą iš kitų tas, kad tyrėjas ir tiriamasis visuomet žino tikslą. *Veiklos tyrimas* nebūtinai atliekamas visos organizacijos mastu. Tokius tyrimus dažniausiai reguliariai atlieka organizacijų nariai, pavieniui arba grupėmis. Paprastai tai daroma neformaliai.

Veiklos tyrimo eiga šiek tiek skiriasi nuo tradicinio tyrimo eigos, kurią sudaro problemos aptarimas, hipotezės arba tyrimo klausimai, tiriamosios grupės parinkimas, duomenų rinkimo organizavimas, duomenų analizė, rezultatų pateikimas bei išvadų suformulavimas. Mokslinėje praktikoje nėra vieno bendro modelio, kaip organizuoti tyrimą. Kiekvienas autorius gali susikurti savo tyrimo proceso struktūrą, nors, kita vertus, ji vis tiek bus panaši į tradicinę. L. Cohen ir L. Manion (1997) siūlo *veiklos tyrimo* eigos aprašymą, susidedantį iš aštuonių žingsnių:

- problemos identifikavimas, vertinimas ir formulavimas;
- tyrimu suinteresuotų asmenų diskusija;
- literatūros tyrimo tema apžvalga;
- tyrimo planavimas;
- duomenų rinkimo metodų bei tyrimo procedūrų parinkimas;
- vertinimo būdų parinkimas;
- tyrimo projekto įgyvendinimas;
- duomenų interpretacija.

Pirmajame tyrimo etape apmąstoma tai, kas reikalauja sprendimo praktinėje veikloje. Kartu iškeliamas aktualus klausimas (tyrimo problema), siekiant inovacijų bei pokyčių kažkuriuo organizacijos gyvenimo aspektu. Sėkmingas problemos suformulavimas garantuoja tyrimo planavimo kryptingumą.

Daugumoje atvejų *veiklos tyrimo* tikslas yra gauti naujos informacijos, kurią būtų galima panaudoti ir kitose aplinkose. Čia išryškėja dar vienas šio tyrimo ypatumas – veiklos tyrimo tikslas nėra daryti apibendrinamus atradimus. Tokį tyrimą gali paskatinti didelis poreikis tam tikroje situacijoje ar aplinkoje. Paprastai jis susijęs su tam tikrais sunkumais arba nepasitenkinimu. Taigi tyrimas atliekamas siekiant išspręsti tam tikrą problemą. Nors *veiklos tyrimo* rezultatai gali

pasirodyti esą naudingi ir kitose aplinkose, jie ypač svarbūs tik tai situacijai, kurioje ta problema atsirado, ir todėl nėra skirti apibendrinimams.

Veiklos tyrime norimi rezultatai išreiškiami tyrimo uždavinių pavidalu. Tuo tarpu, kai kiti tyrimo tipai dažnai būna skirti pradiniam duomenims gauti jiems analizuoti. Veiklos tyrime, norint atsakyti į tyrimo klausimus arba patikrinti hipotezes, iš esamų materialinių išteklių kuriamas procesas arba gaminys, kurio dėka turi būti išsprendžiama esama problema. Šio tipo tyrimas taikomas tuomet, kai norima išspręsti vieną ar kitą egzistuojančią problemą.

Atlikus anketavimą, buvo nustatytas veiklos optimizavimo poreikis Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje. Siekiant, kad tyrimas atneštų naudą ne tik moksliniam potencialui, bet ir pačiai institucijai, norint pradėti spręsti veiklos optimizavimo problemą, buvo panaudoti keletas *veiklos tyrimo* veiksmų.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojams bei savivaldybės administracijos vadovams buvo pristatyti statistiškai apdoroti tyrimo duomenys, išaiškinti duomenų rodikliai ir rezultatai.

Supažindinus su tyrimo metu gautais rezultatais bei norint patikrinti, ar nustatytas spragas jaučia ir patys institucijos tarnautojai, buvo teiraujama, ar reali situacija atitinka jų įsivaizduotą. Aptarinėjant problemas buvo klausama kokias galimybes gerinti esamą situaciją mato vadovai ir patys tarnautojai.

Atliekant veiklos tyrimą buvo iškelti tokie uždaviniai:

- paskatinti vadovus, kad į tyrimo rezultatus būtų reaguojama realiais ir konkrečiais vadybiniais sprendimais;
- vykdyti kuo daugiau įvairių diskusijų, kuriose dar labiau išryškėtų institucijos veiklos problemos;
- skatinti, kad institucijos vadovai suteiktų galimybes tarnautojams tobulėti įvairiose srityse, nes atliekamų darbų įvairovė, institucijoje, reikalauja aukštos kvalifikacijos, specializuotų žinių ne tik apie atliekamą darbą bet ir apskritai apie visą viešąjį sektorių.

Taigi galima tikėtis, kad gerinant institucijos tarnautojų pasitenkinimą darbu, didinat darbo veiksmingumą ir kokybę, bus efektyviau vykdomos užduotys, siekiama strateginių, taktinių bei operatyvinių institucijos tikslų, gerinamas savivaldybės institucijų funkcionalumas. Siekiant šalinti darbo trūkumas reikia inicijuoti atitinkamus pokyčius optimizuojant savivaldybės administracijos veiklą, kuri pagerintų ir visos savivaldybės institucijų sistemos funkcionavimą. Siūlomos priemonės pateikiamos 2 lentelėje.

Savivaldybės administracijos veiklos optimizavimo galimos priemonės

Uždavinys	Siūlomos priemonės
<p>Tobulinti valdymo institucijų sistemos sandarą ir modernizuoti jų vidines struktūras</p>	<p>Sprendžiant tarpinstitucinio bendradarbiavimo problemas, reikėtų įtvirtinti optimalų institucinės sandaros modelį centriniu lygiu, kuris aiškiai atspindėtų valdymo ryšus tarp institucijų, jų pavaldumo klausimus ir funkcijų pasiskirstymą.</p> <p>Būtina tobulinti savivaldybės administracijos vidinę struktūrą kad būtų išvengta funkcijų dubliavimo.</p> <p>Norint užtikrinti pakankamą savivaldybės administracijos veiklos koordinavimą, pagerinti atskirų organizacijos dalių veiklos integravimą į bendrą sistemą, savivaldybės administracijoje tikslinga steigti dar vieną struktūrinę grandį – departamentą.</p> <p>Vidaus administravimą atliekantys skyriai galėtų būti pavaldūs tiesiogiai savivaldybės administracijos direktoriui, o išorė administravimą atliekantys skyriai galėtų būti valdomi per departamentų vadovus.</p>
<p>Gerinti teikiamų viešųjų paslaugų kokybę</p>	<p>Europos valstybėse, siekiant gerinti viešųjų paslaugų kokybę, viešajame administravime diegiami kokybės vadybos metodai – (CAF – Common Assessment Framework (bendro įvertinimo sistemos modelis), EQFM – European Quality Foundation Model (Europos kokybės valdymo modelis) – kurių tikslas – tenkinti vartotojų poreikius, nuolat analizuoti ir gerinti savo veiklą, taip pat savivaldybių institucijų bendradarbiavimą. Sprendžian šį uždavinį, būtų galima integruoti kokybės vadybą į savivaldybės administracijos veiklą.</p>
<p>Skatinti, kad vietos gyventojų bendruomenių atstovai aktyviau dalyvautų priimant savivaldybės sprendimus</p>	<p>Siekiant, kad savivaldybės institucijų sprendimai būtų priimami skaidriai, reikia nuolat informuoti gyventojus apie svarstomus ir priimtus sprendimus; bendruomenės aktualiausias reikalais, prieš priimant sprendimą, organizuoti viešąsias diskusijas dėl sprendimo alternatyvų; vietos gyventojų bendruomenių atstovus dažniau įtraukti į savivaldybėse sudaromas darbo grupes; steigti daugiau visuomeninių patariamųjų komisijų; skatinti vietos bendruomenių atstovų (lyderių) švietimo programas; skatinti savivaldybių administravimo subjektų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą sprendžiant vietos viešuosius reiklaus; sudaryti sąlygas vietos gyventojų bendruomenėms keistis patirtimi.</p>
<p>Stiprinti seniūnijas</p>	<p>Būtina daugiau funkcijų perduoti seniūnijoms ir tuo viešųjų paslaugų teikimą priartinti prie gyventojų. Sprendžiant šį uždavinį būtina apsvarstyti galimybę pakeisti dabartinį seniūnijos, kaip savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio statusą.</p>

Uždavinys	Siūlomos priemonės
Gerinti valstybės tarnautojo įvaizdį	Kad visuomenė labiau pasitikėtų savivaldybių institucijomis, didėtų valstybės tarnautojų autoritetas, jų atsakomybė už savo veiksmus, atskaitomybė visuomenei, reikia stiprinti komunikacinius vidinius ryšius valstybės tarnyboje ir išorinius ryšius su visuomene. Visuomenė turi būti visapusiškai informuojama apie valstybės tarnautojų veiklą.
Didinti viešojo administravimo sprendimų priėmimo efektyvumą	Sprendžiant šį uždavinį, reikia siekti „vieno langelio“ principo įgyvendinimo, kai fiziniams ir juridiniams asmenims nebereikia rūpintis atliekamų viešojo administravimo procedūrų eiga, nes tai atliks integruotos informacinės sistemos, asmenims tiesiogiai nedalyvaujant.

Reikėtų ieškoti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos nepakankamą darbo kokybę lemiančių faktorių. Tai galėtų paskatinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje atlikti veiklos auditą, nustatant optimalų savivaldybės administracijos tarnautojų ir darbuotojų skaičių. Vadovams reikėtų imtis iniciatyvos veiklos tyrimo, kokybinės analizės ir stebėjimo priemonėmis identifikuoti silpnąsias savivaldybės institucijų veiklos sritis ir imtis priemonių sušvelninti jų poveikį.

Savivaldybės institucijų vadovams reiktų atkreipti dėmesį į nepakankamą savivaldybės institucijų bendradarbiavimo lygį. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas savivaldybės darbuotojų, atsakingų už bendruomenių ir piliečių aktyvinimą, skyrimui, nes jų buvimas įgalintų plėtoti vietos demokratiją. Būtina skatinti savivaldybių bei vietos bendruomenės tarpusavio pasitikėjimą, rengiant seminarus, skatinti bendruomenę dalyvauti vietos savivaldos organizuojamuose renginiuose, aktyviau reikšti savo nuomonę.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

Savivaldybės institucinės struktūros terminas vartojamas savivaldybės politinę ir viešojo administravimo funkcijas vykdančių vietos savivaldos subjektų vieningai sistemai apibrėžti. Į vietos savivaldos subjektų ratą įtraukiama savivaldybės politinė valdžia, savivaldybės administracija ir savivaldybės bendruomenė, kuri yra aukščiausias savivaldybės valdžios subjektas.

Atlikta literatūros šaltinių ir dokumentų analizė leido išskirti pagrindinius savivaldos subjektų veiklos elementus, savivaldybės administracijos veiklą bendroje savivaldybės institucinės struktūros sistemoje.

Savivaldybės institucinę struktūrą sudaro:

1. Atstovaujamoji institucija - Savivaldybės taryba, kuri renka savo vadovą savivaldybės merą.
2. Vykdomoji institucija - Savivaldybės administracijos direktorius, kuris turi savo aparatą – savivaldybės administraciją.

Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais.

Jeigu piliečiai nori tiesiogiai dalyvauti valdžioje, jie turi prisidėti prie vietos savivaldos institucijų priimamų sprendimų rengimo (kad jie atitiktų jų interesus) ir vietos valdžios struktūrų veiklos. Bendruomenės veiklos formos yra šios: veikla per bendruomenės narių atstovus, dalyvavimas seniūnijų tarybų veikloje, bendruomenės interesų atstovavimas savivaldybės tarybos sudarytose komisijose.

Savivaldybės taryba savo veiklą organizuoja per savivaldybės tarybos komitetus, komisijas ir vykdomąją savivaldybės instituciją – savivaldybės administracijos direktorių. Savivaldybės taryba savo įgaliojimus įgyvendina kolegialiai savivaldybės tarybos posėdžiuose. Ji ne rečiau kaip vieną kartą per metus tarybos veiklos reglamente nustatyta tvarka turi pateikti savivaldybės gyventojams viešą atlikto darbo ataskaitą. Ataskaitą savivaldybės tarybos vardu pateikia meras. Savivaldybės tarybos veikla tarp tarybos posėdžių tęsiama savivaldybės tarybos komitetuose bei tarybos nariams bendraujant su rinkėjais.

Savivaldybės administracijos direktorius yra savivaldybės administracijos vadovas. Jis savo veiklą organizuoja per savivaldybės administraciją. Savivaldybės administracija yra savivaldybės įstaiga, kurią sudaro struktūriniai, struktūriniai teritoriniai padaliniai - seniūnijos (filialai) ir į struktūrinius padalinius neįeinantys viešojo administravimo valstybės tarnautojai. Ji savivaldybės teritorijoje organizuoti ir kontroliuoti Savivaldybės institucijų sprendimų įgyvendinimą arba pačiai juos įgyvendina.

Atlikta savivaldybės subjektų veiklos ir teisės aktų analizė leidžia teigti, kad teisinis savivaldybės mero (savivaldybės atstovaujamosios institucijos vadovo) ir savivaldybės administracijos direktoriaus (savivaldybės vykdomosios institucijos vadovo) santykis negarantuoja efektyvios tarpinstitucinės sąveikos.

Apibendrinus Šiaulių miesto savivaldybėje vykdyto tyrimo rezultatus, nustatyta, kad:

- *Miesto bendruomenė* (savivaldybės lankytojai) jaučiasi nedalyvaujanti sprendimų priėmimo procese, vietos savivaldą supranta kaip pagrindinių vietos savivaldos subjektų bendradarbiavimą. Bendruomenė pritaria tiesioginiams mero rinkimams, tačiau stipiai išreikštos nuomonės, kad savivaldybės meras galėtų vadovauti ir savivaldybės tarybai, ir savivaldybės administracijai neturi. Savivaldybės administracijos darbą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą vertina vidutiniškai ir nepitaria naujos struktūrinės grandies – departamento – įsteigimui savivaldybės administracijoje, kuris galėtų užtikrinti pakankamą savivaldybės administracijos veiklos koordinavimą, pagerinti atskirų organizacijos dalių veiklos integravimą į bendrą sistemą. Miesto bendruomenė visiškai pritaria „vieno langelio“ tarnybos įsteigimui, kuris praplėstų ir pagerintų bendruomenės ir savivaldybės institucijų bendravimo ir veiklos galimybes.
- *Savivaldybės tarybos nariai*, prieš priimdami miesto bendruomenei svarbius sprendimus, neatsiklausia jos nuomonės, nors vietos savivaldą supranta kaip pagrindinių vietos savivaldos subjektų bendradarbiavimą; abejoja dėl tiesioginių mero rinkimų reikalingumo, tačiau savivaldybės institucinėje struktūroje merui skirai dvi funkcinės vietos - savivaldybės tarybos pirmininko ir savivaldybės administracijos vadovo. Tarybos nariai vidutiniškai vertina savivaldybės administracijos darbą ir pritaria naujos struktūrinės grandies – departamento – įsteigimui savivaldybės administracijoje, kuris įtakotų tarpinstitucinės sąveikos pagerinimą. Tarybos nariai pritaria „vieno langelio“ tarnybos įsteigimui.
- *Savivaldybės administracijos tarnautojai*, rengdami sprendimus dėl miesto bendruomenei aktualių klausimų, neatsiklausia jos nuomonės, nors vietos savivaldą supranta kaip pagrindinių vietos savivaldos subjektų bendradarbiavimą; pritaria tiesioginiams mero rinkimams, tačiau linkę nepritarti prielaidai, kad savivaldybės meras galėtų vadovauti ir savivaldybės tarybai, ir savivaldybės administracijai. Savivaldybės administracijos tarnautojai savo darbą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą su vykdomąja institucija vertina gerai, todėl nemato reikalo savivaldybės administracijoje įstaigti papildomą struktūrinį padalinį – departamentą. Tačiau jie pritaria „vieno langelio“ tarnybos įsteigimui.

Tyrimo rezultatai iš dalies patvirtino prielaidą dėl naujos struktūrinės grandies – departamento savivaldybės administracijoje įsteigimo ir visiškai patvirtino prielaidą dėl „vieno langelio“ tarnybos įsteigimo reikalingumo.

Tyrimo rezultatai patvirtino magistro darbo hipotezę, kad savivaldybės institucijų sistemos funkcionavimas priklauso nuo vieningos vietos bendruomenės ir savivaldybės institucijų (atstovaujamosios ir vykdomosios) veiklos.

SIŪLYMAI

Atsižvelgiant į magistro darbe pateiktus pastebėjimus ir tyrimo rezultatus, reikėtų ieškoti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos nepakankamą darbo kokybę lemiančių faktorių. Tai galėtų paskatinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje atlikti veiklos auditą, nustatant optimalų savivaldybės administracijos tarnautojų ir darbuotojų skaičių. Vadovams reikėtų imtis iniciatyvos kokybinės analizės ir stebėjimo priemonėmis atrasti silpnąsias institucijų veiklos sritis ir bent jau sušvelninti jų poveikį.

Institucijų vadovams (savivaldybės merui ir savivaldybės administracijos direktoriui) reikėtų atkreipti dėmesį į nepakankamą savivaldybės institucijų bendradarbiavimo kokybę. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas savivaldybės darbuotojų, atsakingų už bendruomenių ir piliečių aktyvinimą, skyrimui, nes jų buvimas įgalintų plėtoti vietos demokratiją. Būtina skatinti savivaldybių bei vietos bendruomenės tarpusavio pasitikėjimą, rengiant seminarus, skatinti bendruomenę dalyvauti vietos savivaldos organizuojamuose renginiuose, aktyviau reikšti savo nuomonę.

LITERATŪRA

1. Astrauskas, A. (2004). Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 8, p. 9-24.
2. Astrauskas, A., Galinienė, B. (2003). *Vietos savivalda Lietuvoje: teoriniai ir istoriniai aspektai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
3. Astrauskas A. (2003) Vietos savivaldos samprata ir savivaldybės institucinė struktūra. Vilnius LTU.
4. Astrauskas, A. (2002). Vietos savivaldos, savivaldybės ir savivaldybės valdžios samptata// *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, nr. 6, p. 44-50.
5. Astrauskas, A. (2002). Vietos savivald ir vietos savivaldos problemos Lietuvoje // *Viešoji politika ir administravimas*, nr.3, p. 71-78.
6. Batley, R., Stocker, G. (1991). *Local Government in Europe: Trends and Developments*. London: Macmillan.
7. Bitinas, B. (1998). Ugdymo tyrimų metodologija. Vilnius: Jošara.
8. Crainer, S. (1998). *Key Management Ideas: thinkers that changed the management world*. London: Financial Time Pub.
9. Denhardt, R. B. (2001). *Viešųjų organizacijų teorijos*. Vilnius: Algarvė.
10. Dessler, G. (2001). *Personalo valdymo pagrindai*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
11. Drucker P. (2000). *Praktika menedžmenta*. Moskva: Viljams.
12. Griffin, R.W. (1990). *Management*. N.Y.: Houghton Mifflin Co.
13. Etzioni, A. (1993). *The Spirit of Community: Rights, Responsibilities and the Communitarian Agenda*. New York: Crown Publishers.
14. Евдокимов Б. В., Старцев Я. Ю. *Местные органы власти зарубежных стран. Правовые аспекты*. Москва: Спарк, 2003.
15. Europos vietos savivaldos hartija. <http://.lrs.lt> [2005-01-27]
16. Europos vietos savivaldos chartija ir Lietuvos teisinė sistema (2000). Tarptautinė konferencija.
17. <http://www.savivalda.lt>
18. <http://lsa.lt>
19. <http://es.lt>
20. <http://education.ktu.lt/journal>
21. <http://mruni.lt>
22. <http://smc.lognicee.org>

23. <http://lrs.lt>
24. <http://siauliai.lt>
25. Jucevičius, R. (1998). *Strateginis organizacijų vystymas*. Kaunas: Pasaulio kultūros, mokslo ir švietimo centras.
26. Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex.
27. Kleptonis, B. (2004). Žvilgsnis į trokštamą savivaldos reformą (1). Savivalda, savivaldybė, funkcijos, institucijos// Savivaldybių žinios, nr. 42, p. 6-9.
28. Kleptonis, B. (2004). Savivaldybių funkcijos (2)// Savivaldybių žinios, nr. 43, p. 4-10.
29. Lamentowicz, W. (1998). *Šių laikų valstybė*. Vilnius: Alma littera.
30. Lane, J.E. (2001). *Viešasis sektorius*. Vilnius: Margi raštai.
31. Lietuvos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas. *Valstybės žinios*. 2002. Nr. 103-4605.
32. Lietuvos Respublikos Konstitucija (X skirsnis). <http://lrs.lt> [2005-03-12]
33. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas (1994). *Valstybės žinios*, nr. 60-1183.
34. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas (2000). *Valstybės žinios*, nr. 91-2832.
35. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (1994). *Valstybės žinios*, nr. 55-1049.
36. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos pagrindų įstatymas (1990). *Valstybės žinios*, nr. 7–170.
37. Lybeck, J.A., Henrekson, M.(1988). *Explaining the Growth of Government*. Amsterdam: North-Holland.
38. Leonas, P. (1999). *Lietuvos savivaldybės*. Kaunas: VU Tyrimo ir mokymo centras.
39. Matulionis, A.V., Mikėnienė, S., Rauleckas, R. (2003). Vietinės valdžios raida Lietuvoje (1991-2001): sociologinis savivaldybininkų tyrimas // *Socialiniai mokslai*, nr. 3 (40), p. 45-70.
40. Melnikas, B. (1999). *Viešasis administravimas*. Vilnius: Lietuvos teisės akademijos leidyklos centras.
41. Merkys, G. (1995). *Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys*. Šiauliai: Šiaulių pedagoginis institutas, p. 58-63.
42. Mesonis, G. (2003). *Valstybės valdymo forma konstitucinėje teisėje: Lietuvos Respublika ir Vidurio ir Rytų Europos kontekste*. Vilnius: Lietuvos teisės akademijos leidyklos centras.
43. *Mokymo vadovas savivaldybių tarybų nariams* (2004). Ats. red. S. Šiupšinskas. Vilnius.
44. Nisbet, R. (1977). *The Social Philosophers: Community and Konflikts in Western Thought*. London: Heinemann.
45. Persons, W. (2001). *Viešoji politika*. Vilnius: Eugrimas.

46. Paulauskas, S. (2000). *Demokratinė savivalda*. Vilnius: Eksponente.
47. Paulikas, V., Adomonis, V. (2003). Vietos savivalda ir sprendimų priėmimas // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 4, p. 66-73.
48. Raišienė, A. G. (2003). Valstybės valdymo ir vietos savivaldos sąveikos ypatumai // *Viešoji politika ir administravimas*, nr. 4, p. 18-25.
49. Rosenbaum, A. (2003). Decentralizavimas ir valdymo modernizavimas: valdymo efektyvumas ir demokratiškumas // *Viešasis administravimas*, nr. 2, p. 16-25.
50. Smith, E. (2005). *Europos vietos savivaldos chartijos dešimtmetis. Negalutinė dokumento versija, parengta aptarti nepriklausomų ekspertų grupei 2005 m. kovo 14 d. susitikime*. Vietos ir regionų vadovybių kongresas Europos taryboje, Strasbūras.
51. Smith, B. C. (1958). *The Territorial Dimension of the State*. London: Alen and Unwin.
52. Stačiokas, R. (1991). *Užsienio šalių savivaldybės (Didžioji Britanija)*. Vilnius: Vietos savivaldos ir mokymo centras.
53. Stoner, J.A.F., Freeman, E. R., Gilbert, D.R. (1999). *Vadyba*. Kaunas: UAB „Poligrafija ir informatika“.
54. Šileikis, E. (2001). Tiesioginiai merų rinkimai: įteisinimo galimybės ir ribos // *Politika*, nr. 39, p. 32-38.
55. Šileikis, E. (2002). Savivaldos teisė: aktualūs aiškinimo ir įgyvendinimo klausimai // *Politika*, nr. 42, p. 15-22.
56. *Tarptautinių žodžių žodynas* (2001). Ats. red. A. Kinderys. Vilnius: Alma Litera.
57. Tokevilis, A. (vertimas į lietuvių kalbą 1996). *Apie demokratiją Amerikoje*. Vilnius: Amžius.
58. Tidikis, V. (2003). Socialinių tyrimų metodologija. Vilnius: teisės universitetas.
59. Vasiliauskas, A. (2004). Strateginis valdymas. Kaunas: Technologija.
60. Vaitkienė, E., Vidrinskaitė, S. (2001). Lietuvos konstitucinės teisės įvadas. Vilnius: Justitia.
61. Viešojo administravimo efektyvumas (2001). Ats. red. A. Raipa. Kaunas: Technologija, p. 387.
62. *Viešojo sektoriaus institucijų administravimas* (2002). Ats. red. S. Puškorius. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, p. 68-131.
63. *Viešasis administravimas* (2002). Ats. red. A. Raipa. Kaunas: Technologija, p. 42-127.
64. Willets, D. (1994). *Civic Conservatism*. London: Social Market Foundation.
65. Willensky, H. (1967). *Organizational Intelligence: Knowledge and Policy in Government and Industry*. New York: Basic Books.

66. Žilinskas, G. (2004). Regionų valdymo reformų kryptys Lietuvos Respublikoje// *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, nr. 32, p. 233-245.

PRIEDAI

PRIEDŲ SĄRAŠAS:

- 1 priedas. *Savarankiškos savivaldybių funkcijos.*
- 2 priedas. *Priskirtos savivaldybių funkcijos.*
- 3 priedas. *Valstybinės funkcijos.*
- 4 priedas. *Išimtiniai savivaldybės tarybos įgaliojimai .*
- 5 priedas. *Įgaliojimai, kuriuos savivaldybės taryba vykdo pati arba gali perduoti savivaldybės vykdomajai institucijai.*
- 6 priedas. *Šiaulių miesto savivaldybės tarybos komitetų įgaliojimai.*
- 7 priedas. *Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių funkcijos.*
- 8 priedas. *Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių funkcijų dubliavimas.*
- 9 priedas. *Šiaulių miesto savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičius struktūriniuose padaliniuose.*
- 10 priedas. *Anketa savivaldybės lankytojams, savivaldybės tarybos nariams ir savivaldybės tarnautojams.*

SAVARANKIŠKOSIOS SAVIVALDYBIŲ FUNKCIJOS

Savivaldybėms nustatomos šios savarankiškosios savivaldybių funkcijos:

- 1) savivaldybės biudžeto sudarymas ir tvirtinimas;
- 2) ikimokyklinis vaikų ugdymas;
- 3) vaikų ir jaunimo papildomas ugdymas bei užimtumas, profesinis mokymas;
- 4) suaugusiųjų neformalusis švietimas;
- 5) maitinimo paslaugų teikimas ikimokyklinio ugdymo bei bendrojo lavinimo įstaigose;
- 6) socialinių paslaugų, įstaigų šeimynų steigimas, išlaikymas ir bendradarbiavimas su visuomeninėmis organizacijomis;
- 7) savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūros rėmimas iš savivaldybės biudžeto;
- 8) gyventojų užimtumo, kvalifikacijos įgijimo ir perkvalifikavimo organizavimas, viešųjų bei sezoninių darbų organizavimas;
- 9) dalyvavimas užtikrinant viešąją tvarką ir gyventojų rimtį (nusikaltimų kontrolės ir prevencijos vietinių programų kūrimas ir įgyvendinimas pasitelkiant savivaldybių teritoriją aptarnaujančias policijos įstaigas bei įtraukiant į šią veiklą visuomenines organizacijas ir gyventojus);
- 10) kūno kultūros ir sporto plėtojimas;
- 11) turizmo ir gyventojų poilsio organizavimas;
- 12) savivaldybės saugomų teritorijų steigimas, vietinės reikšmės gamtos bei kultūros paveldo objektų paskelbimas savivaldybės saugomais objektais;
- 13) sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas.

PRISKIRTOSIOS (RIBOTAI SAVARANKIŠKOS) SAVIVALDYBIŲ FUNKCIJOS

Priskirtosios (ribotai savarankiškos) savivaldybių funkcijos yra:

- 1) vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo organizavimas;
- 2) kaimo bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių toli nuo mokyklos, nemokamo pavežėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas;
- 3) savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi bendrojo lavinimo ar kitokioje švietimo sistemos mokykloje užtikrinimas;
- 4) socialinių paslaugų ir kitos socialinės paramos teikimas;
- 5) sąlygų neįgalių gyventojų (invalidų, visiškos negalios invalidų) socialiniam integravimui į bendruomenę sudarymas;
- 6) savivaldybių sveikatos programų rengimas ir įgyvendinimas;
- 7) pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra;
- 8) alkoholio ir tabako reklamos draudimo ir ribojimo laikymosi ant išorinės reklamos priemonių kontrolė;
- 9) teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas;
- 10) gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (dalyvavimas kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų bei kitų kultūros įstaigų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas, likvidavimas ir jų veiklos priežiūra, savivaldybių viešųjų bibliotekų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas ir jų veiklos priežiūra);
- 11) statinio architektūros ir statybos sklypo tvarkymo urbanistinių reikalavimų nustatymas statinio projektavimo sąlygų sąvade tvarka;
- 12) kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių bei savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga;
- 13) statinių naudojimo priežiūra, statinio projektavimo sąlygų sąvado bei statybos leidimų išdavimas;
- 14) infrastruktūros, socialinės ir ekonominės raidos planavimas, turizmo, būsto, smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programų rengimas;
- 15) savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo;
- 16) šilumos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotėkų surinkimo ir valymo organizavimas;
- 17) valstybės paramos būstui įsigyti tvarkymas, socialinių būstų suteikimas;
- 18) aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga;

19) sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas;

20) komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo bei perdirbimo organizavimas ir sąvartynų įrengimas bei eksploatavimas;

21) vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas bei saugaus eismo sąlygų užtikrinimas;

22) keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas;

23) adresų (gatvių, pastatų, statinių ir kitų savivaldybės teritorijoje esančių ir jai nuosavybės teise priklausančių objektų pavadinimų, pastatų bei gyvenamųjų namų ir butų numerių) suteikimas ir keitimas;

24) ritualinių paslaugų teikimo užtikrinimas bei kapinių priežiūros organizavimas;

25) dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant regionų plėtros programas;

26) prekybos ir kitų paslaugų teikimo tvarkos turgavietėse bei viešosiose vietose nustatymas;

27) leidimų (licencijų) išdavimas.

VALSTYBINĖS (PERDUOTOS SAVIVALDYBĖMS) FUNKCIJOS

Valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos yra:

- 1) civilinės būklės aktų registravimas;
- 2) įstatymų priskirtų registrų tvarkymas ir duomenų teikimas valstybės registrams;
- 3) civilinės saugos organizavimas;
- 4) savivaldybės priešgaisrinių tarnybų organizavimas;
- 5) dalyvavimas valdant valstybinius parkus;
- 6) kompensacijų (šildymo išlaidų, išlaidų šaltam ir karštam vandeniui, lengvatinio keleivių vežimo ir kt.) skaičiavimas ir mokėjimas;
- 7) mažas pajamas turinčių šeimų vaikų nemokamo maitinimo organizavimas visų tipų bendrojo lavinimo mokyklose;
- 8) socialinių išmokų skaičiavimas ir mokėjimas;
- 9) savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise;
- 10) piliečių prašymų atkurti nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės ir komercinės paskirties pastatus nagrinėjimas bei sprendimų dėl nuosavybės teisės atkūrimo priėmimas;
- 11) valstybės garantijų nuomininkams, išsikeliantiems iš savininkams gražintų gyvenamųjų namų ar jų dalių ir butų, vykdymas;
- 12) dokumentų pilietybei suteikti rengimas;
- 13) valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolė;
- 14) savivaldybėms pagal teisės aktus priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymas;
- 15) dalyvavimas atrenkant šauktinius į karo tarnybą;
- 16) dalyvavimas rengiantis mobilizacijai;
- 17) statistikos duomenų teikimas;
- 18) dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones bei gyventojų užimtumo programas;
- 19) dalyvavimas organizuojant Respublikos Prezidento, Seimo ir savivaldybių tarybų rinkimus;
- 20) dalyvavimas rengiant gyventojų apklausas ir referendumus;
- 21) dalyvavimas atliekant gyventojų ir būstų bei kitus visuotinius surašymus;
- 22) vaikų ir jaunimo teisių apsauga.

IŠIMTINIAI SAVIVALDYBĖS TARYBOS ĮGALIOJIMAI PAGAL KONSTITUCIJĄ IR ĮSTATYMUS

- 1) tvirtina savivaldybės tarybos veiklos reglamentą;
- 2) renka ir atleidžis merą iš pareigų;
- 3) skyria ir atleidžia mero pavaduotojus, nustato mero pavaduotojų darbo užmokestį;
- 4) nustato mero pavaduotojų veiklos sritis;
- 5) priima sprendimą dėl savivaldybės tarybos kolegijos sudaymo;
- 6) sudaro tarybos komitetus, komisijas ir kitas struktūras;
- 7) renka Kontrolės komiteto pirmininką, skiria pirmininko pavaduotoją, tvirtina komiteto veiklos programą;
- 8) steigia ir sudaro kontrolieriaus tarnybą;
- 9) priima sprendimus dėl savivaldybės administracijos direktoriaus (direktoriaus pavaduotojo) priėmimo, savivaldybės administracijos struktūros, nuostatų ir darbo užmokesčio;
- 10) gali priimti sprendimus dėl seniūnijų steigimo ir jų skaičiaus, suteikia seniūnijoms pavadinimus ir juos keičia, priskiria seniūnijoms savivaldybės teritorijas, nustato jų ribas ir prireikus jas keičia, įvertinusi vietos gyventojų nuomonę;
- 11) tvirtina savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolieriaus tarnybos) bei visuomeninių komisijų ir tarybų veiklos nuostatus;
- 12) Biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka tvirtina savivaldybės biudžetą ir jo įvykdymo apyskaitą, prireikus tikslina savivaldybės biudžetą;
- 13) priima sprendimus dėl papildomų bei planą viršijančių savivaldybės biudžeto pajamų ir kitų lėšų paskirstymo bei tikslinės paskirties fondų sudarymo ir naudojimo;
- 14) skirsto biudžetinėms įstaigoms biudžeto asignavimus;
- 15) priima sprendimus dėl savivaldybės teritorijos raidos analizės, bendrųjų ilgalaikių socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, ekologinių, sveikatos ir kitų programų projektų rengimo;
- 17) priima sprendimus dėl socialinės ir gamybinės infrastruktūros objektų projektavimo ir statybos, paveda savivaldybės administracijai atlikti šių darbų užsakovo funkcijas, nustato šių objektų eksploatavimo tvarką;
- 18) priima sprendimus dėl socialinio būsto fondo formavimo (statybos, pirkimo ir t. t.) tvarkos, būsto suteikimo tvarkos bei dėl savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio dydžio;
- 19) nustato kainas ir tarifus už savivaldybės įmonių, specialios paskirties bendrovių, savivaldybės biudžetinių ir viešųjų įstaigų teikiamas atlygintinas paslaugas bei keleivių vežimą vietiniais maršrutais, taip pat įstatymų nustatyta tvarka nustato centralizuotai tiekiamos šilumos, šalto ir karšto vandens kainas, nustato vietines rinkliavas bei kitas įmokas;

20) Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, laikydamasi įstatymų nustatytų skolinimosi limitų ir gavusi savivaldybės kontrolieriaus išvadą, priima sprendimus dėl naudojimosi bankų kreditais, paskolų ėmimo ir teikimo, garantijų suteikimo ir laidavimo rektoriams už savivaldybės kontroliuojamų įmonių imamas paskolas;

21) priima sprendimus teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita. Nustato subsidijų ir kompensacijų skyrimo naujas darbo vietas steigiančioms visų rūšių įmonėms tvarką, atitinkamai keičia savivaldybės biudžetą tais atvejais, kai lėšų tam nebuvo numatyta;

22) tvirtina savivaldybės socialinės ir ekonominės plėtros programas;

23) deleguoja tarybos narius į įstatymų nustatytas regionines tarybas bei komisijas ir suteikia jiems įgaliojimus;

24) priima sprendimus dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turto, nustato šio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką, išskyrus atvejus, kai ji nustatyta įstatymuose;

25) priima sprendimus dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise;

26) steigia savivaldybės biudžetines įstaigas, savivaldybės įmones, šeimynas, savivaldybės viešąsias įstaigas, akcines bendroves, įstatymų nustatyta tvarka priima sprendimus dėl dalyvavimo jas steigiant ir dėl šių įstaigų, įmonių bei šeimynų reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo arba dalyvavimo jas reorganizuojant, pertvarkant ir likviduojant, taip pat dėl šių juridinių asmenų vadovų skyrimo į pareigas ir atleidimo iš jų;

27) priima sprendimus dėl bendrų su kitomis savivaldybėmis įmonių steigimo;

28) Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka steigia savivaldybės saugomas teritorijas, skelbia savivaldybės saugomus vietinės reikšmės gamtos bei kultūros paveldo objektus, priima sprendimus aplinkos apsaugos būklei gerinti;

29) teikia siūlymus dėl savivaldybės teritorijos ribų keitimo, savivaldybės pavadinimo suteikimo ir keitimo, gyvenamųjų vietovių sudarymo, jų pavadinimų, teritorijų ribų nustatymo ir keitimo, taip pat suteikia ir keičia gatvių, aikščių, pastatų, statinių ir kitų savivaldybei nuosavybės teise priklausančių objektų pavadinimus pagal Vyriausybės nustatytus kriterijus;

30) tvirtina želdinių apsaugos, miestų ir kitų gyvenamųjų vietovių tvarkymo, visuomenės sveikatos, sanitarijos ir higienos, atliekų tvarkymo bei aplinkos apsaugos, gyvūnų laikymo, prekybos turgavietėse ir kitas taisykles;

31) teikia siūlymus nustatyta tvarka tvirtinti savivaldybės gyvenamųjų vietovių herbus, tvirtina kitus savivaldybės simbolius ir jų naudojimo tvarką, nustatyta tvarka gali už nuopelnus suteikti savivaldybės (jos centro ar kitos gyvenamosios vietovės) piliečio garbės vardą;

32) savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka išklauso savivaldybės mero, savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės kontrolieriaus, biudžetinių ir viešųjų įstaigų, įmonių ir organizacijų vadovų ataskaitas bei atsakymus į tarybos narių paklausimus ir priima dėl jų sprendimus;

33) priima sprendimus dėl kompensacijų tam tikroms vartotojų grupėms mokėjimo už perkamą kurą, elektros ir šilumos energiją, karštą vandenį bei gamtines dujas;

34) priima sprendimus dėl koncesijų naudotis savivaldybės objektais suteikimo tikslingumo ir atlyginimo dydžio nustatymo;

35) priima sprendimus dėl specializuotų (tikslinių) fondų sudarymo;

36) nustato savivaldybės vardu gautos labdaros skirstymo tvarką;

37) gali priimti sprendimą atlikti savivaldybės įstaigų ar savivaldybės kontroliuojamų įmonių tam tikros veiklos nepriklausomą auditą;

38) tvirtina savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarką ir nustato, kokios sutartys negali būti sudaromos be išankstinio savivaldybės tarybos pritarimo;

39) priima sprendimą išieškoti iš savivaldybės administracijos direktoriaus ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų žalą, atsiradusią dėl jų tyčinių neteisėtų sprendimų, pareigų neatlikimo ar šiurkštaus aplaidumo atliekant pareigas, kai savivaldybės viešojo administravimo subjektai teismo sprendimu turėjo atlyginti žalą, jeigu žala neviršija jų paskutinių šešių mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio;

40) priima sprendimus dėl jungimosi į savivaldybių sąjungas, dėl bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ar prisijungimo prie tarptautinių savivaldos organizacijų;

41) priima sprendimus skelbti vietos gyventojų apklausą.

5 priedas**ĮGALIOJIMAI, KURIUOS SAVIVALDYBĖS TARYBA VYKDO PATI AR GALI
PERDUOTI VYKDYTI VYKDOMAJAI INSTITUCIJAI**

1) mero siūlymu sprendžia dėl savivaldybės tarybos sekretoriato bei mero politinio (asmeninio) pasitikėjimo (jei sekretoriatas nesudaromas) valstybės tarnautojų pareigybių steigimo, nustato jų skaičių;

2) kasmet nustato savivaldybės tarybos narių ir valstybės tarnautojų mokymo prioritetus;

3) įstatymų nustatyta tvarka tvirtina teritorijų planavimo dokumentus. Specialiuosius ir detaliuosius planus įstatymų ir savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka gali pavesti tvirtinti savivaldybės administracijos direktoriui;

4) priima sprendimus dėl savivaldybės valdomo išlikusio nekilnojamojo turto nuosavybės teisių atkūrimo religinėms bendrijoms ir bendruomenėms;

5) teikia valstybės institucijoms pasiūlymus dėl savivaldybės teritorijoje esančių jų padalinių veiklos, prireikus savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka išklauso šių padalinių vadovus;

6) priima sprendimus dėl valstybės socialinių ir ekonominių programų tikslinių lėšų ir kitų valstybės fondų lėšų bei materialiojo turto paskirstymo savivaldybės biudžetinėms įstaigoms;

7) priima sprendimus dėl savivaldybės teritorijos raidos analizės, bendrųjų ilgalaikių socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, ekologinių, sveikatos ir kitų programų projektų rengimo.

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS KOMITETŲ ĮGALIOJIMAI

Finansų ir biudžeto komitetas:

1. rengia Šiaulių miesto savivaldybės tarybos kadencijos ir metines ekonomikos ir investicijų politikos programas, kontroliuoja, kaip Savivaldybės administracija jas įgyvendina;
2. koordinuoja savivaldybės biudžeto plano rengimą, svarsto Savivaldybės administracijos skyrių ir kitų tarybos komitetų pasiūlymus, teikia savivaldybės biudžeto planą tarybai;
3. svarsto ir teikia Tarybai papildomų ir planą viršijančių biudžeto ir kitų lėšų paskirstymo planus;
4. kontroliuoja savivaldybės turto ir visų rūšių piniginių lėšų panaudojimą ir efektyvumą;
5. teikia Tarybai pasiūlymus valstybės socialinių ir ekonominių programų tikslinių lėšų paskirstymo klausimais ir kontroliuoja jų panaudojimą;
6. svarsto ir teikia Tarybai pasiūlymus ir išvadas bankų kreditų, paskolų ėmimo ir teikimo, garantijų suteikimo ir laidavimo už savivaldybės kontroliuojamų įmonių imamas paskolas, savivaldybei priskirtos žemės ir kito miesto infrastruktūrai priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo klausimais;
7. teikia Tarybai išvadas dėl biudžeto ir kitų piniginių lėšų panaudojimo apyskaitų;
9. svarsto ir teikia Tarybai sprendimų projektus tikslinės paskirties fondų sudarymo, mokesčių, rinkliavų ir kitų lengvatų bei jų teikimo fiziniams ir juridiniams asmenims savivaldybės biudžeto sąskaita, savivaldybei priklausančio turto pardavimo, pirkimo, valdymo ir naudojimo, koncesijų naudotis savivaldybės objektais tikslingumo ir atlyginimo dydžio nustatymo, savivaldybės valdomo išlikusio nekilnojamojo turto nuosavybės teisių atkūrimo, prekybos turgavietėse klausimais;
10. svarsto ir teikia Tarybai sprendimų projektus bei išvadas Savivaldybės administracijos direktoriui kompensacijų įstatymu ar Savivaldybės Tarybos sprendimais nustatytų kategorijų gyventojams už perkamą kurą, elektros ir šilumos energiją, karštą vandenį bei dujas klausimais;
11. svarsto ir teikia Tarybai išvadas dėl savivaldybės vardu sudaromų sutarčių;
12. kontroliuoja, kaip Savivaldybės administracijos Ekonomikos, Finansų, Turto valdymo skyriai įgyvendina Tarybos nustatytą politiką.

Miesto ūkio ir plėtros komitetas:

1. rengia Šiaulių miesto savivaldybės tarybos kadencijos ir metines komunalinio ūkio plėtros politikos programas, kontroliuoja, kaip administracija jas įgyvendina;

2. svarsto, rengia ir teikia Tarybai sprendimų projektus savivaldybės teritorijos raidos, bendrųjų ilgalaikių ir trumpalaikių ūkio, miesto infrastruktūros investicinių, ekologinių ir kitų programų, ūkio, socialinės ir gamybinės infrastruktūros objektų projektavimo ir statybos, želdinių apsaugos, viešojo transporto organizavimo, vandens ir šilumos tiekimo, teritorijų ir atliekų tvarkymo, gyvūnų laikymo ir kitų taisyklių klausimais, savivaldybės komunalinių įmonių, bendrovių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų paslaugų kainų, tarifų ir rinkliavų, savivaldybei priskirtos žemės ir kito miesto infrastruktūrai priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo klausimais, komunalinių įmonių steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo, jų vadovų skyrimo klausimais;

3. teikia Tarybai pasiūlymus dėl savivaldybės biudžeto plano, papildomų ir planą viršijančių lėšų paskirstymo;

4. svarsto ir teikia Tarybai sprendimų projektus bei išvadas teritorijų detaliųjų ir specialiųjų planų klausimais;

5. svarsto supaprastinta tvarka rengiamus detaliuosius planus ir teikia dėl jų išvadas Savivaldybės administracijos direktoriui.

6. kontroliuoja, kaip Savivaldybės administracijos Aplinkos, Statybos, Miesto infrastruktūros, Architektūros ir urbanistikos skyriai įgyvendina Tarybos nustatytą politiką.

Sveikatos ir socialinių reikalų komitetas:

1. rengia Šiaulių miesto savivaldybės tarybos kadencijos ir metines sveikatos, bendrąsias ilgalaikes ir trumpalaikes socialinės, demografinės, darbo rinkos politikos, socialinio būsto fondo formavimo politikos programas;

2. svarsto ir rengia Tarybai pasiūlymus socialinei ir sveikatos infrastruktūrai priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo klausimais, būsto suteikimo, savivaldybės sveikatos priežiūros, socialinių biudžetinių ir viešųjų įstaigų paslaugų kainų, tarifų ir rinkliavų bei savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčių klausimais.

3. teikia Tarybai pasiūlymus dėl savivaldybės biudžeto plano, papildomų ir planą viršijančių lėšų paskirstymo.

4. svarsto ir teikia Tarybai sprendimų projektus socialinių ir sveikatos biudžetinių ir viešųjų įstaigų bei šeimynų steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo, jų vadovų skyrimo, aplinkos apsaugos būklės gerinimo, kompensacijų įstatymu ar Savivaldybės Tarybos sprendimais nustatytų kategorijų gyventojams už perkamą kurą, elektros ir šilumos energiją, karštą vandenį bei dujas klausimais.

5. kontroliuoja, kaip Savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos, Socialinių paslaugų, Sveikatos skyriai įgyvendina Tarybos nustatytą politiką.

6. kuruoja Bendruomenės sveikatos tarybos veiklą.

Švietimo ir kultūros komitetas:

1 rengia Šiaulių miesto savivaldybės tarybos kadencijos ir metines švietimo ir kultūros politikos, kūno kultūros ir sporto plėtros programas.

2. svarsto, rengia ir teikia Tarybai sprendimų projektus savivaldybės teritorijos kultūros ir švietimo raidos klausimais;

3. teikia Tarybai pasiūlymus dėl savivaldybės biudžeto plano, papildomų ir planą viršijančių lėšų paskirstymo;

4. svarsto ir teikia sprendimų projektus švietimo ir kultūros įstaigoms bei sporto mokykloms priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo klausimais, švietimo ir kultūros bendrovių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo, jų vadovų skyrimo, jų paslaugų kainų, tarifų ir rinkliavų, savivaldybės saugomų teritorijų, gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos ir panaudojimo, savivaldybės teritorijos pavadinimų suteikimo ir keitimo, savivaldybės atributikos naudojimo, Garbės piliečių vardo suteikimo klausimais.

5. koordinuoja savivaldybės bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis, jų ir savivaldybės dalyvavimą tarptautiniuose projektuose.

6. kontroliuoja, kaip Savivaldybės administracijos Švietimo, Kultūros ir Kultūros skyriai įgyvendina Tarybos nustatytą politiką.

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪRINIŲ PADALINIŲ FUNKCIJOS

APLINKOS SKYRIUS:

1. organizuoja ir kontroliuoja aplinkos apsaugos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Savivaldybės tarybos sprendimų bei Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą, teikia siūlymus dėl jų tobulinimo;
2. organizuoja aplinkosaugos projektų rengimą bei vykdymą;
3. ieško tarptautinių ir kitų finansavimo šaltinių investiciniams ir kitiems aplinkosaugos projektams įgyvendinti;
4. propaguoja aplinkosaugos vadybos sistemų ir subalansuotosios plėtros principų įdiegimą mieste;
5. organizuoja municipalinio aplinkos kokybės monitoringo vykdymą;
6. analizuoja oro, paviršinio ir požeminio vandens kokybę, buitinių pavojingų ir nepavojingų atliekų tvarkymo bei želdinių ir biologinės įvairovės būklę, siūlo priemones jai gerinti;
7. analizuoja triukšmo poveikį aplinkai ir organizuoja priemones jo poveikiui sumažinti;
8. informuoja visuomenę apie miesto aplinkos būklę, organizuoja ekologinį švietimą;
9. kontroliuoja, kaip laikomasi miesto želdinių tvarkymo ir apsaugos taisyklių;
10. išduoda projektų, susijusių su galimu poveikiu gamtai, projektavimo sąlygas;
11. išduoda leidimus miesto želdiniams tvarkyti, organizuoja priemones želdiniams atkurti ir gausinti;
12. nagrinėja ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo programas bei ataskaitas ir pagal savo kompetenciją teikia išvadas;
13. derina miesto įmonių ir organizacijų bei kitų juridinių ir fizinių asmenų gamtos išteklių naudojimo leidimus, naujų, plečiamų ir rekonstruojamų objektų projektų techninę dokumentaciją;
14. valdo miesto ekologinių duomenų informacijos bazę, organizuoja nuolatinį jos papildymą;
15. organizuoja atliekų tvarkymo plano priemonių ir taisyklių rengimą, kontroliuoja jų vykdymą, koordinuoja įgyvendinimą;
16. koordinuoja Savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos rengimą ir teikia pasiūlymus dėl programos lėšų panaudojimo;
17. vykdo viešuosius pirkimus, taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;
18. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

ARCHITEKTŪROS IR URBANISTIKOS SKYRIUS:

1. rengia teritorijų planavimo darbų programas, atsižvelgdamas į subalansuotosios plėtros principus;
2. organizuoja savivaldybės teritorijos ar jos dalių bendrojo plano, detaliųjų planų, specialiojo planavimo dokumentų, finansuojamų iš savivaldybės biudžeto, rengimą, derina Savivaldybės rengiamų teritorijų planavimo dokumentų sprendinius; atstovauja Savivaldybės institucijų teisės aktų nuostatomis kitų planavimo subjektų rengiamų planavimo dokumentų sprendinių derinimo procese;
3. rengia ir pateikia išvadas dėl detaliojo bei specialiojo planavimo proceso ir procedūrų;
4. rengia paraiškas sąlygoms gauti bei išduoda sąlygas teritorijų planavimo dokumentams rengti;
5. dalyvauja rengiant savivaldybės raidos analizę, prognozes, programas, strateginius planus ir projektus;
6. organizuoja Savivaldybės rengiamų teritorijų planavimo dokumentų svarstymą su visuomene, dalyvauja kitų planavimo subjektų parengtų teritorijų planavimo dokumentų svarstymo su visuomene procese;
7. konsultuoja bei informuoja fizinius ir juridinius asmenis apie teritorijų planavimo sąlygas ir procedūras, patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus;
8. vykdo operatyvųjį planavimą;
9. tvarko teritorijų planavimo dokumentų registrą, jų archyvą, gatvių ir adresų valstybinį registrą, kaupia ir tvarko teritorijų planavimo duomenų banką;
10. organizuoja projektų užsakymą dėl žemės sklypų formavimo įvairios paskirties objektams;
11. organizuoja naujų valstybinės ir savivaldybei patikėjimo teise perduotos žemės sklypų nuomos ir pardavimo aukcionus;

12. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus;
13. rengia ir tvirtina statinių projektavimo sąlygų sąvadą, organizuoja kompleksinį parengtų projektų derinimą;
14. organizuoja nuolatinės statybų komisijos darbą;
15. išduoda leidimus statinių statybai, rekonstrukcijai, remontui ir statiniams griauti;
16. dalyvauja valstybinėje statinių priėmimo naudoti komisijoje;
17. tvarko Savivaldybės turtą, kurį sudaro 1:500-1:5000 mastelio topografinės nuotraukos ir miesto geodeziniai tinklai bei su jais susijusią archyvinę medžiagą;
18. kaupia ir sistemina specializuotą (tematinę) geodezinę ir kartografinę medžiagą, reikalingą Savivaldybės ūkinei veiklai, infrastruktūros objektams ir komunikacijoms plėsti, detaliam teritorijų planavimui vykdyti, kaupia ir tvarko žemės sklypų planų ir duomenų archyvą;
19. išduoda leidimus organizacijoms, turinčioms Valstybinės Geodezijos ir kartografijos tarnybos licencijas, dėl geodezinių, topografinių ir požeminių komunikacijų darbų vykdymo;
20. rengia ir vykdo miesto geodezinio pagrindo atkūrimo, plėtos bei atnaujinimo programas, numato tiems darbams reikalingas lėšas. Kaupia informaciją apie geodezinių ženklų būklę, rūpinasi jų priežiūra, tikrina, kaip saugomi statybos objekte esantys valstybinio geodezinio pagrindo punktai;
21. rūpinasi nekilnojamųjų kultūros vertybių, esančių savivaldybės teritorijoje, išsaugojimu, rengia jų tvarkymo programas, koordinuoja jų vykdymą;
22. organizuoja paveldo objektų įtraukimą į valstybinį ir vietinį registrus, parengia reikalingus dokumentus bei tvarko vietinio paveldo objektų registrą;
23. koordinuoja inžinerinius tinklus ir miesto susisiekimo tinklus prižiūrinčių įmonių ir projektavimo organizacijų sąveiką;
24. dalyvauja vykdant Šiaulių miesto skaitmeninio bazinio žemėlapių ir suvestinio inžinerinių tinklų plano sudarymo pagal GIS duomenų formą programą;
25. derina statybos, dizaino, reklamos ir interjero objektų projektus, formuojančius miesto estetinį vaizdą, ir išduoda leidimus vaizdinei komercinei reklamai įrengti Savivaldybei priklausančiuose objektuose;
26. atlieka laikinųjų statinių ir mažosios architektūros elementų būklės kontrolę, teikia pasiūlymus dėl laikinųjų statinių ir mažosios architektūros elementų išdėstymo mieste;
27. koordinuoja laikinosios prekybos vietų bei lauko kavinių įrengimą, šventinį miesto papuošimą;
28. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų.

BUHALTERIJA:

1. tvarko iš miesto biudžeto ir kitų fondų skirtų asignavimų apskaitą;
2. vykdo finansines operacijas, pildo buhalterinės apskaitos registrus;
3. rengia ir pagrindžia sąmatas biudžeto lėšoms gauti su paskirstymu pagal valstybės priskirtas funkcijas, kontroliuoja jų vykdymą, pateikia ataskaitas; sudaro išlaidų sąmatų vykdymo balansą ir biudžeto vykdymo apskaitą pagal biudžeto klasifikacijos straipsnius ir valstybės priskirtas funkcijas;
4. atlieka atsiskaitymus su Savivaldybės darbuotojais, Savivaldybės tarybos nariais, Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba;
5. vykdo materialinių vertybių apskaitą ir organizuoja jų inventorizaciją;
6. sudaro statistines, finansines ataskaitas, valstybinio socialinio draudimo finansines apskaitas, pateikia deklaracijas Valstybinei mokesčių inspekcijai;
7. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

CENTRALIZUOTA VIDAUS AUDITO SKYRIUS:

1. tikrina ir vertina Savivaldybės administracijai pavaldžių ir jos valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų:
  - 1.1. vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą (nustatytų vidaus taisyklių, vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumą, pakankamumą ir jų laikymąsi, organizacinės struktūros optimalumą, funkcijų paskirstymo, intelekto išteklių panaudojimo racionalumą ir kita), rizikos veiksnių valdymo efektyvumą;
  - 1.2. veiklos atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams, kitiems norminiams teisės aktams;

1.3. strateginių ir kitų planų įgyvendinimą, veiklos atitiktį jų tikslams ir uždaviniams, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymą, joms skirtų lėšų bei valstybės ir Savivaldybės turto naudojimą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo požiūriais;

1.4. finansinių ir veiklos ataskaitų duomenų teisingumą, apskaitos informacijos tinkamumą, objektyvumą, pateikimą laiku;

1.5. lėšų, gautų iš Europos Sąjungos, užsienio institucijų arba fondų, administravimą ir panaudojimą;

1.6. turto apskaitą ir apsaugą;

1.7. informacinių sistemų saugumą, veiksmingumą ir informacinių sistemų projektus;

1.8. Savivaldybės tarybos sprendimų, Savivaldybės mero potvarkių ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų vykdymą;

2. atlieka Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimo privalomuosius patikrinimus pagal Europos Komisijos reikalavimus;

3. rengia vidaus audito ataskaitas su išvadomis ir rekomendacijomis, kaip ištaisyti vidaus audito metu nustatytus neatitikimus, kaip tobulinti viešojo juridinio asmens ir jam pavaldžių arba jo valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų veiklą ir vidaus kontrolę;

4. vykdo pažangos stebėjimą (veiklą po audito);

5. rengia tarnybos veiklos ataskaitą;

6. organizuoja ir tvarko tarnybos raštvedybą, užtikrina tinkamą dokumentų saugojimą ir perdavimą nustatyta tvarka į archyvą;

7. atlieka kitas įstatymų, kitų norminių teisės aktų nustatytas funkcijas, viešojo juridinio asmens vadovo nurodymus, susijusius su vidaus auditu;

8. įgyvendina uždavinius ir funkcijas palaikydama glaudžius ryšius su viešojo juridinio asmens padaliniais, jam pavaldžiais ir (arba) jo valdymo sričiai priskirtais viešaisiais juridiniais asmenimis, keisdama su jais reikiama informacija ir dokumentais, kurių reikia vidaus auditui atlikti;

9. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

CIVILINĖS IR DARBO SAUGOS SKYRIUS:

1. prognozuoja savivaldybės teritorijoje galimas ekstremalias situacijas, atlieka jų prevenciją, rengia šių situacijų likvidavimo planą, kontroliuoja jo įgyvendinimą;

2. informuoja savivaldybės teritorijos gyventojus, darbdavius apie galimas ar susidariusias ekstremalias situacijas ir jų veiksmus šių situacijų metu;

3. koordinuoja visų miesto darbdavių veiksmus ekstremalių situacijų atveju;

4. rengia civilinės ir darbo saugos programas ir jas įgyvendina;

5. organizuoja civilinės saugos mokymus mieste, teikia darbdaviams metodinę pagalbą civilinės ir darbo saugos, karo prievolės ir mobilizacijos klausimais;

6. vykdo karo prievolės administravimo savivaldybės teritorijoje funkcijas, numatytas Karo prievolės įstatyme;

7. pagal pavestas mobilizacines užduotis sudaro mobilizacinį planą, tvarko mobilizacinių atsargų apskaitą ir renka mobilizacinių rekvizitų duomenis iš savivaldybės teritorijoje esančių darbdavių;

8. kontroliuoja, kaip vykdomos civilinės ir darbo saugos reikalavimai, kaip darbdaviai laikosi Lietuvos Respublikos civilinės ir darbo saugos įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų;

9. vykdo darbų saugos funkciją Savivaldybės institucijose;

10. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus civilinės ir darbo saugos klausimais;

11. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų.

CIVILINĖS METRIKACIJOS SKYRIUS:

1. atsiskaito ir informuoja Savivaldybę bei visuomenę civilinės metrikacijos klausimais, įgyvendina patvirtintas civilinės metrikacijos programas;

2. analizuoja visuomenės poreikius civilinės metrikacijos srityje ir siūlo naujas programas, atitinkančias šiuos poreikius;

3. registruoja gimimą, mirtį, santuokos sudarymą, santuokos nutraukimą, įvaikinimą, tėvystės nustatymą, vardo, pavardės ir tautybės pakeitimą;

4. sudaro iškilmingą aplinką registruojant santuoką ir gimimą;

5. rengia medžiagą ir rašo išvadas dėl Lietuvos Respublikos gyventojų vardo, pavardės, tautybės pakeitimo, dėl klaidų ištaisymo civilinės būklės aktų įrašuose, dėl dingusių šių aktų įrašų atkūrimo ir anuliavimo;

6. remdamasis įstatymais, ištaiso, keičia, atkuria ir anuliuoja civilinės būklės aktų įrašus;

7. organizuoja pirmųjų civilinės būklės aktų įrašų egzempliorių ir kitų dokumentų registravimo knygų saugojimą ir tvarko civilinės būklės aktų įrašų apskaitą;

8. išduoda pakartotinius liudijimus ir atitinkamas pažymas apie civilinės būklės aktų įregistravimą;

9. rūpinasi aktų įrašų ir liudijimų blankais, kitais dokumentais; kontroliuoja, kaip saugomi blankai, tvarko jų naudojimo apskaitą mieste ir už tai atsako;

10. pateikia Teisingumo ministerijai žinias ir atskaitas apie sudarytus civilinės būklės aktus ir panaudotų civilinės būklės aktų įregistravimo liudijimus;

11. įtraukia į apskaitą bažnyčios nustatyta tvarka ir užsienio valstybėse registruotas santuokas, vaikų, gimimus ir kitus civilinės būklės aktus;

12. nustatyta tvarka perduoda antruosius civilinės būklės aktų įrašus Gyventojų registru;

13. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

EKONOMIKOS SKYRIUS:

1. rengia ekonominės plėtros programas ir koordinuoja jų įgyvendinimą bei dalyvauja formuojant ir vykdam regiono plėtros programas;

3. koordinuoja Savivaldybės investicijų projektų (tarp jų – industrinių zonų plėtros) rengimą ir įgyvendinimą, vykdo investitorių paiešką;

4. koordinuoja turizmo plėtros programas mieste;

5. kaupia duomenis ir informaciją apie tarptautinius fondus ir programas;

6. kaupia duomenis ir informaciją apie Šiaulių socialinę ir ekonominę raidą;

7. rengia paraiškas bei koordinuoja Savivaldybės dalyvavimą tarptautiniuose investicijų projektuose;

8. rengia ir vykdo smulkaus ir vidutinio verslo programas;

9. prižiūri Savivaldybės kontroliuojamų bendrovių viešųjų įstaigų bei Savivaldybės įmonių, priskirtų skyriaus kompetencijai, veiklą; koordinuoja Savivaldybės įgaliotinių darbą;

10. teikia tvirtinti Savivaldybės įtakos sferai priklausančių viešųjų paslaugų įkainius ir tarifus;

11. kaupia ir sistemina skyriaus koordinuojamų įmonių, įstaigų valdymo organų informacinius ir kitus dokumentus;

12. išduoda atitinkamus leidimus ir licencijas pagal Savivaldybei priskirtas teises ir kontroliuoja su šiomis licencijomis (leidimais) susijusių reikalavimų vykdymą;

13. organizuoja vietinių rinkliavų dydžių nustatymą;

14. koordinuoja mokesčių lengvatų taikymą įmonėms, savo sąskaita steigiančioms naujas darbo vietas;

15. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus, konsultuoja įstaigas ir organizacijas skyriaus darbo klausimais.

FINANSŲ SKYRIUS:

1. rengia savivaldybės biudžeto projektą bei metinę biudžeto vykdymo apyskaitą ir nustatyta tvarka teikia svarstyti bei tvirtinti Savivaldybės tarybai;

2. rengia savivaldybės nebiudžetinių fondų sąmatų projektus, kontroliuoja sąmatų vykdymą, vykdo savivaldybės biudžeto, nebiudžetinių fondų, kitų piniginių išteklių apskaitą;

3. rengia savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų sąrašą, vadovaudamasis patvirtintu biudžetu, jo pajamų paskirstymu ketvirčiais ir patvirtintomis sąmatomis;

4. tikrina asignavimų valdytojų biudžeto išlaidų sąmatų, ketvirčių ir metinių išlaidų sąmatų įvykdymo apyskaitų sudarymo teisingumą bei kontroliuoja biudžeto lėšų naudojimą bei biudžeto vykdymą;

5. nustato netekusių tikslinės paskirties asignavimų sumas;

6. atlieka biudžetinių įstaigų finansinės veiklos analizę, kaupia ir sistemina duomenis, reikalingus savivaldybės biudžetui formuoti;

7. sudaro ir teikia Finansų ministerijai pagal nustatytą formą patvirtintą biudžetą, biudžetinių įstaigų tinklo, etatų ir kontingentų rodiklius;

8. rengia savivaldybės biudžeto ir nebiudžetinių fondų vykdymo mėnesio, ketvirčio ir metinę apyskaitas ir nustatyta tvarka teikia jas Tarybai ir Finansų ministerijai;

9. finansuoja įstaigas, įmones ir organizacijas pagal patvirtintą biudžetą, vykdo savivaldybės biudžeto, nebiudžetinių fondų kasos operacijas;

10. rengia sprendimų projektus dėl biudžeto projekto rengimo, biudžeto asignavimų administravimo, biudžeto specialiųjų programų sudarymo ir vykdymo, nebiudžetinių fondų lėšų naudojimo tvarkos, paskolų ėmimo, savivaldybės biudžeto tikslinimo ir asignavimų keitimo, projektus, papildomų bei planą viršijančių savivaldybės biudžeto pajamų ir kitų lėšų paskirstymo;

11. planuoja paskolų poreikį, tvarko Savivaldybės gautų ir išduotų paskolų apskaitą, kontroliuoja skolos limitų vykdymą, teikia Finansų ministerijai ataskaitas apie Savivaldybės skolinimosi limitų panaudojimą ir skolos būklę;

12. nagrinėja įstaigų ir kitų institucijų prašomų papildomų asignavimų poreikį ir teikia pasiūlymus dėl jų skyrimo, koordinuoja biudžetinių įstaigų finansinę veiklą, konsultuoja biudžeto išlaidų planavimo, asignavimų naudojimo klausimais;

13. administruoja žemės nuomos mokesčių, vietines rinkliavas ir kitas nemokestines pajamas, įskaitomas į savivaldybės biudžetą;

14. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

INFORMATIKOS SKYRIUS:

1. rengia ryšių ir informacinių technologijų priemonių bei paslaugų plėtros, jų tobulinimo programas, organizuoja šių programų vykdymą;

2. derina visas Savivaldybės administracijos padalinių rengiamas informacinių technologijų ir sistemų technines užduotis; rengia pasiūlymus dėl jų projektavimo ir diegimo eiles, finansavimo;

3. organizuoja bendrojo naudojimo duomenų bazių formavimą, jų priežiūrą, aktualizaciją, tvarko ir administruoja jų naudojimą;

4. koordinuoja techninės ir programinės įrangos įsigijimą, kad būtų galima užtikrinti techninės ir programinės įrangos Savivaldybės administracijos padaliniuose veikimą, naujų versijų diegimą;

5. organizuoja gyventojų apskaitą, renka informaciją apie ūkio subjektus, gyventojų nuosavybę, žemę, tvarko gamtinių, finansinių ir kitų resursų apibendrintą apskaitą;

6. organizuoja ir koordinuoja naujų miesto duomenų bazių kūrimą, jų sujungimą į vientisą miesto gyventojų ir ūkio subjektų duomenų bazę;

7. organizuoja ir užtikrina duomenų patikimumą bei saugą nuo atsitiktinio ar neteisėto duomenų sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat kokio nors kito neteisėto jų tvarkymo;

8. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

9. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

JURIDINIS SKYRIUS:

1. analizuoja Lietuvos Respublikos galiojančius teisės aktus, jų kaitą ir teikia pasiūlymus Savivaldybės administracijos padaliniais dėl Savivaldybės institucijų priimtų norminių aktų keitimo, papildymo, naikinimo ar naujų rengimo;

2. informuoja Savivaldybės padalinius apie naujai priimtus Lietuvos Respublikos teisės aktus, jų pakeitimus;

3. organizuoja Savivaldybės tarybos ir Savivaldybės administracijos interesų atstovavimą teisiniais klausimais valstybės teisinėse institucijose; atstovauja pagal suteiktus įgaliojimus teisiniais klausimais Savivaldybės interesams kitose valstybės bei savivaldybių institucijose ir įstaigose;

4. rengia ir derina Savivaldybės tarybos sprendimus, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus, dokumentus dėl kreipimosi į visų instancijų teismus pagal savo kompetenciją, derina parengtus dokumentus bei jų projektus, sutarčių projektus ir analizuoja, ar jie atitinka teisės aktų reikalavimus;

5. nagrinėja miesto gyventojų, turinčių teisę į pirminę teisinę pagalbą ir deklaravusių savo turtą ir pajamas įstatymų nustatyta tvarka, prašymus dėl šios pagalbos gavimo;

6. konsultuoja Savivaldybės administracijos padalinius bei tarnautojus (darbuotojus) teisiniais klausimais, priskirtiniais Savivaldybės kompetencijai;

7. dalyvauja Savivaldybės komisijų veikloje, teikia pasiūlymus ir išvadas.

KALBOS TVARKYTOJAS:

1. kontroliuoja valstybinės kalbos vartojimą ir jos taisyklingumą mieste;

2. kontroliuoja, kaip mieste vykdomas Valstybinės kalbos įstatymas, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimai ir kiti valstybinės kalbos vartojimą ir jos taisyklingumą reglamentuojantys teisės aktai, vykdo specialius Valstybinės kalbos inspekcijos nurodymus;
3. kontroliuoja, kaip mieste vykdomi Savivaldybės tarybos sprendimai, Savivaldybės mero potvarkiai ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai dėl valstybinės kalbos;
4. kontroliuoja, ar miesto įmonėse, įstaigose ir organizacijose (toliau – įmonės) raštvedyba, apskaitos, atskaitomybės, finansiniai bei techniniai dokumentai tvarkomi valstybine kalba;
5. kontroliuoja, ar mieste esančių valstybės, savivaldybės įmonių vadovai ir kiti darbuotojai moka valstybinę kalbą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytas valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikacines kategorijas;
6. tikrina, ar oficialūs miesto renginiai vyksta valstybine kalba, ar kitomis kalbomis vykstantys renginiai verčiami į lietuvių kalbą tais atvejais, kai įstatymų nustatyta tvarka turi būti užtikrinamas jų vertimas į valstybinę kalbą;
7. kontroliuoja, ar kitomis kalbomis viešai transliuojamos miesto radijo ir televizijos stočių programos verčiamos į lietuvių kalbą tais atvejais, kai įstatymų nustatyta tvarka turi būti užtikrinamas jų vertimas į valstybinę kalbą;
8. kontroliuoja, ar gaminių ir paslaugų pavadinimuose bei aprašuose vartojama valstybinė kalba, ar ji taisyklinga;
9. kontroliuoja, ar taisyklingos mieste vartojamos oficialios Lietuvos Respublikos vietovardžių formos;
10. kontroliuoja, ar miesto visuomenės informavimo priemonės, knygų ar kitų leidinių leidėjai laikosi taisyklingos lietuvių kalbos normų;
11. kontroliuoja, ar valstybinė kalba vartojama miesto viešuosiuose užrašuose, ar tų užrašų kalba taisyklinga, derina viešųjų užrašų bei reklamos projektus;
12. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų, Savivaldybės mero potvarkių, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų kalbos klausimais projektus;
13. konsultuoja miesto įmonių darbuotojus bei kitus asmenis kalbos klausimais;
14. savo iniciatyva rengia metodinius patarimus, straipsnius, pranešimus kalbos klausimais;
15. savo iniciatyva dalyvauja Savivaldybės tarybos ir Savivaldybės administracijos posėdžiuose bei pasitarimuose ir taiso pranešėjų kalbos klaidas;
16. derina Savivaldybės tarybos sprendimų ir jais tvirtinamų dokumentų projektus ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais tvirtinamų dokumentų projektus;
17. surašo įstatymų nustatyta tvarka administracinių teisės pažeidimų protokolus, nagrinėja bylas ir skiria administracines nuobaudas pagal savo kompetenciją.

KANCELIARIJA:

1. registruoja Savivaldybės administracijos, Savivaldybės tarybos, Savivaldybės mero, Savivaldybės administracijos direktoriaus (pavadootojo) vardu gautą korespondenciją ir ją paskirsto Savivaldybės administracijos veiklos nuostatų nustatyta tvarka;
2. kontroliuoja dokumentų, užduočių, pavedimų, rezoliucijų vykdymą, informuoja Administracijos direktorių apie laiku neįvykdytas dokumentų užduotis;
3. užtikrina raštvedybos taisyklių laikymąsi Savivaldybės administracijoje, teikia metodinę pagalbą raštvedybos klausimais;
4. nustatyta tvarka organizuoja išlaptintos informacijos apsaugą ir tvarko slaptąją raštvedybą;
5. tvarko ir saugo Savivaldybės administracijos archyvinius dokumentus, vykdo jų apskaitą, paiešką, rengia pažymas;
6. priima, klasifikuoja, tvarko ir saugo likviduotų įmonių ir organizacijų ilgojo ir laikinojo saugojimo dokumentus;
7. juridinių ir fizinių asmenų prašymu išduoda saugomų dokumentų pagrindu archyvinės pažymas, dokumentų kopijas, išrašus;
8. teikia metodinę pagalbą Savivaldybės administracijos padaliniams ir savivaldybės įmonėms archyvinių dokumentų tvarkymo klausimais;
9. teikia asmenims informaciją apie Savivaldybės veiklą, nukreipia juos pas reikalingą specialistą;
10. organizuoja gyventojų priėmimus pas Savivaldybės merą, Savivaldybės mero pavadootojus, Savivaldybės administracijos direktorių (pavadootoją);
11. organizuoja visuomenės nuomonės tyrimus, gyventojų apklausą;
12. rengia Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo ir atsisakymo dokumentus ir dokumentus nukentėjusiųjų nuo 1938–1990 m. okupacijų statusui gauti;

13. padeda organizuoti Savivaldybės administracijos direktoriaus ir jo pavaduotojo darbą, tvarkyti jų einamuosius darbo reikalus;

14. organizuoja bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis;

15. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

16. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

KULTŪROS SKYRIUS:

1. analizuoja ir vertina savivaldybės kultūros įstaigų veiklos kokybę ir teikia metodinę pagalbą kokybinės kaitos klausimais;

2. siūlo naujus kultūros organizavimo ir valdymo būdus, priemones bei programas;

3. analizuoja miesto bendruomenės kultūros poreikius, rengia ir aprobuoja kultūros plėtros programas ir projektus, koordinuoja jų įgyvendinimą;

4. organizuoja savivaldybės kultūros įstaigų vadovų ir darbuotojų pasitarimus, konferencijas, disputus, ir kt. renginius kultūros organizavimo klausimais;

5. teikia informaciją ir duomenis apie savivaldybės kultūros būklę, kultūrinius renginius, visuomenei, įstaigoms, Savivaldybės administracijos padaliniais;

6. koordinuoja savivaldybės kultūros infrastruktūros paslaugų gyventojams teikimo kokybę;

7. planuoja lėšas, reikalingas kultūros programoms įgyvendinti;

8. nustato kultūros programų finansavimo prioritetus;

9. koordinuoja miesto kultūros įstaigų, klubų, draugijų, susivienijimų, fondų, sąjungų, meno kolektyvų veiklą ir remia jų bendras kultūros programas, projektus bei iniciatyvas, teikia metodinę paramą;

10. teikia siūlymus Savivaldybės tarybai dėl kultūros įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo;

11. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

12. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

KŪNO KULTŪROS IR SPORTO SKYRIUS:

1. rengia ir teikia informaciją visuomenei apie kūno kultūros ir sporto programas;

2. nustato kūno kultūros ir sporto prioritetus, finansavimo principus, įvertina sporto šakas, trenerių darbą;

3. koordinuoja ir remia miesto kūno kultūros ir sporto mokymo įstaigų, klubų, asociacijų veiklą, bendrąsias programas, projektus, tvirtina programas, teikia metodinę paramą joms įgyvendinti;

4. rengia ir pagrindžia programas ir sąmatas biudžeto lėšoms gauti, ieško kitų finansavimo šaltinių, koordinuoja biudžetinių sporto įstaigų sąmatų rengimą, analizuoja šių įstaigų lėšų panaudojimą;

5. koordinuoja savarankiškų kūno kultūros ir sporto organizacijų, įmonių steigimą, teikia rekomendacijas dėl jų registravimo, kuruoja savivaldybės kūno kultūros ir sporto įstaigas ir organizacijas, teikia siūlymus Savivaldybės tarybai dėl kūno kultūros ir sporto įstaigų steigimo, organizavimo ir likvidavimo;

6. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus, pagrindžiančius kūno kultūros ir sporto procesų įgyvendinimą, stebi, kaip laikomasi kūno kultūrą ir sportą reglamentuojančių teisės aktų;

7. suteikia treneriams kvalifikacines kategorijas ir atlieka trenerių tarifaciją, rengia siūlymus mokyklų kategorijoms nustatyti, suteikia sportininkams kvalifikacines (I ir II) kategorijas, tarpininkauja dėl licencijų suteikimo treneriams;

8. planuoja, koordinuoja ir vykdo tarptautinius, šalies ir miesto kūno kultūros ir sporto renginius, atstovauja Savivaldybei bendradarbiaujant su Lietuvos ir užsienio šalių juridiniais bei fizineis subjektais ar sporto institucijomis;

9. administruoja ir analizuoja kūno kultūros ir sporto programų finansavimą;

10. pagal savo kompetenciją teikia pasiūlymus dėl biudžetinių sporto įstaigų struktūrų tobulinimo;

11. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

12. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

MIESTO INFRASTRUKTŪROS SKYRIUS:

1. rengia ir įgyvendina miesto infrastruktūros programas, atsižvelgdamas į subalansuotosios plėtros principus;

2. organizuoja infrastruktūros subjektų veiklą atsižvelgdama į bendruomenės poreikius ir rengia programas, atitinkančias tuos poreikius;
3. planuoja infrastruktūros objektų lėšų poreikį statyboms, remontui ir priežiūrai;
4. rengia ir pagrindžia sąmatas savivaldybės biudžeto lėšoms gauti, ieško kitų finansavimo šaltinių, kontroliuoja jų vykdymą, pateikia ataskaitas;
5. išduoda licencijas, leidimus keleiviams vežti, koordinuoja vežėjų veiksmus, juos kontroliuoja;
6. išduoda technines sąlygas, reikalingas miesto transporto infrastruktūrai vystyti;
7. kontroliuoja žemės darbų vykdymą mieste, išduoda leidimus;
8. peržiūri, vertina ir derina visų mieste vykdomų statybų projektus;
9. rengia ir įgyvendina infrastruktūros gerinimo, modernizavimo ir atnaujinimo investicijų projektus;
10. organizuoja miesto išorinį apšvietimą, eismo reguliavimo priemonių išdėstymą, jų priežiūros darbus, miesto puošimo darbus miesto švenčių dienomis, miesto želdinių ir kapinių priežiūros darbus bei vykdo atliekamų darbų kokybės kontrolę;
11. organizuoja, prižiūri ir kontroliuoja miesto gatvių, šaligatvių, pėsčiųjų ir dviračių takų statybos, remonto ir priežiūros darbus;
12. organizuoja miesto teritorijos sanitarinį valymą, gyvūnų priežiūros darbus, buitinių ir paviršinių nuotėkų sistemų tvarkymo darbus, nustato atliekų konteinerių išdėstymą miesto bendrojo naudojimo vietose, miesto įmonių, įstaigų, organizacijų, gyvenamųjų namų bendrijų ir individualių namų savininkų valomus plotus;
13. įgyvendina viešųjų darbų programą mieste;
14. nagrinėja miesto energetinius vandens tiekimo ir vandentvarkos klausimus, perspektyvą, poreikius, juos apibendrina, teikia sprendimus ir pasiūlymus;
15. rengia Savivaldybės tarybos sprendimus ir Savivaldybės mero potvarkius, konsultuoja savivaldybės įstaigas ir organizacijas infrastruktūros gerinimo klausimais;
16. rengia dokumentaciją, reikalavimus, darbų paslaugų apimtis viešiesiems pirkimams;
17. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

PERSONALO SKYRIUS:

1. formuoja Savivaldybės personalo administravimo praktiką;
2. organizuoja Savivaldybės tarnautojų ir kvalifikacijos kėlimą ir tobulinimą rengia kvalifikacijos kėlimo bei mokymosi planus;
3. vykdo kokybinę ir kiekybinę Savivaldybės administracijos personalo poreikio ir sudėties analizę;
4. analizuoja Savivaldybės strateginius tikslus, uždavinius, funkcijas,
5. rengia ir tikslina Savivaldybės tarybos sprendimų projektus ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus dėl Savivaldybės administracijos struktūros tvirtinimo ir koregavimo, dėl didžiausio leistino Savivaldybės administracijos tarnautojų ir darbuotojų skaičiaus nustatymo; rengia Savivaldybės administracijos nuostatus, įstaigos vidaus tvarkos taisykles bei kitus personalo valdymą reglamentuojančius dokumentus, analizuoja ir teikia pasiūlymus rengiant struktūrinių padalinių nuostatus, pareigybių aprašymus, Savivaldybės administracijos pareigybių bei vardinius sąrašus;
6. rengia veiklos normatyvinius dokumentus (įsakymus, potvarkius, sprendimus priėmimo, atleidimo, skatinimo, nuobaudų skyrimo, atostogų suteikimo, komandiruočių ir kt. klausimais) bei darbo sutarčių projektus;
7. organizuoja valstybės tarnautojų konkursus dėl priėmimo į pareigas ir vykdo darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atranką;
8. dalyvauja pareigybių aprašymo ir vertinimo, valstybės tarnautojų vertinimo, tarnybinių nuobaudų tyrimo ir kitų komisijų darbe; Savivaldybės administracijos direktoriaus pavedimu tiria tarnybinius nusižengimus;
9. tvarko įstaigos valstybės tarnautojų registrą ir teikia duomenis Valstybės tarnautojų registrui;
10. priima, registruoja ir saugo asmenų, dirbančių valstybės tarnyboje, privačių interesų deklaracijas, įstatymų nustatyta tvarka teikia informaciją atitinkamoms institucijoms;
11. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;
12. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

SANITARIJOS SKYRIUS:

1. kontroliuoja, kaip fiziniai, juridiniai asmenys laikosi teritorijos tvarkymo ir švaros, atliekų tvarkymo, gyvūnų laikymo, prekybos turgavietėse ir viešosiose vietose, želdinių apsaugos, gyvenamųjų ir bendrojo naudojimo patalpų naudojimo, statinių tinkamos priežiūros, žmonių gyvybės apsaugos vandens telkiniuose reikalavimų, nustatytų Savivaldybės institucijų sprendimuose bei kituose norminiuose aktuose;
2. kontroliuoja Savivaldybei pavaldžių institucijų ir pagal sutartį atsakingų už savivaldybės teritorijos sanitariją darbą sanitarinės kontrolės objektuose;
3. kontroliuoja juridiniams ir fiziniams asmenims priklausančių teritorijų sanitariją ir tvarką;
4. teikia sanitarijos kontrolės rezultatų ataskaitą bei išvadas;
5. taiko administracinio poveikio priemones juridiniams ir fiziniams asmenims, nesilaikantiems sanitarinių reikalavimų, už įvykdytus administracinius teisės pažeidimus;
6. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus miesto sanitarijos klausimais;
7. rūpinasi gyventojų apsauga nuo padidinto gatvių, buitinio triukšmo, dirvožemio, vandens ir oro taršos, infekcinių ligų,
8. nustato privalomo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (deratizacijos, dezinfekcijos, dezinfekcijos) būtinumą bei organizuoja ar kontroliuoja kenksmingumo pašalinimo darbus atitinkamose sanitarinės kontrolės objektuose, daugiabučių gyvenamųjų namų rūsiuose, visuomeniniuose pastatuose, įmonėse, įstaigose bei organizacijose, esančiose Savivaldybės teritorijoje;
9. organizuoja ir vykdo gyvūnų (kačių, šunų, ir kt.) priežiūros ir reguliavimo kontrolę;
10. rengia projektus sanitarijos būklei mieste gerinti, organizuoja visuomenės sanitarinį švietimą.

SOCIALINĖS PARAMOS SKYRIUS:

1. analizuoja bendruomenės socialinės paramos reikmes, siūlo atitinkamas programas, prioritetus bei priemones socialinei politikai formuoti ir įgyvendinti savivaldybės teritorijoje;
2. renka informaciją apie įvairių socialinių grupių būklę, analizuoja jų poreikius socialinei paramai;
3. informuoja visuomenę apie vykdomas socialines programas bei teikiamą paramą;
4. prižiūri savivaldybės teritorijoje teikiamų socialinių paslaugų kokybę, paslaugų teikėjų veiklą, ar laikomasi nustatytos mokėjimo už paslaugas tvarkos;
5. teikia siūlymus Savivaldybės tarybai dėl socialines paslaugas teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo, kuruoja ir koordinuoja šių įstaigų veiklą;
6. skiria ir moka gyventojams Lietuvos Respublikos įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų reglamentuotas išmokas iš valstybės ir savivaldybės biudžetų;
7. priima dokumentus išmokoms gauti, juos nagrinėja bei priima sprendimus dėl išmokų skyrimo ir skaičiavimo, buto (individualaus gyvenamojo namo) šildymo išlaidų, išlaidų šaltam ir karštam vandeniui kompensuoti;
8. rengia reikiamus dokumentus teismui dėl rūpybos nustatymo ir rūpintojo skyrimo veiksniui asmeniui, prižiūri rūpintojo pareigų vykdymą;
9. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;
10. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

STATYBOS SKYRIUS:

1. atstovauja Savivaldybės tarybai, vykdant statybų (naujų statybų, statinių, rekonstrukcijų, kapitalinio remonto) užsakovo funkcijas;
2. rengia ir pagrindžia sąmatas lėšoms gauti bei rengia ir įgyvendina miesto statybos programas įvairių finansavimo šaltinių lėšomis atsižvelgdamas į poreikius ir subalansuotosios plėtros principus;
3. įstatymų nustatyta tvarka organizuoja numatomų statyti (rekonstruoti, kapitaliai remontuoti) objektų projektų rengimą ir tvirtinimą;
4. kontroliuoja, kad už atliktus darbus būtų atsiskaitoma sutartyse numatyta tvarka, sutartyse numatyta tvarka komplektuoja statomų objektų įrengimus, medžiagas, inventorių;
5. vykdo pastatų, statinių, inžinerinių komunikacijų statybos, kapitalinio remonto ir rekonstrukcijos darbų techninę priežiūrą, organizuoja pastatų, statinių, inžinerinių komunikacijų pripažinimą tinkamais naudoti;
6. organizuoja gyvenamųjų namų, garažų ir kitų objektų statybą už įvairių finansavimo šaltinių lėšas, konsultuoja interesantus statybų klausimais;

7. atlieka statinių (išskyrus transporto ir inžinerinės infrastruktūros statinių, laikinųjų statinių, statinių, skirtų informacijai, reklamai arba vaizdinei agitacijai teikti, statinių – monumentaliosios dailės ar vaizduojamojo meno kūrinių, paminklų, antkapių) naudojimo priežiūrą;

8. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų bei Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus, darbų rangos, paslaugų, prekių pirkimo, realizavimo ir kitokių sutarčių projektus;

9. dalyvauja rengiant perspektyvinius miesto statybos bei plėtros planus, miesto statybų statinių renovacijos, investicijų projektus;

10. siūlo optimalius variantus investicijų projektams įgyvendinti;

11. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų.

SVEIKATOS SKYRIUS:

1. įgyvendina savivaldybėje valstybės sveikatos politiką;

2. derina savivaldybės įmonių, įstaigų ir organizacijų veiklą įgyvendinant sveikatos programas bei bendruomenės sveikatinimo priemones Savivaldybės teritorijoje;

3. organizuoja Savivaldybės teritorijoje pirminę sveikatinimo veiklą (pirminės asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros), vykdo valstybės priskirtą funkciją – organizuoja antrinę sveikatos priežiūrą;

4. organizuoja savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros plėtojimo programas, kitų tikslinių ir kompleksinių savivaldybės sveikatos programų projektų rengimą ir koordinuoja jų įgyvendinimą;

5. organizuoja Savivaldybės bendruomenės sveikatinimo programos rengimą ir koordinuoja jos įgyvendinimą, teikia Savivaldybės administracijos direktoriui ir Tarybai pasiūlymus dėl savivaldybės bendruomenės sveikatinimo programos lėšų bei dėl savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų, skirtų gyventojų sveikatos apsaugai, naudojimo ir rengia sprendimų projektus dėl šių lėšų panaudojimo;

6. organizuoja Lietuvos sveikatos programos, valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje;

7. organizuoja gyventojų sveikatos statistinius stebėjimus, analizuoja jos pokyčius, teikia išvadas ir pasiūlymus dėl bendruomenės sveikatos gerinimo priemonių, informuoja apie tai gyventojus;

8. teikia Savivaldybės administracijos direktoriui ir Savivaldybės tarybai išvadas ir pasiūlymus, rengia sprendimų projektus pagal tarnybos kompetenciją;

9. kuruoja ir koordinuoja savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigų veiklą;

10. užtikrina pagal kompetenciją privalomąjį sveikatinimo veiklos lygį savivaldybės teritorijoje, organizuoja jo laikymosi kontrolę, kontroliuoja, ar Savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos nepažeidžia pacientų teisių, esant reikalui, organizuoja Savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigų medicininį auditą;

11. teikia pasiūlymus dėl savivaldybės teritorijos paskelbimo pavojaus ar žalos visuomenės sveikatai rajonu, organizuoja savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigų veiklą likviduojant stichinių nelaimių, avarijų, ekologinių katastrofų padarinius;

12. dalyvauja Savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos veikloje, Savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos veikloje;

13. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

ŠVIETIMO SKYRIUS:

1. analizuoja ir vertina miesto švietimo būklę, tiria bendruomenės švietimo reikmes ir siekia sudaryti sąlygas joms tenkinti;

2. nustatyta tvarka rengia švietimo veiklos programas ir planuoja biudžeto asignavimus joms įgyvendinti;

3. teikia siūlymus Savivaldybės tarybai dėl švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo;

4. apibūtinuoja mokyklų strateginius švietimo planus, metines veiklos programas;

5. koordinuoja savivaldybės švietimo įstaigų veiklą, vykdo priežiūrą Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka;

6. vykdo viešuosius švietimo įstaigų vadovų atrankos konkursus, koordinuoja ir kontroliuoja vadovų darbą, teikia siūlymus Savivaldybės institucijoms dėl jų skatinimo bei patraukimo drausminėn, materialinėn atsakomybėn;

7. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuoja bei koordinuoja pagrindinės mokyklos moksleivių pasiekimų tikrinimą bei brandos egzaminus, vykdo jų priežiūrą, tvarko išsilavinimo dokumentų blankų apskaitą;

8. organizuoja metodinę pagalbą miesto pedagogams, kvalifikacijos tobulinimą;

9. koordinuoja ir organizuoja moksleivių popamokinę veiklą, sudaro sąlygas moksleiviams atstovauti miestui šalies ir tarptautinėse dalykinėse olimpiadose, sporto varžybose, įvairiuose konkursuose, parodose ir šventėse, įvairių švietimo veiklos projektų ir programų rengimą bei įgyvendinimą, vaikų vasaros poilsio programų rengimą ir įgyvendinimą;

10. koordinuoja švietimo įstaigų veiksmus vykdant nepilnamečių nusikalstamumo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevenciją;

11. koordinuoja nemokamo maitinimo organizavimą švietimo įstaigose, sergančių vaikų mokymą, moksleivių pavėžėjimą;

12. tvarko pedagogų, moksleivių ir kitas duomenų bazes, vykdo mokyklinio amžiaus vaikų iki 16 m. apskaitą;

13. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka teikia duomenis Registrų centrui, licencijuoja švietimo veiklą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka;

14. nustato vaikų priėmimo į savivaldybės švietimo įstaigas tvarką, priima sprendimus dėl klasių, grupių steigimo, nustato minimalų vaikų skaičių papildomojo ugdymo, priešmokyklinio ugdymo ir pailgintos dienos grupėse bei pedagoginių valandų skyrimo principus papildomojo ugdymo įstaigose;

15. derina darbo dienos režimą švietimo įstaigose, nustato mokslo metų pradžią ir trukmę neformaliojo švietimo įstaigose;

16. derina švietimo įstaigų pedagogų tarififikacijos sąrašus mokslo metams, švietimo įstaigos vadovo teikimu duoda štikimus pedagogams dirbti didesniu nei nustatyta pedagoginiu krūviu;

17. nustatyta tvarka teikia informaciją Švietimo ir mokslo ministerijai, valstybinės švietimo priežiūros institucijoms ir visuomenei apie švietimo būklę savivaldybėje;

18. koordinuoja jaunimo politikos įgyvendinimą;

19. vykdo viešuosius pirkimus, taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

20. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

TARPTAUTINIŲ RYŠIŲ SKYRIUS:

1. užmezga, plėtoja Šiaulių ir užsienio šalių miestų ryšius;

2. padeda Savivaldybės tarybai formuoti Šiaulių miesto užsienio politikos strategijos kryptis;

3. teikia pasiūlymus Savivaldybės tarybai dėl dvišalių bei daugiašalių miesto santykių plėtojimo;

4. rengia tarptautines bendradarbiavimo sutartis, organizuoja jų pasirašymą, kontroliuoja jų įgyvendinimą;

5. rengia, įgyvendina ryšių su bendradarbiaujančiais miestais programas;

6. dalyvauja prioritetinių sričių tarptautinių projektų ir programų paruošiamajame darbe, rengia ir įgyvendina Savivaldybės administracijos darbuotojų ir Savivaldybės tarybos narių administracinių gebėjimų stiprinimo projektus;

7. planuoja ir koordinuoja Savivaldybės veiklą tarptautinėse organizacijose;

8. kaupia ir sistemina iš Europos Sąjungos institucijų gaunamus dokumentus; teikia informaciją atitinkamiems Savivaldybės administracijos padaliniams;

9. dalyvauja rengiant Savivaldybės organizuojamus tarptautinius renginius Šiauliuose bei miesto renginius užsienio šalyse;

10. rengia straipsnius, leidinius, įvairią reprezentacinę medžiagą apie Šiaulius, organizuoja informacijos pateikimą apie siūlymus, gautus iš užsienio partnerių, bei apie bendradarbiavimą atitinkamose srityse;

11. organizuoja oficialius užsienio svečių priėmimus Savivaldybės vardu;

12. organizuoja užsienio delegacijų, atvykusių Savivaldybės kvietimu, priėmimą ir aptarnavimą;

13. organizuoja vertimą į užsienio ir lietuvių kalbas;

14. vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų;

15. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

TURTO VALDYMO SKYRIUS:

1. apskaito Savivaldybės nuosavybei priklausantį nekilnojamąjį turtą, infrastruktūros objektus, akcijas ir vertybinius popierius, nurašo skyriaus apskaitoje esantį ir perduotą savivaldybės viešosioms įstaigoms nusidėvėjusį arba nereikalingą ilgalaikį nekilnojamąjį turtą, organizuoja į skyriaus apskaitą įtraukto turto techninę inventorizaciją ir teisinę registraciją;
2. užtikrina Savivaldybės patikėjimo teise valdomo ir nuosavybės teise priklausančio turto efektyvą valdymą ir panaudojimą;
3. rengia dokumentus dėl Savivaldybei priklausančių pastatų, patalpų, statinių, infrastruktūros objektų, žemės sklypų panaudos ir subnuomos sutarčių sudarymo, sudaro negyvenamųjų patalpų, pastatų, statinių sutartis jiems valdyti ir jais disponuoti;
4. surašo turto perdavimo ir priėmimo aktus;
5. teikia konsultacijas ir metodinę pagalbą turto valdymo ir disponavimo klausimais;
6. sudaro Savivaldybei priklausančio nuosavybės teise ir patikėjimo teise valdomo turto ataskaitas ir teikia Statistikos departamentui, Savivaldybės merui, Savivaldybės tarybai ir Savivaldybės kontrolieriaus tarnybai;
7. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų, Savivaldybės mero potvarkių, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus skyriaus kompetencijos klausimais;
8. priima ir nagrinėja dokumentus dėl piliečių ir religinių bendrijų (bendruomenių) nuosavybės teisių atkūrimo;
9. planuoja biudžeto lėšų poreikį, reikalingą skyriaus atliekamiems darbams finansuoti;
10. rengia dokumentus dėl skolų išieškojimo ir kontroliuoja jų vykdymą, dėl šeimininkio turto perėmimo, dėl nuomos mokesčio išieškojimo, nuomininkų iškeldinimo iš Savivaldybei priklausančių gyvenamųjų patalpų Juridiniam skyriui teisiniams procesams pradėti;
11. rengia dokumentus dėl nekilnojamojo turto perėmimo pagal Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą;
12. nagrinėja piliečių prašymus dėl socialinio būsto nuomos, sudaro ir tikslina sąrašus socialinio būsto nuomai, organizuoja socialinio būsto nuomą;
13. organizuoja ir vykdo tarnybinių gyvenamųjų patalpų, bendrabučių ir gyvenamųjų patalpų, priskirtų manevriniam butų fondui, naudojimą ir apskaitą;
4. vykdo politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą programą;
15. nagrinėja piliečių prašymus gauti valstybės remiamą kreditą ir išduoda pažymą apie teisę į valstybės paramą būstui įsigyti, teikia subsidijas būsto kredito likučio daliai padengti asmenims (šeimoms);
16. tvarko keitimąsi gyvenamosiomis patalpomis pagal nuomininkų prašymus;
17. vykdo valstybės garantijas nuomininkams, išsikeliantiems iš savininkams grąžintų namų, jų dalių ir butų;
18. vykdo pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką ir rengia pirkimų technines užduotis bei ekonominį bei socialinį pagrindimą pagal skyriaus kompetenciją;
19. organizuoja daugiabučių namų, butų ir kitų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės administravimą, kai šie savininkai neįsteigę bendrijos arba nesudarę jungtinės veiklos sutarties, specialiojo daugiabučių namų savininkų bendrijų rėmimo fondo nuostatų įgyvendinimą, konsultuoja bendrijas (daugiabučių namų, individualių gyvenamųjų namų, garažų ir statybos) jų steigimo, veiklos ir reorganizavimo klausimais bei skatina jų kūrimąsi;
20. kuria ir įgyvendina Savivaldybės paskirtų daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektams administruoti administratorių veiklos kontrolės sistemą;
21. organizuoja gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio surinkimą ir atlieka jo surinkimo analizę;
22. organizuoja paprastojo remonto darbus Savivaldybės gyvenamosiose patalpose, savininkams grąžintų namų gyvenamosiose patalpose, kuriose gyvena nuomininkai ir rūpinasi Savivaldybės gyvenamųjų patalpų technine būkle;
23. vykdo Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto privatizavimą, organizuoja žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams, pardavimą;
24. vykdo gyvenamųjų patalpų, jų priklausinių privatizavimą (pardavimą);
25. kaupia duomenis apie darbus, susijusius su privatizavimo funkcijų vykdymu;
26. vykdo nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti Savivaldybės turto pardavimą viešuose prekių aukcionuose;
27. koordinuoja, analizuoja su Savivaldybės viešaisiais pirkimais susijusią veiklą, užtikrina viešųjų pirkimų procedūroje nustatytos tvarkos vykdymą;

28. organizuoja ir vykdo viešųjų pirkimų komisijų, nekilnojamojo turto pirkimo komisijų aptarnavimą, išskyrus pirkimus, taikant įprastą komercinę praktiką;
29. rengia bendrąsias ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai apie Savivaldybės administracijos vykdytus pirkimus;
30. dalyvauja komisijų bei darbo grupių veikloje.

ŪKIO SKYRIUS:

1. atsako už priešgaisrinę apsaugą, šilumos ūkį, garažų ūkį, patalpų apsaugą;
2. organizuoja ir vykdo patalpų ir kiemo švarą bei tvarką, inventoriaus valymą ir priežiūrą;
3. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus ir sutartis pagal skyriaus kompetenciją;
4. dalyvauja ir atlieka inventoriaus ir medžiagų metines inventorizacijas;
5. aprūpina kanceliarinėmis, ūkinėmis-techninėmis prekėmis, inventoriumi, baldais, automobilių detalėmis, tepalais bei padangomis, suvenyrais, gėlėmis ir kitais firminės atributikos bei reprezentacijai skirtais daiktais;
6. apskaito, paskirsto, išduoda ir panaudotas nurašo kanceliарines, ūkines priemones, inventorių ir kitas materialines vertybes;
7. rūpinasi Savivaldybės administracijos transportu, priežiūra ir kuro apskaita;
8. atlieka smulkų patalpų ir inventoriaus remontą bei kitus pagalbinius darbus;
9. organizuoja avarinių gedimų šalinimą Savivaldybės patalpose;
10. užtikrina Savivaldybės tarybos, Savivaldybės tarybos sekretoriato, Savivaldybės kontrolieriaus, Savivaldybės administracijos ir jai priklausančių skyrių techninį-ūkinį ir materialinį aprūpinimą;
11. planuoja ir sudaro metines ūkio išlaidų sąmatas;
12. vykdo viešuosius pirkimus, taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų.

VAIKO TEISIŲ APSAUGOS SKYRIUS:

1. organizuoja prevencinį darbą su tėvais (kitais vaiko atstovais pagal įstatymą), konsultuoja tėvus, mokytojus, auklėtojus ir pačius vaikus jų teisių apsaugos, globos (rūpybos), įvaikinimo ir teisės pažeidimų prevencijos klausimais;
2. kreipiasi į atitinkamas institucijas, kad asmenims, keliantiems grėsmę vaiko saugumui ir sveikatai, įstatymų nustatyta tvarka būtų taikomos civilinės, administracinės ar baudžiamojo poveikio priemonės, kaupia informaciją apie smurtą patyrusius vaikus ir organizuoja pagalbą smurtą patyrusiems vaikams;
3. teikia pagal savo kompetenciją metodinę paramą Savivaldybės įstaigų, susijusių su vaiko teisių apsauga, darbuotojams;
4. organizuoja likusio be tėvų globos ar netekusio tėvų globos vaiko laikinąją ir nuolatinę globą (rūpybą), globėjo (rūpintojo) paskyrimą;
5. atlieka vaikų laikinosios ir nuolatinės globos (rūpybos) priežiūrą šeimose bei šeimynose, valstybės ir savivaldybės įstaigose, nevyriausybinių institucijų, organizacijų ir fizinių asmenų įstaigose vaikų globos įstaigose;
6. nustato vaikus, kuriems reikia globos (rūpybos), užtikrina šių vaikų, taip pat šeimose bei šeimynose, valstybės ir savivaldybės įstaigose, nevyriausybinių institucijų, organizacijų ir fizinių asmenų įsteigtose vaikų globos įstaigose globojamų (rūpinamų) vaikų apskaitą;
7. kaupia ir sistemina informaciją apie savivaldybės teritorijoje esančius vaikus, kurie gali būti įvaikinami (toliau – galimi įvaikinti vaikai), ir asmenis, kurie nori įvaikinti, teikia įvaikinimo tarnybai informaciją, atlieka kitus įvaikinimo veiksmus;
8. rengia dokumentus bei atstovauja teisme vaikų teisių interesams;
9. tarnyba teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai kasmet nustatyta tvarka informaciją apie vaikus, vaiko globą (rūpybą) ir vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimus, apie smurtą patyrusius vaikus ir organizuotą pagalbą jiems bei kitą informaciją, susijusią su vaiko globa (rūpyba) ir vaiko teisių apsauga;
10. teikia išvadas (rekomendacijas) dėl poveikio priemonių taikymo nepilnamečiams, siunčiant juos į specialiąsias globos (ugdyimo) įstaigas ar paleidžiant iš šių įstaigų;
11. rengia ir įgyvendina (pati arba kartu su valstybės ir savivaldybės institucijomis bei įstaigomis, nevyriausybiniėmis institucijomis ir organizacijomis) tikslines programas ir kitas socialines priemones, susijusias su vaiko teisių apsauga, vaiko globa (rūpyba) ir teisės pažeidimų prevencija;

12. rūpinasi (pati arba su valstybės ir Savivaldybės institucijomis bei įstaigomis, nevyriausybinėmis institucijomis ir organizacijomis), kad būtų nustatomi ir registruojami vaikai, linkę į girtavimą, narkomaniją, toksikomaniją, valkatavimą, amoralų elgesį, turintys kitų sveikatos ar elgesio problemų;

13. palaiko ryšius su vaikais, pasiūstais į specialiuosius globos (ugdyimo) namus ar atliekančiais bausmę įkalinimo įstaigose, taip pat su šių įstaigų administracijomis, vaikų tėvais, kitais vaikų atstovais, domisi šių vaikų elgesiu, jų ugdymo sąlygomis;

14. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

RĖKYVOS IR MEDELŲNO SENIŪNIJOS:

1. administruoja jai priskirtų viešųjų paslaugų teikimą;

2. prireikus įvertina atskirų šeimų (asmėnų) gyvenimo sąlygas ir praneša atitinkamiems Savivaldybės administravimo subjektams dėl socialinės paramos teikimo reikalingumo, organizuoja socialinės paramos teikimą;

3. organizuoja seniūnijai priskirtų teritorijų ir kapinių priežiūrą;

4. organizuoja viešuosius darbus;

5. neviršydama įgaliojimų, renka statistinius duomenis, nustatyta tvarka padeda organizuoti Lietuvos Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Seimo ir Šiaulių miesto savivaldybės tarybos rinkimus ir referendumus;

6. renka duomenis, reikalingus mokyklinio amžiaus (iki 16 m.) vaikų apskaitai, renka ir teikia duomenis apie šaukiamąjo amžiaus jaunuolius;

7. išduoda seniūnijai priskirtos teritorijos gyventojams šeimos sudėtį, gyvenamąją vietą ir kitokias faktinę padėtį patvirtinančias pažymas, išskyrus atvejus, kai pagal teisės aktus turi būti patvirtinama kitais dokumentais;

8. teikia pasiūlymus dėl struktūrinių padalinių tarnautojų ir Savivaldybės įstaigų vadovų veiklos seniūnijai priskirtoje teritorijoje tobulinimo, vietinės reikšmės kelių, gatvių, šaligatvių ir aikščių tvarkymo, vietinio susisiekimo transporto organizavimo, Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų ir statinių remonto, paminklų priežiūros, viešųjų paslaugų teikimo gyventojams organizavimo;

9. rengia ir teikia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus seniūnijos veiklos klausimais, kontroliuoja jų vykdymą;

10. organizuoja seniūnijai priskirtos teritorijos gyventojų sueigas ir gyventojų susitikimus su Savivaldybės ir valstybės institucijų pareigūnais;

11. apibendrina gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų pastabas bei pasiūlymus ir teikia juos Savivaldybės institucijoms, konsultuoja gyvenamųjų bendruomenių atstovus ir teikia informaciją apie Savivaldybės ir valstybės institucijų veiklą Savivaldybės teritorijoje;

12. koordinuoja ir teikia pasiūlymus dėl seniūnijos teritorijoje esančių mokymo ir kitų ikimokyklinio amžiaus vaikų įstaigų darbo;

13. svarsto seniūnijų tarybų kreipimusis ir į juos atsako teisės aktų nustatyta tvarka per numatytus terminus;

14. rengia Savivaldybės tarybos sprendimų ir Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų projektus.

Šaltinis: parengta vadovaujantis Šiaulių miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių nuostatais

Struktūrinių padalinių atliekamų funkcijų dubliavimas

Struktūrinis padalinys	Struktūrinio padalinio atliekama funkcija	Funkciją dubliuojantis skyrius
Aplinkos skyrius	Analizuoja oro, buitinių pavojingų ir nepavojingų atliekų tvarkymo bei želdinių būklę, siūlo priemones jai gerinti.	Miesto infrastruktūros skyrius Sanitarijos skyrius
	Kontroliuoja, kaip laikomasi miesto želdinių tvarkymo ir apsaugos taisyklių	Sanitarijos skyrius
	Organizuoja atliekų tvarkymo plano priemonių ir taisyklių rengimą, kontroliuoja jų vykdymą, koordinuoja įgyvendinimą.	Miesto infrastruktūros skyrius
Architektūros ir urbanistikos skyrius	Koordinuoja inžinerinius tinklus ir miesto susisiekimo tinklus prižiūrinčių įmonių ir projektavimo organizacijų sąveiką	Miesto infrastruktūros skyrius
	Derina statybos, objektų projektus, formuojančius miesto estetinį vaizdą.	Miesto infrastruktūros skyrius
Miesto infrastruktūros skyrius	Peržiūri, vertina ir derina visų mieste vykdomų statybų projektus.	Architektūros ir urbanistikos skyrius
	Organizuoja miesto želdinių priežiūros darbus bei vykdo atliekamų darbų kokybės kontrolę.	Aplinkos skyrius
	Organizuoja miesto teritorijos sanitarinį valymą, gyvūnų priežiūros darbus, nustato atliekų konteinerių išdėstymą miesto bendrojo naudojimo vietose.	Aplinkos skyrius Sanitarijos skyrius
Sanitarijos skyrius	Kontroliuoja, kaip fiziniai, juridiniai asmenys laikosi teritorijos tvarkymo ir švaros, atliekų tvarkymo, gyvūnų laikymo, želdinių apsaugos, statinių tinkamos priežiūros reikalavimų, nustatytų Savivaldybės institucijų sprendimuose bei kituose norminiuose aktuose.	Miesto infrastruktūros skyrius Aplinkos skyrius Statybos skyrius
	Rūpinasi gyventojų apsauga nuo oro taršos.	Aplinkos skyrius
	Organizuoja ir vykdo gyvūnų (kačių, šunų, ir kt.) priežiūros ir reguliavimo kontrolę.	Miesto infrastruktūros skyrius
Statybos skyrius	Vykdo pastatų, statinių, inžinerinių komunikacijų statybos, kapitalinio remonto ir rekonstrukcijos darbų techninę priežiūrą, organizuoja pastatų, statinių, inžinerinių komunikacijų pripažinimą tinkamais naudoti.	Architektūros ir urbanistikos skyrius Miesto infrastruktūros skyrius
Turto valdymo skyrius	Vykdo pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką ir rengia pirkimų technines užduotis bei ekonominę bei socialinę pagrindimą pagal skyriaus kompetenciją.	Visi struktūriniai padaliniai
	Organizuoja paprastojo remonto darbus Savivaldybės gyvenamosiose patalpose	Statybos skyrius
Ūkio skyrius	Atlieka smulkų patalpų ir inventoriaus remontą bei kitus pagalbinius darbus	Statybos skyrius

9 priedas

**ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS TARNAUTOJŲ IR
DARBUOTOJŲ SKAIČIUS**

Eil. nr.	Struktūrinis padalinys	Karjeros valstybės tarnautojų skaičius	Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis skaičius	Iš viso
1.	Aplinkos skyrius	6	-	6
2.	Architektūros ir urbanistikos skyrius	10	9	19
3.	Buhalterija	3	4	7
4.	Centralizuotas vidaus audito skyrius	3	-	3
5.	Civilinės ir darbo saugos skyrius	3	3	6
6.	Civilinės metrikacijos skyrius	2	6,5	8,5
7.	Ekonomikos skyrius	6	2	8
8.	Finansų skyrius	11	2	13
9.	Informatikos skyrius	4	3	7
10.	Investicijų ir miesto plėtros skyrius	3	1	4
11.	Juridinis skyrius	3	1	4
12.	Kalbos tvarkytojas (vyr. specialistas)	1	-	1
13.	Kanceliarija	2	13	15
14.	Kultūros skyrius	4	1	5
15.	Kūno kultūros ir sporto skyrius	4	1	5
16.	Medelyno seniūnija	1	1	2
17.	Miesto infrastruktūros skyrius	13	4	17
18.	Personalo skyrius	2	1	3
19.	Rėkyvos seniūnija	1	1	2
20.	Sanitarijos skyrius	2	1	3
21.	Socialinių paslaugų skyrius	4	37	41
22.	Statybos skyrius	7	1	8
23.	Sveikatos skyrius	2	-	2
24.	Švietimo skyrius	12	7	19
25.	Tarptautinių ryšių skyrius	3	-	3
26.	Turto valdymo skyrius	9	9	18
27.	Ūkio skyrius	1	29,5	30,5
28.	Vaikų teisių apsaugos skyrius	10	1	11
	Iš viso administracijoje:	132	139	271

Šaltinis: parengta vadovaujantis Šiaulių miesto savivaldybės administracijos pareigybių sąrašais

ANKETA

Apklausoje dalyvauja Šiaulių miesto savivaldybės lankytojai, Šiaulių miesto savivaldybės tarybos nariai bei Šiaulių miesto savivaldybės administracijos tarnautojai.

SAVIVALDYBĖS LANKYTOJAMS, SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARIAMS IR SAVIVALDYBĖS TARNAUTOJAMS

Apklausą atlieka Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto magistrantė Edita Čičelienė, tel. 41 98 51.

Tyrimo tikslas - gauti daugiau informacijos apie savivaldybės administracijos veiklą bendroje vietos savivaldos institucijų sistemoje, priimtinausią institucinės struktūros modelį.

Apklausa yra **anoniminė**, todėl rašyti savo vardo ir pavardės nereikia

Teisingus atsakymus žymėkite taip

1. Jūsų lytis

moteris

vyras

2. Jūsų amžius

nuo 20 iki 30 metų

nuo 40 iki 50 metų

daugiau kaip 60 metų

nuo 30 iki 40 metų

nuo 50 iki 60 metų

3. Jūs esate:

savivaldybės tarybos narys

savivaldybės administracijos tarnautojas

bendruomenės atstovas

4. Jeigu esate Savivaldybės tarybos narys, kiek kadencijų esate juo renkamas (bendrai sudėjus visas kadencijas):

pirma kadencija

dvi kadencijos

trys ir daugiau kadencijų

5. Jeigu esate Savivaldybės administracijos tarnautojas, koks Jūsų stažas valstybės tarnyboje:

nuo 1 iki 3 metų

nuo 5 iki 10 metų

didesnis kaip 15 metų

nuo 3 iki 5 metų

nuo 10 iki 15 metų

6. Vietos savivalda yra sudedamoji demokratijos dalis. Kokie vietos savivaldos elementai yra būtini, kad savivalda būtų reali?

bendruomenė, taryba, administracija

bendruomenė, administracija

bendruomenė, taryba

taryba, administracija

7. Ar esate susipažinęs su Europos vietos savivaldos chartija?

taip

ne

15. Ar Jūs pritartumėte, kad savivaldybės administracijos departamentai turėtų atitinkamą Savivaldybės tarybos komitetą, pvz. Miesto ūkio komitetas ir Miesto ūkio departamentas (departamentų vadovai dalyvautų savivaldybės tarybos komitetų veikloje ir vykdytų „rišamosios grandies“ funkcijas tarp tarybos ir administracijos.

- visiškai pritariu   visiškai nepritariu
 pritariu   nepritariu   nesu tikras

16. Kaip Jūs įvertintumėte tokį teiginį „Pernelyg didelis savivaldybių funkcijų detalizavimas įstatymuose –tai užgniaužto savarankiškumo požymis“.

- visiškai pritariu   visiškai nepritariu
 pritariu   nepritariu   nesu tikras

17. Ar per pastaruosius metus, prieš priimant svarbų sprendimą, savivaldybėje buvo išsiaiškinta gyventojų nuomonė?

- taip   ne

18. Kokie trys svarbiausi būdai, kuriais gali pasinaudoti savivaldybės gyventojai, norėdami pareikšti savo nuomonę administracijos darbuotojams ir tarybos nariams?

- a).....
 b).....
 c).....

19. Ar Savivaldybės administracija turi strateginį planą?

- taip   ne

20. Ar pritartumėte sprendimui, kad savivaldybėje būtų įsteigtas specialus asmenų aptarnavimo padalinys - „vieno langelio tarnyba“ (jame būtų aptarnaujami asmenys, kurių problemos nereikalauja analizės, sudėtingų sprendimų).

- pritarčiau   nepritarčiau   neturiu nuomonės

21. Ar Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje dirba pakankamas darbuotojų skaičius? (Savivaldybės taryboje yra patvirtintos 132 karjeros valstybės tarnautojų ir 138 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybės).

- taip   ne

DĖKOJU UŽ ATSAKYMUS. SĖKMĖS.